

Representanter med minoritetsbakgrunn i Oslo bystyre

- partirepresentanter eller minoritetsdelegater?

Elisabeth Alm Raastad



Masterfagsoppgave ved Institutt for Statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

Oktober 2007

Forord:

Hvorfor jeg valgte å skrive en oppgave om representasjon i lys av etnisitet, har mye å gjøre med inspirasjonen jeg i 2006 fikk av Masteremnet STV4429B, "Innvandring og integrering" med Anton Steen. Jeg vinglet imidlertid mellom mange mulige problemstillinger, før jeg ved hjelp av designseminaret med Larry Rose og Tore Hansen endelig klarte å ta et valg. Jeg skylder dermed disse professorene en takk for at jeg kom i gang med denne studien.

Videre vil rette en stor takk til min veileder, Elisabeth Bakke, for raske og konstruktive tilbakemeldinger, tålmodighet, og for at hun hele tiden har vært fleksibel og tilgjengelig.

Jeg vil også takke alle representantene fra Oslo bystyre som stilte opp til intervju. Uten deres velvilje og åpenhet ville jeg aldri kunnet gjennomføre denne studien.

Jeg takker Osloforskning for stipend.

Hanne Marthe Narud fortjener også stor takk for at hun har gitt meg hjelp i forbindelse med gjennomgangen av representasjonslitteraturen. Jeg er også takknemlig for at hun ga meg tilgang til utkastene av boken "Demokrati og ansvar" som hun skrev med Henry Valen, slik at jeg fikk lest den før den ble gitt ut.

Jeg vil også takke familie og venner for å en stor tålmodighet og for mye oppmuntring i denne tiden, og jeg må rette en spesiell takk til Esther Ann Nisja Bøler, som har tatt seg bryet med å lese gjennom flere av kapitlene.

Sist, men ikke minst, takker jeg Hanne Gabrielsen og Ulla Finnerud Nielsen, mine medsamensvorne gjennom hele mastergraden. De har gjort lange dager på Blindern nesten til en fornøyelse, og med dette gjort meg i stand til å ferdiggjøre denne oppgaven.

Elisabeth Alm Raastad

Oslo, 30. oktober 2007

Oppgaven er på 33047 ord.

Innholdsfortegnelse:

Forord:	III
Innholdsfortegnelse:	V
Tabellfortegnelse:	VII
1. Innledning	1
1.1. Presentasjon av oppgavens tema	1
1.2. Bakgrunn for valg av tema	1
1.3. Problemstillinger	4
1.4. Oppbygning av oppgaven	5
2. Representasjonsteori	7
2.1. Representasjonens stil og fokus	7
2.2. Bundet versus fritt mandat	8
2.3. Partimandatmodellen	9
2.4. Sosial representasjon	10
2.5. Forholdet mellom parti- og sosial representasjon	12
3. Operasjonaliseringen og gjennomføringen av studien	15
3.1. Innledning	15
3.2. Valg av kilder og metoder	15
3.3. Operasjonalisering av representasjonsfokusene	16
3.3.1 Representantenes egen oppfatning av mandat	17
3.3.2. Representantenes representasjonsfokus i praksis	19
3.4. Innsamling av data	21
3.4.1. Intervjuene	21
3.4.2. Møtedokumentene	22
3.5. Reliabilitets- og validitetsbetraktninger	23
3.5.1. Reliabilitet	23
3.5.2. Validitet	25
4. Representantenes oppfatninger om eget mandat	27
4.1. Hovedtemaer for intervjuene	27
4.2. Grunner til valg av parti	27
4.2.1. Å komme i kontakt med partiet	28
4.2.2. Partienes innvandrings- og integreringspolitikk	28
4.2.3. Ideologi	29

4.3. Interesse- og arbeidsområder	30
4.3.1. Representantenes interesser.....	30
4.3.2. Representantenes tilfredshet med arbeidsområder	33
4.4. Kontaktmønstre og samarbeid.....	34
4.4.1. Minoritetssamarbeid på tvers av partier i bystyret	35
4.4.2. Kontaktmønstre med minoritetsorganisasjoner og etniske grupper	36
4.5. Forholdet mellom partiloyalitet og minoritetsbakgrunn	38
4.5.1. Personstemmer, press og feedback.....	38
4.5.2. Konflikt med partiet	42
4.5.3. Representantenes egne defineringer av representasjonsfokus.....	43
4.6. Oppsummering	45
5. Representantenes representasjonsfokus i bystyremøtene.....	47
5.1. Hovedtemaene fra møtedokumentene	47
5.2. Den muntlige spørretimen	48
5.3. Private forslag	55
5.4. Representantenes ytringer	59
5.5. Saker som engasjerer representantene.....	64
5.6. Oppsummering	65
6. Representantenes representasjonsroller i teori og praksis	67
6.1. Innledning.....	67
6.2. Representantenes opplevelse av representasjonsfokus	67
6.3. Representantenes atferd i bystyret.....	72
6.4. Hvordan samsvarer representantenes ord og handlinger?.....	76
6.5. Er det problematisk å ha flere representasjonsfokus?	79
7. Avslutning.....	85
7.1. Studiens problemstillinger.....	85
7.2. Hva undersøkelsen er basert på	85
7.3. Oppsummering og konklusjoner	86
7.3.1. Representantenes egne oppfatninger	86
7.3.2. Representantenes atferd.....	87
7.3.3. Samsvar mellom ord og handling.....	88
7.3.4. Blandet representasjonsfokus	90
7.4 Avsluttende kommentarer	91

Kilder:	95
Vedlegg:	99

Tabellfortegnelse:

Tabell 4.1. Hovedtemaene for intervjuene	27
Tabell 5.1. Hovedtemaer for presentasjonen av bystyrets møtedokumenter	47
Tabell 5.2. Spørsmål stilt av Aps representanter med minoritetsbakgrunn	49
Tabell 5.3. Spørsmål stilt av SVs representanter med minoritetsbakgrunn	49
Tabell 5.4. Spørsmål stilt av Vs representanter med minoritetsbakgrunn.....	50
Tabell 5.5. Spørsmål stilt av Hs representanter med minoritetsbakgrunn.....	50
Tabell 5.6. Private forslag fremmet av representanter med minoritetsbakgrunn	57
Tabell 5.7. Etnisk norske representanters forslag med minoritetsrelevans	59
Tabell 5.8. Ytringene til representanter med minoritetsbakgrunn i bystyremøtene.....	60
Tabell 6.1. Representantenes opplevelse av representasjonsfokus	68
Tabell 6.2. Representantenes atferd ut fra de to representasjonsfokusene	72

1. Innledning

1.1. Presentasjon av oppgavens tema

Temaet for denne studien er politisk representasjon. Jeg søker å belyse hvordan representanters minoritetsbakgrunn påvirker deres syn på representasjonsrollen, og deres utøvelse av denne. Jeg har valgt en tilnærming der jeg ser på Oslo bystyre som case, og enhetene i undersøkelsen er representanter med minoritetsbakgrunn som har deltatt fast i bystyret i perioden 2003 til 2007.

1.2. Bakgrunn for valg av tema

I representative demokratier baserer man seg på ideen om at et mindretall av valgte representanter skal kunne omsette interesser og preferanser hos det store flertallet av innbyggerne til legitime politiske vedtak (Christensen m.fl. 2004:49). En viktig forutsetning for at mindretallets avgjørelser skal anses som legitime, er at de som påvirkes av politiske beslutninger også skal ha tilgang til selv å påvirke utfallet av disse beslutningene (Brochmann og Rogstad 2004:323).

I 1983 fulgte Norge etter Sverige (1975), Danmark (1980) og Finland (1981), og ga utenlandske statsborgere med minst tre års sammenhengende botid i Norge stemmerett og valgbarhet ved lokalvalg. Begrunnelsen var et ønske om å stimulere til deltakelse og tilhørighet i lokalsamfunnet (Brochmann og Rogstad 2004:323). Slik skulle innvandrernes interesser og holdninger kunne uttrykkes gjennom de tradisjonelle demokratiske kanalene, og politikerne ville måtte forholde seg til dem som potensielle velgere (ibid.). Særlig fra slutten av 90-tallet har man sett et skifte i synet på innvandreres rolle politikken. Bjørklund og Kval (2001:95) omtaler dette som en dreining fra å betrakte innvandrerne bare som objekter som observeres og diskuteres, til subjekter som det blir appellert til. Særlig i Oslo kan man se hvordan partiene etter hvert har satt i gang spesielle tiltak myntet på innvandrere i forbindelse med valgkamp (Brochmann og Rogstad 2004:327).

Statistisk Sentralbyrå definerer innvandrerbefolkningen i Norge som personer med to utenlandsfødte foreldre (SSB 2004). Ved inngangen til 2003 talte innvandrerne

nærmere 333.000 mennesker, noe som tilsvarte en andel på cirka 7,3 prosent av Norges befolkning (SSB 2003a). Av disse bodde om lag 110.000 i Oslo, altså cirka en tredel av alle innvandrerne. I løpet av de siste tiårene har det skjedd en endring i sammensetningen av innvandrerbefolkningen, der andelen ikke-vestlige innvandrere, betegnet som personer med bakgrunn fra land i Asia, Sør- og Mellom-Amerika, Afrika og Tyrkia, har økt kraftig i antall (Brochmann og Rogstad 2004:319). Ved inngangen til 2003 utgjorde ikke-vestlige innvandrere fire prosent av Norges befolkning, og 14,8 prosent av Osloborgerne (SSB 2003a).

Oslo bystyre består av 59 representanter, og etter valget i 2003 hadde 12 av disse representantene ikke-vestlig innvandringsbakgrunn. Da Fremskrittspartiet og Høyre dannet byråd, rykket i tillegg en vararepresentant fra Høyre med ikke-vestlig bakgrunn opp, slik at bystyret fikk 13 ikke-vestlige representanter (Bjørklund og Bergh 2005:184). Mens ikke-vestlige innvandrere utgjorde om lag elleve prosent av elektoratet i Oslo (SSB 2003b), besatte de altså cirka 22 prosent av setene i bystyret, og var med dette svært overrepresentert.

Norge har i dag en betydelig minoritetsbefolkning, og som vist over påvirker dette sammensetningen i de lokale folkevalgte organene. Likevel har det vært lite fokus på temaer knyttet til minoriteter og representasjon i representasjonslitteraturen. I den grad minoritetsrepresentasjon har vært sentrum for analyse, har man gjerne forsøkt å belyse tre forhold: For det første har man fokusert på minoritetsbefolkningens deltakelse i valg, der man gjerne har sett på hvem som stemmer, hvordan de stemmer, og hva som kan forklare forskjeller i deltakelse mellom ulike etniske grupper (Bjørklund og Kval 2001; Togeby 2004). Et annet hovedfokus har vært å studere hva som påvirker sannsynligheten for at kandidater med minoritetsbakgrunn kommer inn i folkevalgte organer, der analysen av partinominasjon og valglovordninger har hatt en viktig rolle (Bjørklund og Bergh 2005; Christensen m.fl. 2004; Lund og Rogstad 2006). Litteraturen om minoritetsrepresentasjon har i tillegg vært preget av en normativ diskusjon om hvilke kriterier som sikrer god representasjon (Mansbridge 1999; Young 2000). Et relevant spørsmål har i denne sammenhengen vært om sammensetningen av befolkningen burde gjenspeiles i de folkevalgte organene, slik at

man burde ha en lik andel representanter med minoritetsbakgrunn som den andelen minoritetene utgjør i befolkningen.

Innenfor representasjonslitteraturen har det også vært gjort mange undersøkelser om hvilken effekt blant annet kjønn og geografisk tilhørighet har på representanters rolleorienteringer, interesser og atferd (Guldvik 2002; Narud og Valen 2007; Wängnerud 2000). I 1998 gjennomførte Atta Ansari og Naushad Ali Qureshi et prosjekt der de søkte å beskrive den rollen politikere med minoritetsbakgrunn har spilt i norsk politikk etter at utenlandske statsborgere i 1983 fikk anledning til å delta i lokalvalg etter tre års botid i Norge (Ansari og Qureshi 1998:12). Med unntak av denne nesten ti år gamle undersøkelsen har jeg imidlertid funnet lite litteratur som forsøker å belyse representasjon i lys av etnisitet; hvordan representanter med minoritetsbakgrunn som faktisk er blitt valgt inn i de folkevalgte organene definerer sin egen representasjonsrolle. Dette har inspirert meg til å gjøre en studie av rollen representantene med minoritetsbakgrunn har i Oslo bystyre. Målet med denne oppgaven er å bidra til økt kunnskap om hva slags effekt den store andelen representanter i Oslo bystyre med minoritetsbakgrunn har for representasjonen.

Jeg har valgt Oslo bystyre som case, da dette kommunestyret har den lengste tradisjonen med representanter med minoritetsbakgrunn, og det er også her ikke-vestlige innvandrere er mest overrepresentert. At Oslo bystyre har hatt en solid andel representanter med minoritetsbakgrunn over tid gir et inntrykk av stabilitet, og flere av dem har også sittet i flere perioder. Dette mener jeg gjør Oslo velegnet for denne undersøkelsen, da representantene har hatt tid til å forme sitt eget representasjonsfokus. At de utgjør en så stor andel av bystyret, betyr videre at jeg vil kunne basere undersøkelsen på et relativt stort antall representanter, noe som er med å styrke funnenes troverdighet.

Oslo kommune har en parlamentarisk styringsmodell, der byrådet nærmest fungerer som en regjering, og bystyret som et parlament. Dette avviker fra de fleste andre norske kommuner, som ledes med et formannskap bestående av politiske representanter fra partier som har en viss størrelse i kommunestyret (Oslo kommune 2005). Betegnelsen "case" kommer fra det latinske *casus* og understreker betydningen av det enkelte tilfellet (Andersen 2005:8). En vanlig innvending mot casestudier som

metode har vært at det er vanskelig å generalisere ut fra ett enkelt tilfelle (Yin 2003:10). Den konteksten minoritetsrepresentantene i Oslo bystyre befinner seg i skiller seg ut på flere vesentlige måter, og dermed vil ikke funnene i denne undersøkelsen være direkte overførbare til representanter i andre kommunestyrer. Men nettopp fordi Oslo rommer nærmere en tredjedel av alle innvandrere i Norge, og har en så lang tradisjon for minoritetsrepresentasjon, mener jeg at Oslo bystyre som case er interessant i seg selv.

1.3. Problemstillinger

Jeg vil i denne studien forsøke å svare på følgende to hovedspørsmål:

- 1. I hvilken grad anser Oslo bystyres representanter med minoritetsbakgrunn seg som partirepresentanter, og i hvilken grad anser de seg som minoritetsrepresentanter?*
- 2. Hvilket representasjonsfokus kan gjenkjennes i deres faktiske atferd i bystyret?*

Med den første problemstillingen søker jeg å kartlegge hvilken rolle representantene med minoritetsbakgrunn fokuserer på i formuleringen av eget mandat. Dette vil bli belyst ut fra empiriske data samlet inn gjennom intervjuer med representantene, og vil dermed kun være relevant for de representantene som faktisk deltok i intervjuene. Den andre problemstillingen er rettet mot representantenes rolle slik den fremstår i deres atferd i bystyret. Analysen vil baseres på møtedokumenter fra bystyremøtene lagt ut på Oslo kommunes internettsider, og jeg vil ta for meg alle representantene, også de som ikke stilte opp på intervju. Med utgangspunkt i temaene jeg belyser i intervjuene og bystyremøtenes møtedokumenter har jeg operasjonalisert de to representasjonsfokusene som en rekke påstander jeg mener definerer representanter som enten rene parti- eller minoritetsrepresentanter. Jeg vil besvare de to problemstillingene ved å vurdere det empiriske materialet fra intervjuene og møtedokumentene opp mot disse påstandene.

Implisitt i mine to problemstillinger ligger en forventning om at det vil være en sammenheng mellom hvordan representantene definerer sitt mandat som politikere og deres faktiske atferd. Videre er første problemstilling formulert slik at det er rom for at representantene kan definere sitt mandat på basis av både parti- og

minoritetsrepresentasjon. På bakgrunn av dette har jeg formulert to underproblemstillinger;

- Hvordan er samsvaret mellom representasjonsfokusets representantene selv presenterer, og det jeg finner i deres atferd i bystyret?

- Hvis representantene definerer sin representasjonsrolle ut fra et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon – er en slik kombinasjon av representasjonsfokus uproblematisk?

Den første av de to underproblemstillingene vil bli belyst ved å sammenligne funnene fra intervjuene og møtedokumentene, der jeg diskuterer hvorvidt det er et samsvar mellom det representantene sier, og det de faktisk gjør. Den andre underproblemstillingen vil bli diskutert ut fra hva representantene i intervjuene har fortalt om opplevelser av krysspress eller konflikter med partiet og minoritetsgruppene.

1.4. Oppbygning av oppgaven

For å sette den teoretiske rammen for oppgaven vil jeg i kapittel to først gi en gjennomgang av representasjonsteoriens hovedtemaer, med en kort presentasjon av to klassiske representasjonsideologier som har hatt stor innflytelse på representasjonsdiskusjonen også i moderne tid. Jeg vil deretter presentere partimandatmodellen og ideen om sosial representasjon, som ligger til grunn for mitt fokus på parti- og minoritetsrepresentasjon. I kapittel tre vil jeg gå gjennom de metodiske valgene som ligger til grunn for denne studien. Jeg vil også gi en beskrivelse av hvordan jeg har gjennomført datainnsamlingen og analysen av det empiriske materialet, og i denne forbindelse vil jeg presentere påstandene som jeg mener definerer representanter som enten rene parti- eller minoritetsrepresentanter. Til slutt vil jeg komme inn på en diskusjon om forskningsoppleggets validitet og reliabilitet.

I kapittel fire og fem vil jeg presentere de empiriske data fra intervjuene og bystyrets møtedokumenter. I kapittel seks vil jeg vurdere funnene fra de to foregående kapitlene opp mot forventningene formulert på basis av de to representasjonsfokusene,

og på den måten forsøke å besvare oppgavens to hovedproblemstillinger. Deretter vil jeg ta for meg første underproblemstilling ved å diskutere graden av samsvar mellom funnene i kapittel fire og fem. Til slutt vil jeg diskutere den siste underproblemstillingen i lys av funn fra kapittel fire.

Kapittel syv vil bestå av en oppsummering av de viktigste funnene i undersøkelsen, og noen konkluderende bemerkninger.

2. Representasjonsteori

2.1. Representasjonens stil og fokus

Demokratiet som styreform henter sin legitimitet fra å være et styre av folket. Et av demokratiets største paradokser er at til tross for forutsetningen om at det er folket som styrer, kan ikke folket gjøre dette selv, da store geografiske avstander og store befolkninger gjør direkte demokrati umulig (Narud og Valen 2007:32). Politisk representasjon utgjør derfor selve kjernen i den demokratiske styreformen, og dreier seg om forholdet mellom representant og velger. Gjennom allmenne valg delegerer velgerne avgjørelsene til et fåtall politiske representanter som skal handle på folkets vegne (ibid.:14).

Denne indirekte styreformen basert på representasjon har skapt debatt om hvordan forholdet mellom folkeviljen og de folkevalgte skal være (Narud og Valen 2007:14). I denne forbindelse har det innenfor representasjonslitteraturen vært vesentlig å avgjøre hvilke interesser representantene skal representere, og hvordan representasjonen skal foregå (ibid.:44). *Hvordan* representasjonen skal foregå har med representantenes representasjonsstil å gjøre (ibid.:100), og på dette området har særlig ideene om det bundne og det frie mandatet stått mot hverandre (ibid.:32). Diskusjonen dreier seg om hvorvidt representantene nærmest skal fungere som utsendinger i et permanent ansvars- og avhengighetsforhold til sine velgere, eller om representantene skal ha en selvstendig status, der de kan avgjøre hver sak etter sin egen overbevisning, uten direktiver fra velgerne (Christophersen 1969:10).

Hvilke interesser som skal representeres har med representasjonsfokus å gjøre (Narud og Valen 2007:99-100), og i følge Esaiasson og Holmberg (1996:61) forfølger representanter fire hovedgrupper av interesser. Den første gruppen dekker territorielt definerte interesser, og har å gjøre med om man skal representere for eksempel hele nasjonen, eller om man har et spesielt ansvar overfor et mindre geografisk område (Esaiasson 2000:55). For det andre kan representanter ha et ønske om å representere private individer som oppsøker dem for hjelp i spesielle saker. Den tredje gruppen er funksjonelle interesser, der representantene kan se seg selv som forkjempere for spesielle interesser, som for eksempel kan være økonomiske, religiøse, etniske eller

ideologiske. Som en fjerde hovedgruppe kan representantene representere partiinteresser (Esaiasson og Holmberg 1996:61).

Spørsmålene om hvem som skal representeres og hvordan representasjonen skal foregå dreier seg egentlig om hvordan den enkelte representant oppfatter eget mandat eller egen rolle i representasjonsprosessen (Narud og Valen 2007:44). Roller kan forstås som et sett med ”forventninger” knyttet til særskilte posisjoner i samfunnet. I dette ligger det at posisjonen som valgt representant genererer visse rettigheter og forpliktelser som i seg selv former representantenes rolleorienteringer (ibid.:100). Forpliktelsene representantene formes av, gjenspeiler på denne måten de interessene de ønsker å representere. I denne studien er det minoritetsrepresentantenes fokus på partiinteresser og minoritetsinteresser jeg ønsker å belyse. Jeg vil i dette kapitlet først gi en rask gjennomgang av diskusjonen knyttet til det bundne og det frie mandatet, da disse representasjonsideologiene i stor grad har vært med på å inspirere moderne representasjonsteori (ibid.:36). Deretter vil jeg presentere partimandatmodellen og ideen om sosial representasjon, som ligger til grunn for mitt fokus på parti- og minoritetsrepresentasjon.

2.2. Bundet versus fritt mandat

Bundet mandat er en relasjon preget av ordre eller instruks (Olsen 1984:94), og er egentlig en arv fra det 13. og 14. århundres føydaltid, der borgerlige og sivile rettigheter for en stor del var knyttet til eiendom (Narud og Valen 2007:35). Representantene ble betraktet som utsendinger, eller delegater, bundet av bestemte direktiver fra sin valgkrets, og uten rett til å vedta noe uten primærgruppens godkjenning. Hvis det oppsto uenighet mellom dem og den gruppen de skulle representere, kunne representantene tilbakekalles (Christophersen 1969:19). Tanken bak denne sterke innsnevringen av representantenes selvstendighet var at ingen skulle kunne forpliktes av noe som de ikke selv hadde samtykket i (ibid.:21).

Ideen om det frie mandat og ”liberal representasjon” vokste frem omkring begynnelsen av 1800-tallet, og innebar at medlemmer av en nasjonalforsamling ble oppfattet som representanter for hele folket, ikke bare som utsendinger fra et eller

annet distrikt (Christophersen 1969:21). De valgte representantene skulle ikke være bundet av oppdrag eller uttrykke gruppeinteresser, men ta sine beslutninger uavhengig, utelukkende under innflytelse av argumentenes vekt (ibid.:37).

Forestillingen om bundet mandat bygger på at kompetanseforskjellene mellom representantene og de representerte er små. Da representantenes oppgave er å registrere og gjenspeile krav og ønsker fra de representerte, trenger de ikke nødvendigvis ha spesielle ferdigheter, kunnskaper eller forutsetninger (Olsen 1984:94). Innenfor den liberale representasjonsideologien har det på den andre siden hersket en oppfatning om at folket blir best representert hvis politiske spørsmål blir avgjort av de veloverveide meningene til de forholdsvis få; en politisk elite som har spesiell utdannelse for dette formålet (Christophersen 1969:43).

2.3. Partimandatmodellen

Historisk sett har man i representasjonslitteraturen fokusert på representasjon som et direkte forhold mellom representantene og dem de skal representere. Fremveksten av det moderne partivesenet har imidlertid gitt representasjonstanken en helt ny mening (Narud og Valen 2007:36). Politisk representasjon er i dag så godt som synonymt med partirepresentasjon, og i stor grad er det partiene, og ikke representantene, som gjøres til subjekter. Partiene stiller til valg og driver valgkamp, de nominerer kandidater til valglistene, de danner regjering og står for den daglige aktiviteten både på Stortinget og i regjering (ibid.:15).

Partimandatmodellen har vært toneangivende særlig innen europeiske representasjonsstudier, og tar utgangspunkt i at partiet, heller enn representantene er representasjonssubjektet (Narud og Valen 2007:21). Partimandatmodellen opererer med tre sett av forutsetninger. For det første forutsettes det at partiene presenterer et program eller en plattform overfor velgerne som disse kan ta standpunkt til (ibid.). De tankene, ideene og synspunktene som nedfelles i partiprogrammene, gir signaler om partienes politiske kurs og prioritering. Velgerne gir mandat til partiene på grunnlag av hva som står i partiprogrammene, som dermed utgjør en slags kontrakt mellom velgerne og de folkevalgte (ibid.:16). På bakgrunn av denne kontrakten, samt for å

sikre en viss grad av forutsigbarhet, må partiene for det andre være tilstrekkelig disiplinerte til å kunne gjennomføre den politikken de har forpliktet seg til. For det tredje forutsettes det at velgerne opptrer rasjonelt, det vil si at de stemmer på det alternativet som er nærmest deres eget politiske ståsted (ibid.21).

Innenfor partimandatmodellen er det *partiene* som står ansvarlige ovenfor velgerne, mens representantene står ansvarlig overfor sine partier og deres programmer (Narud og Valen 2007:42). Med det sterke fokuset på partiinteressene og representantenes lojalitet, gir dermed denne modellen lite rom for at representantene setter et eget preg på politikken som utformes; det er partiene som er hovedaktørene. Ut fra denne tankegangen blir *hvem* som stiller til valg mindre viktig enn *hva* partiet står for (Norris 1996:184). I de nordiske partiene har partidisiplinen tradisjonelt også vært sterk. Det har vært vanlig at representantene stemmer som en blokk i enkeltsaker, og i systemer med flere konkurrerende partier er gjerne stemmegivningen et resultat av forhandlinger og kompromisser mellom partiene. Dette legger trolig et ekstra press på representantene til å følge partilinja (Narud og Valen 2007:42). Hvis representantene bryter med partiets føringer og stemmer mot partiet, risikerer de å bli straffet av partiet. Et eksempel på dette er ”ambassadesaken” fra 2005, der Arbeiderpartiet (Ap) var i mot flytting av den amerikanske ambassaden til Huseby, mens Tom Pape som bystyrepolitiker for Ap stemte for flytting, uten å gi klar beskjed til partiet om dette på forhånd. Dette gjorde at Ap tapte saken, og som en direkte følge ble Pape ikke renominert for en ny periode i Oslo bystyre (ibid.:43).

2.4. Sosial representasjon

Når partiene, heller enn enkeltindividene, regnes som hovedaktører i det politiske bildet – er det i det hele tatt rom for at representantenes personlige identiteter og erfaringer har noe å si? I følge tilhengere av sosial representasjon er det det. Sosial representasjon går ut på at representantene deler visse typiske trekk med en større andel av de personene de representerer, som for eksempel fysiske kjennetegn eller felles erfaringer (Mansbridge, 1999:629). Innenfor dette perspektivet finnes en underliggende forestilling om at folkevalgte organer bør gjenspeile befolkningen

(Christensen m.fl. 2004:85). Denne representasjonsideologien har vært spesielt aktuell i argumentasjonen for kvinnerepresentasjon og kvotering, men sosial representasjon handler også om andre bakgrunnsvariabler som alder, bosted, utdanning, alder og etnisitet, og er på denne måten relevant for denne oppgavens fokus på representanters minoritetsbakgrunn.

Ideen om behovet for sosial representasjon har røtter i klassepolitikken i England, og argumentet var at et voksende urbant arbeiderklassemiljø ikke kunne bli representert av landlige aristokrater (Norris 1996:185). Tanken bak denne ideen er at representanter som har sosial nærhet til en gruppe vil ha lignende syn i saker som gjelder gruppens interesser, mens representanter som er mer ulike også vil se ting annerledes (Young 2000:136). Den bakgrunnen og erfaringen medlemmer av en gruppe tar med seg inn som representanter vil forme deres prioriteringer, holdninger og handlinger (Norris 1996:185). I motsetning til partimandatmodellen åpner altså ideen om sosial representasjon for at individene som fyller representasjonsrollene selv er med på å forme mandatet som representant. De er ikke bare representanter for et partiprogram, de er selv med og påvirker de beslutninger som tas og de programmene som utformes.

En undersøkelse gjennomført av Narud og Valen (2007:98) i 2005 underbygger dette. Narud og Valen tar blant annet for seg hvilken rolle stortingsrepresentantenes sosiale, demografiske og regionale bakgrunn spiller for deres syn på egne oppgaver og samarbeidsmønstre på Stortinget. De konkluderer med at representantenes bakgrunn har betydning for deres rolleoppfatninger. Representantene er seg bevisst en lojalitet til ulike samfunnsgrupper (ibid.:111), og de tar med seg dette representasjonsfokuset i sitt praktiske arbeid på Stortinget (ibid.:117). Studier av nominasjonsprosesser i norske partier har også vist at både sosial bakgrunn og geografisk fordeling er blitt tillagt vekt ved utvelgelse av kandidater. At flere av partiene har uttalte målsetninger om å ha en bestemt andel kvinner og kandidater med minoritetsbakgrunn på sine valglister, tyder på at partiene forventer at sosial bakgrunn har en betydning. Videre har også de fleste partier for eksempel egne ungdomsorganisasjoner eller kvinnegrupper, som i visse tilfeller forlanger å bli hørt når avgjørelsene skal tas (ibid.:45).

2.5. Forholdet mellom parti- og sosial representasjon

Både partimandatmodellen og ideen om sosial representasjon kan ses som motsatser til ideen om det frie mandatet, da de begge hviler på en forventning om at representasjonen er bundet ved at det skal være en viss grad av meningssamsvar mellom de folkevalgte og dem de representerer. Disse retningene gir imidlertid ulike svar på hvordan dette meningssamsvaret best kan sikres.

Ut fra partimandatmodellen gir velgerne partiene mandat på bakgrunn av partiprogrammene, og det blir i denne forbindelse viktig at partiprogrammene gir velgerne nok informasjon til å kunne gjenkjenne hvilket parti som sikrer deres interesser best. Det forventes at representantene er lojale mot partiet og partiprogrammet. Dette henger nært sammen med ansvarliggjøring, og ideen om at velgerne kan straffe partiet ved neste valg hvis partiet går for langt vekk fra den politikken som ble forespeilet (Narud og Valen 2007:18).

Med tanken om sosial representasjon går man på den andre siden ut fra at sosial nærhet mellom velgere og representanter sikrer meningslikhet, da det forventes at representantene vil ha like syn som sine velgere i saker som omhandler deres interesser (Young 2000:136). En forutsetning for at representantenes sosiale likhet med velgerne skal kunne sikre velgernes interesser, er at representantenes bakgrunn faktisk har noe å si for deres oppfatninger av mandat, og at dette har en effekt på deres utøvelse av dette mandatet. Dermed tillegges representantene en større påvirkningskraft på partiets politikk innen sosial representasjon enn partimandatmodellen. Likevel betyr ikke dette at representantene står fritt i sin representasjonsrolle, de er fortsatt bundet til å føre den politikken som forventes av den gruppen man er satt til å representere.

I følge Anne Phillips (1995:25) behandler modellen om ren partirepresentasjon ideer som totalt atskilt fra menneskene som fremmer de, mens man ved å bedømme personenes representativitet bare ut fra deres sosiale bakgrunn overser hva representantene faktisk står for, og hva deres politikk går ut på. Man tar altså for gitt at sosial nærhet garanterer et meningssamsvar mellom representanter og velgere. Hun mener derfor at en kombinasjon av disse representasjonsfokusene gir best representasjon (ibid.:156).

Ideen bak partirepresentasjon er som sagt at velgerne gir representantene mandat på basis av partienes valgprogram, og at disse må følges. Men ut fra en slik tankegang mener Phillips at representantene egentlig bare representerer sine velgere på områder som har vært eksplisitt debattert i valgkampen (Phillips 1995:43). Partiprogrammene er gjerne ganske vage, og et fåtall av velgerne vil identifisere seg med alle punktene i partiprogrammet. I tillegg er sjansen stor for at det i valgperioden oppstår situasjoner og saker som ingen tenkte på under valgkampen (Christophersen 1969:65-66). I følge Phillips (1995:43) gjør dette at representantene i mange saker må følge sin egen overbevisning, heller enn et tydelig mandat fra velgerne. Phillips mener videre at velgerne er klar over dette forholdet. De stemmer i utgangspunktet ut fra partienes partiprogrammer, men de har ikke mulighet til å sette seg inn i hva representantene ville ment i alle andre potensielle saker. Derfor mener hun at det er naturlig at de søker etter andre trekk ved representantene, som en ekstra beskyttelse. I denne forbindelse kan representantens kjønn, etniske bakgrunn og andre demografiske variabler bli relevante for velgernes beslutning (ibid.:43).

Med bakgrunn i dette mener jeg at selv om representantene i stor grad er styrt av partiet, og det forventes en høy grad av lojalitet, må representantene fortsatt ses som selvstendige individer, med muligheter til å påvirke partiets politikk. Derfor vil jeg i denne undersøkelsen ikke ta utgangspunkt i partimandatmodellens totale fokus på partiet, men heller, jamfør Esaiasson og Holmberg (1996: 61) gå ut fra at partiinteressene er én av flere interesser representantene kan *velge* å forfølge, at de ikke er fullstendig umyndiggjort som følge av "partipisken". Dette åpner for at representantene kan ha flere representasjonsfokus. De kan følge partiinteressene, samtidig som de også for eksempel kan se seg som representanter for visse regionale interesser, eller for enkeltgrupper i samfunnet, som minoritetene (Narud og Valen 2007:101).

3. Operasjonaliseringen og gjennomføringen av studien

3.1. Innledning

Metode kan defineres som de teknikkene man anvender i innsamling og bearbeiding av empirisk materiale. Denne innsamlingen kan skje på forskjellige måter, og hvilken metode man bruker vil i stor grad avhenge av problemstillingen, og hvordan man har valgt å avgrense denne begrepsmessig og empirisk (Fermann, 2006:11). I dette kapitlet vil jeg presentere de metodiske valgene som ligger til grunn for denne studien. Jeg vil også gjennomgå operasjonaliseringen av representasjonsfokusene som legger grunnlaget for analysen av det empiriske materialet, og gi en beskrivelse hvordan jeg har gjennomført datainnsamlingen. Deretter vil jeg komme med noen betraktninger om datamaterialets troverdighet, og hvordan dette materialet egner seg til å belyse problemstillingene.

3.2. Valg av kilder og metoder

Jeg har valgt å basere denne undersøkelsen på de faste representantene med minoritetsbakgrunn som har sittet i Oslo bystyre i hele perioden. Saera Khan gikk over til Stortinget i 2005, og Samira Munir døde samme år. Disse er derfor ikke med, men jeg har valgt å ta med Tariq Shah, da han satt som representant for V helt frem til våren 2007. Dermed var det elleve representanter med minoritetsbakgrunn igjen i bystyret da jeg i begynnelsen av 2007 startet min undersøkelse.

Som nevnt tidligere, har Narud og Valen (2007:30) i en undersøkelse fra 2005 tatt for seg hvordan stortingsrepresentanters sosiale, demografiske og regionale bakgrunn påvirket deres syn på eget mandat. De belyste sin problemstilling ut fra hvilke type interesser representantene syntes det var viktigst å fremme (ibid.:101), og hva slags samarbeidsmønstre som eksisterte blant representantene på tvers av politiske partier (ibid.:111). I sin undersøkelse fra 1998 om politikere med minoritetsbakgrunns opplevelse av det politiske livet i Norge, så Ansari og Qureshi (1998:49) på representantenes forhold til partiet og minoritetene. I denne undersøkelsen belyste de

blant annet temaer som representantenes grunner for valg av parti, deres opplevelser av forventninger fra parti og minoriteter, og deres konflikter med partiet.

Min studie går ut på å kartlegge representantenes egen oppfatning av rollen som bystyrerepresentanter, samt å se hvorvidt deres minoritetsbakgrunn påvirker deres atferd i bystyret. Hvilke sider av representantenes representasjonsrolle jeg har valgt å fokusere på ved innsamlingen av data, har vært inspirert av Narud og Valens, og Ansari og Qureshis undersøkelser. Den første problemstillingen gjelder representantenes subjektive oppfatning av sitt mandat som politikere, og jeg syntes derfor at det var viktig å intervju representantene. Analysen er utelukkende basert på deres egne uttalelser i intervjuene, og gir dermed kun informasjon om de representantene som faktisk deltok i intervjuene. Hovedtemaene var representantens begrunnelser for valg av parti, deres politiske interesseområder, deres kontaktmønstre i og utenfor bystyret og deres prioriteringer mellom de to ulike representasjonsfokusene.

For å besvare den andre problemstillingen som omhandler representantenes atferd i bystyret, har jeg valgt å se på deres atferd i bystyremøtene. Alle andre oppgaver de måtte ha i forbindelse med sitt representasjonsverv, for eksempel i de ulike komiteene, vil ikke bli belyst. Oslo bystyre har offisielle møter omtrent én gang i måneden. Disse møtene er åpne for allmennheten, i tillegg til at de blir tatt opp på bånd, og i etterkant nedskrevet og lagt ut på bystyrets område på Oslo kommunes internettsider. Analysen av representantenes atferd vil derfor baseres på disse dokumentene, og jeg har valgt å se på alle ytringene de har kommet med i løpet av denne bystyreperioden, fra bystyret kom sammen 29. oktober 2003, til bystyret tok sommerferie 20. juni 2007 (Oslo kommune 2007a og b). Jeg tar for meg alle deres ytringer generelt, med et spesielt fokus på deres private forslag og spørsmål stilt i den muntlige spørretimen.

3.3. Operasjonalisering av representasjonsfokusene

Jeg har operasjonalisert parti- og minoritetsrepresentasjon ved å formulere en rekke påstander jeg mente ville passe til representantene, gitt at deres oppfatning av eget mandat og deres atferd ble styrt av det ene eller det andre representasjonsfokuset.

Påstandene kan ses som idealtypiske, og definerer på denne måten representantene som enten rene parti- eller minoritetsrepresentanter. Jeg vil først legge frem syv påstander som belyser representantenes rolleorientering slik den kommer til uttrykk gjennom intervjuene, og forklare hvorfor jeg mener at de ulike temaene kan belyse representantenes representasjonsfokus. Deretter vil jeg på samme måte presentere fire påstander som går på deres atferd i bystyremøtene. I analysen er det disse påstandene jeg vil diskutere funnene fra intervjuene og møtedokumentene opp mot.

3.3.1 Representantenes egen oppfatning av mandat

For å kunne kalle representantene rene partirepresentanter mener jeg at disse forutsetningene må være oppfylt:

- 1) Representantene har valgt parti på bakgrunn av partiets ideologi.
- 2) De har ingen spesiell interesse for minoritetssaker.
- 3) Deres kontaktmønstre i bystyret er partirettet.
- 4) Deres kontaktmønstre utenfor bystyret er saksorientert, og de har ikke tettere kontakt med minoritetsorganisasjoner og minoritetsgrupper enn andre typer organisasjoner.
- 5) De har aldri vært i konflikt med partiet, heller ikke i minoritetsrelaterte saker.
- 6) Hvis representantene har en oppfatning om at de ble stemt inn i bystyret på grunn av personstemmer fra minoritetsvelgere, føler de likevel ikke noe spesielt ansvar fra denne gruppen; det er partiets interesser de representerer.
- 7) De anser seg som partirepresentanter, og opplever ikke at de har et mandat fra egen gruppe eller minoriteter generelt.

Som en motsats mener jeg at følgende forutsetninger må være oppfylt for at representantene kan regnes som rene minoritetsrepresentanter:

- 1) Partienes minoritetspolitikk har vært avgjørende, mens ideologi i liten grad har vært relevant for representantenes valg av parti.
- 2) De har en spesiell interesse for minoritetssaker.

- 3) De har en spesiell kontakt innad i bystyret med andre minoritetsrepresentanter, uavhengig av partitilhørighet.
- 4) De har tettere kontakt med minoritetsorganisasjoner enn andre typer nettverk, og denne relasjonen går ut over det å være saksavhengig.
- 5) De har vært i konflikt med partiet i forbindelse med minoritetsrelaterte saker.
- 6) De føler seg forpliktet til å representere minoritetene.
- 7) De anser seg første og fremst som minoritetsrepresentanter, og ikke primært som partirepresentanter.

For å belyse representantenes eget syn på sin representasjonsrolle var det viktig å stille direkte spørsmål om dette, men for å få et mer fullstendig bilde av deres representasjonsfokus valgte jeg i tillegg å ta for meg flere temaer i intervjuene, som jeg mente at indirekte ville gi informasjon om representantenes representasjonsfokus.

Jeg valgte å se på representantenes begrunnelser for valg av parti, fordi jeg mente at representantenes refleksjoner rundt dette ville vise deres mål med å være politisk aktive. Jeg antok at representantene ville fremheve partiets ideologi hvis anså seg som partirepresentanter, da ideologien utgjør en vesentlig del av partienes identitet. Like fullt mente jeg at representanter som hadde vektlagt partienes innvandrings- og integreringspolitikk når de valgte parti, med dette viste at de satte fokuset på minoritetsrepresentasjon høyt. Videre valgte jeg å se på representantenes interesseområder, med en antakelse om at disse ville være påvirket av representantenes egne oppfatninger om representasjonsfokus. Jeg mente at et fokus på interesseområder tilknyttet partiet ville bety at representantene var partirepresentanter på lik linje med hvilke som helst andre representanter, mens en større interesse for minoritetssaker enn andre temaer ville tyde på at de fokuserte på å representere minoritetsinteresser.

Ved å belyse representantenes kontaktmønstre og samarbeid forsøkte jeg å avdekke representantenes uformelle atferd som bystyrerepresentanter. Jeg mente at et tett samarbeid minoritetsrepresentantene imellom på tvers av partiene, og en nær kontakt med ulike minoritetsorganisasjoner, ville tyde på en spesiell interesse for minoritetsrelaterte saker. På samme måte hadde jeg en formening om at hvis disse representantene ikke hadde noe spesielt samarbeidet på tvers av partiene, og de bare

hadde kontakt med organisasjoner relaterte til sine partiers saker i komiteene, ville jeg kunne regne dem som partirepresentanter. Jeg fant også representantenes konflikter med partiet interessante, da de ville vise hvor nære representantene var sine partier i holdninger til enkeltsaker. Få konflikter ville tyde på et høyt meningssamsvar mellom representantene og partiet, og at representantene på denne måten var partirepresentanter. På den andre siden ville en høy grad av uenighet med partiet i minoritetsrelaterte saksområder kunne tolkes som at dette var temaer de fant verdt å kjempe for hvis de var uenige med partiet. Jeg mente også at representantenes fokus kunne tenkes å påvirkes av deres oppfatninger om avhengighet til ulike velgergruppers personstemmer ved valg. Derfor stilte jeg også spørsmål om deres avhengighet av, og følelse av forpliktelser mot minoritetene som velgergruppe.

3.3.2. Representantenes representasjonsfokus i praksis

Narud og Valen (2007:100-101) skiller mellom *kilden* til representantenes rolleorientering, og *effekten* av denne rolleorienteringen på representantenes atferd. Kildene har å gjøre med forventningene knyttet til deres representasjonsrolle fra både representantene selv og andre. Disse utgjør et sosialt trykk på representantene, og deres atferd kan da ses som et forsøk på å oppfylle disse forventningene (Haukedal 2005:173). I følge Esaiasson (2000:63) burde representanter som promoterer selvdefinerte interesser være villige til å jobbe ekstra for sin sak. Ut fra denne tanken vil de som ser seg som representanter for spesifikke interesser handle forskjellig fra dem som kun ser seg som partirepresentanter (ibid.). Dermed vil hvilke interesser representantene mener at de er satt til å fremme ha en direkte effekt på deres atferd som representanter (Narud og Valen 2007:101).

Hvis deres atferd er styrt av et fokus på ren partirepresentasjon, mener jeg representantene vil oppføre seg på følgende måte:

- 8) Representantene benytter seg av spørretimer og private forslag til å fremme partirelevante saker relatert til komiteene de sitter i, og ikke minoritetssaker.
- 9) De refererer til partiet i sine ytringer.

10) De har lite minoritetsfokus i sine ytringer i bystyret.

11) De viser ikke noe mer engasjement for minoritetsrelaterte saker enn andre typer saker som behandles i bystyret.

Styres representantenes atferd av et rent fokus på minoritetsrepresentasjon, mener jeg på den andre siden at følgende forutsetninger må være oppfylt:

8) Representantene benytter seg i større grad enn andre representanter av spørretimer og private forslag til å fremme minoritetsrelaterte saker.

9) De er personlige i sine ytringer, og refererer ikke til partiet.

10) De har i stor grad et minoritetsfokus i sine ytringer.

11) De viser større engasjement i minoritetsrelaterte saker enn andre typer saker som behandles i bystyret.

I sin studie av norske stortingsrepresentanter viser Narud og Valen (2007:111) til at den enkelte representant har flere mulige kanaler for å øve innflytelse. De offisielle kanalene går ut på at representantene kan fremme private forslag, benytte seg av spørretime til bystyret og votere, i tillegg til at de selvfølgelig kan påvirke avgjørelser i eget parti og fraksjonsgruppe. Det samme gjelder også i bystyret. Jeg mente at det var viktig å se hvordan representantene benyttet seg av muligheten til selv å ta opp saker, og på denne måten sette dagsorden i bystyret. Derfor valgte jeg å se spesielt på representantenes bruk av spørretime og private forslag. Brukte de disse kanalene til å fremme minoritetsrelaterte saker ville dette tyde på at de aktivt gikk inn for å fremme minoritetsinteresser, mens fremming av komité- og partirelaterte saker ville tyde på et fokus på partirepresentasjon. Spørretime spørsmål og private forslag utgjør imidlertid bare en liten del av representantenes aktiviteter i bystyret, og jeg anså det som viktig å se på alle deres ytringer for å kunne si noe om deres representasjonsfokus. Jeg antok at ytringer på vegne av partiet tydet på et partifokus, mens personlige ytringer på vegne av etniske grupper og minoriteter generelt var et tegn på et minoritetsperspektiv. Jeg antok også at jeg kunne få informasjon om representantenes fokus ved å se hvorvidt de i hovedsak uttalte seg i komitérelaterte saker, og hvor aktive de var i minoritetsrelaterte saker. I denne forbindelse ble det også

aktuelt å se på hva slags saker som fikk flest av representantene til å ta ordet, og se hva de uttalte seg om i disse sakene.

3.4. Innsamling av data

3.4.1. Intervjuene

Det var bare elleve representanter med minoritetsbakgrunn igjen i Oslo bystyre da jeg startet denne undersøkelsen i 2007, og med et så lite antall respondenter var det gjennomførbart å utføre kvalitative dybdeintervjuer. Ønsket om utfyllende svar fra respondentene, og om å kunne komme med oppfølgingsspørsmål, talte også til fordel for å utføre dybdeintervjuer heller enn å benytte ferdiglagte spørreskjemaer. Slik fikk også representantene en mulighet til å ta opp andre temaer som opptok dem.

Før jeg kontaktet de aktuelle bystyrerepresentantene ble prosjektet sendt til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) for godkjenning (Vedlegg 1). Dette var nødvendig da intervjuene omfattet sensitiv informasjon om politisk tilhørighet og etnisk bakgrunn. Da jeg fikk godkjennelsen fra NSD, sendte jeg ut brev til representantene med informasjon om prosjektet, og en forespørsel om de ville la seg intervju (Vedlegg 2). Om lag en uke senere ringte jeg dem for å avtale tid for intervju. I utgangspunktet ønsket jeg å intervju alle elleve representantene. Jeg fikk for det meste positive tilbakemeldinger, men to av representantene ønsket ikke å stille opp til intervju. En tredje representant var i utgangspunktet positiv, men var veldig travel, og det ble til slutt umulig å få tak i denne representanten på telefon for å avtale tid for intervjuet. Jeg endte derfor opp med å intervju åtte av representantene. Én av disse representantene, som også var den eneste kvinnen jeg hadde intervjuet, trakk seg imidlertid fra undersøkelsen i ettertid. Dermed er denne undersøkelsen basert på intervjuer av syv av representantene, som tilsvarer en svarprosent på om lag 64 prosent. Utvalget består bare av menn. Jeg har lovet respondentene konfidensialitet, og når jeg legger frem resultatene fra intervjuene velger jeg derfor å kalle dem for representant A, B, C, D, E, F og G. I gjennomgang av temaer der det er fare for at representantenes identitet kan avsløres, vil jeg bare omtale dem som "representanter", uten å sette dem i forbindelse med de andre funnene som legges frem.

Jeg intervjuet representanter fra Arbeiderpartiet (Ap), Høyre (H) og Sosialistisk Venstreparti (SV), altså tre av de fire partiene som hadde representanter med minoritetsbakgrunn i bystyret. Én representant var født i Norge, mens to kom til Norge før de var 18 år. De som ikke var født i Norge hadde bodd her i mellom 17 og 31 år. Alle hadde norsk statsborgerskap, mens én hadde dobbelt statsborgerskap. Representantene var i alderen 27 til 47 år, og alle med unntak av én var gift, og hadde barn. Flere av representantene hadde erfaring med forskjellige typer forenings- og organisasjonsarbeid. Av fire representanter som ikke kom til Norge før etter at de var myndige, oppga tre at de hadde vært politisk aktive i hjemlandet; to av dem i form av sterk politisk interesse, men kun én hadde vært partipolitisk aktiv. Gruppen av politikere jeg intervjuet besto dermed i hovedsak av personer med en langvarig interesse for politikk, og relativt mye partipolitisk eller organisasjonsmessig erfaring. For fire av representantene var dette den første perioden som bystyrepolitikere, mens de tre andre hadde sittet i flere perioder.

Jeg benyttet en semistrukturert intervjuform, som vil si at intervjuene til tross for å være kontrollerte og strukturerte, hadde et mer samtalemessig preg over seg (Mikkelsen 1995:102). Intervjuene ble utført med basis i en intervjuguide (Vedlegg 3), der visse temaer var avklart før intervjuet, men spørsmålsformuleringer oppfølgingsspørsmål og rekkefølge ble bestemt underveis i det enkelte intervju, for at respondentene i stor grad skulle få mulighet til å snakke fritt. Intervjuene ble foretatt i mars 2007, og varte i snitt i underkant av en time.

3.4.2. Møtedokumentene

Fremgangsmåten for å trekke ut den nødvendige informasjonen fra møtedokumentene besto av mye ”klipp og lim”. Ved å gå igjennom hvert møtedokument trakk jeg først ut alle muntlige spørretimespørsmål stilt av både de etnisk norske representantene og representantene med minoritetsbakgrunn. Jeg kategoriserte spørsmålene etter parti, person og tema, og på denne måten fant jeg mønstre for hvem som var mest aktive og hvor mange av spørsmålene som hadde minoritetsrelevans. Videre ble alle minoritetsrepresentantenes spørsmål sammenlignet med de generelle mønstrene hos de

etnisk norske representantene. På Oslo kommunes internettsider fant jeg også direkte linker til de private forslagene, med en oversikt over alle saksfremlegginger, innstillinger og vedtak fra bystyremøtene (Oslo kommune 2007c). Disse ble sortert på samme måte som representantenes muntlige spørretimespørsmål.

For å kartlegge alle ytringene til representantene søkte jeg på alle representantenes navn i hvert møtedokument, for så å klippe ut alle deres ytringer, samt titlene på saker de uttalte seg om. Også disse ble kategorisert etter person, tema og måten representantene uttalte seg på. Målet var å kunne si noe om hvem som var mest aktive, hvor mange av uttalelsene deres som hadde minoritetsrelevans, og i hva slags saker jeg fant et slikt perspektiv. Hvordan representantene formulerte seg var viktig for å se hvorvidt representantene snakket på vegne av partiet eller var mer personlige. I denne forbindelsen ville jeg også kunne se i hvilke typer saker de uttalte seg på den ene eller andre måten. Ved å sammenligne sakene representantene uttalte seg i, fikk jeg også oversikt over hva slags type saker som engasjerte flere av representantene til å ta ordet.

3.5. Reliabilitets- og validitetsbetraktninger

3.5.1. Reliabilitet

Reliabilitet henviser til datas pålitelighet, og kan defineres som graden av samsvar mellom ulike datainnsamlinger av samme fenomen, basert på samme undersøkelsesopplegg (Grønmo, 2004:222). Tanken bak er at man kan ha større tiltro til datamaterialet hvis man ved flere ulike innsamlinger kommer frem til de samme resultatene, men i praksis er dette ikke alltid mulig å gjennomføre. Semistrukturerte dybdeintervjuer er gode til å fange opp det spesifikke med intervjuobjektet og den situasjonen intervjuet foregår i, men dermed påvirkes også innsamlingen av data i stor grad av forskeren. Derfor blir det i praksis umulig å gjennomføre et identisk intervju ved en senere anledning (Hellevik, 2002:102). Intervjuenes manglende etterprøvbarhet kan på denne måten redusere funnenes troverdighet.

Et annet problem med semistrukturerte intervjuer er at de forskjellige intervjuene kan ta svært ulik retning, slik at det blir vanskelig å sammenligne

respondentenes svar (Mikkelsen, 1995:103). Jeg jobbet imidlertid ut fra en intervjuguide, som sikret at hovedtemaene ble belyst i alle intervjuene. Det at alle intervjuene med unntak av ett ble gjennomført med diktafon, og så transkribert og analysert, betyr at analysen er basert på veldokumenterte data, og ikke bare på min egen hukommelse fra samtalene. Dermed hefter det ikke usikkerhet til om respondentene faktisk har svart som de gjorde. Imidlertid kan man som en følge av anonymiseringen av materialet ikke knytte direkte sitater og funn opp til den enkelte representant, og dermed reduseres likevel funnernes etterprøvbarehet.

Det knyttes ikke slike reliabilitetsproblemer til møtedokumentene som utgjør datamaterialet for den andre problemstillingen. Disse faller inn under betegnelsen ”førstehåndskilder”, ved at det er bystyrets sekretariat som selv legger ut dokumentene, ordrett transkribert fra opptakene fra møtene (Dahl, 1988:59). Denne nærheten til kilden er med på å styrke kildens troverdighet. Slike offentlige dokumenter har også en styrke ved at de anses som ”dokumentariske” kilder. Dokumentariske kilder er særpreget ved at de omfatter tekster som er blitt til under særskilte former av forpliktende kontroll med sikte på å garantere gyldighet og autentisitet (ibid.:45-46). Jeg har dermed god grunn til å anta at kildene er pålitelige og korrekte, og det at de ligger ute på internett gjør at hvem som helst skal kunne gå frem på samme måte som meg, og kontrollere mine funn.

Analysen av datamaterialet fra intervjuene baseres på intervjuer av syv av representantene, altså ikke hele populasjonen av representanter med minoritetsbakgrunn i bystyret. Når en undersøkelse baserer seg på et utvalg, er det alltid en mulighet for at resultatene man får kan forklares som en følge av tilfeldige eller systematiske utvalgsfeil (Hellevik, 2002:355), og dette kan dermed svekke troverdigheten til analysen. En stor svakhet i denne forbindelse er at jeg bare har snakket med menn. Som en følge av dette vil jeg ikke kunne si noe om de kvinnelige minoritetsrepresentantenes syn på eget mandat i bystyret. Intervjuene vil heller ikke kunne si noe om minoritetsrepresentanter fra andre partier enn H, Ap og SV.

I forbindelse med møtedokumentene har jeg sett på uttalelsene til alle representantene med minoritetsbakgrunn, og ikke bare dem jeg har intervjuet. Dette gjør at anonymiteten til representantene som er intervjuet vil være sikret bedre, i

tillegg til at funn fra møtedokumentene vil være representative for alle representantene med minoritetsbakgrunn for akkurat denne perioden. Imidlertid utgjør dette et analyseproblem for min første underproblemstilling som tar for seg samsvaret mellom funnene i intervjuene og møtedokumentene, da diskusjonen dermed vil basere seg på funn fra forskjellige utvalg. Videre vil jeg ikke kunne gå i detaljer om hver enkelt representant i sammenligningen av funnene fra intervjuene og møtedokumentene, da dette vil avdekke deres identitet. Jeg mener imidlertid at så fremt jeg er tydelig og åpen om svakhetene ved utvalget og metodene, kan jeg likevel benytte meg av funnene i den videre analysen.

3.5.2. Validitet

Validitet dreier seg om i hvilken grad undersøkelsesopplegget egner seg til å samle inn data som er relevante for problemstillingene i en bestemt studie (Grønmo, 2004:221). Høy validitet forutsetter at både universet av enheter og de ulike begrepene i studien blir definert på en systematisk måte, så vel teoretisk som operasjonelt, og at det er godt samsvar mellom de teoretiske og operasjonelle definisjonene. I tillegg må metodene for utvelging av enheter og innsamling av data være godt tilpasset disse definisjonene (ibid.:221).

Enheterne i denne studien er tydelig definert som representanter med minoritetsbakgrunn som har sittet i Oslo bystyre perioden 2003 til 2007. Problemstillingene søker å avgjøre hvorvidt disse representantene definerer sitt representasjonsfokus ut fra parti- eller minoritetsrepresentasjon, og hvilket av disse representasjonsfokusene som kan gjenkjennes i deres atferd i bystyret. Et undersøkelsesopplegg basert på intervjuer med representantene og møtedokumenter som viser alle deres ytringer i bystyremøtene mener jeg har vært fornuftig for å samle inn data som belyser nettopp disse problemstillingene.

Det er imidlertid mindre opplagt at temaene jeg valgte å fokusere på i intervjuene, og den atferden jeg valgte å belyse i møtedokumentene var de beste for å kartlegge representantenes representasjonsfokus. Det finnes som oftest mange ulike måter å operasjonalisere begreper på. Et begrep kan romme mange ulike aspekter, og

det kan være vanskelig å få med alle aspekter på en god måte i den operasjonelle definisjonen (Hellevik, 2002:52). Dermed kan det hende at jeg kunne operasjonalisert representantenes representasjonsfokus på en mer fruktbar måte ved hjelp av andre variabler. Imidlertid valgte jeg å stille representantene flere spørsmål som jeg mente indirekte belyste deres representasjonsfokus, i stedet for å bare spørre dem rett ut om deres representasjonsfokus. På samme måte så jeg på alle representantenes ytringer i bystyremøtene, i tillegg til å gå spesifikt inn på representantenes bruk av spørretimespørsmål og private forslag, heller enn å bare konsentrere meg om for eksempel budsjettdebatter eller minoritetsrelaterte saker.

På denne måten mener jeg at jeg fikk belyst flere aspekter av representasjonsfokusene, både ut fra representantenes egne forklaringer, og deres faktiske atferd i bystyret. Dette mener jeg øker sannsynligheten for at jeg med datamaterialet fanger opp det jeg ønsker å måle, i tillegg til at det er med på å nyansere, og dermed styrke troverdigheten til funnene. Jeg har også gitt en detaljert forklaring på akkurat hva jeg legger i et representasjonsfokus på minoritets- eller partirepresentasjon, og hvorfor jeg mener at mine variabler belyser disse representasjonsfokusene. Dette gir en åpenhet om akkurat hva denne studien faktisk måler. Dermed mener jeg at datamaterialet vil være godt egnet til å belyse problemstillingene (Hellevik 2002:52).

4. Representantenes oppfatninger om eget mandat

4.1. Hovedtemaer for intervjuene

I dette kapitlet skal jeg legge frem funnene fra intervjuene med representantene, for å se hvorvidt deres representasjonsfokus er orientert rundt parti- eller minoritetsrepresentasjon. Intervjuene besto av fire hovedtemaer. Disse er utgangspunkt for fremleggingen av funnene, og er gjengitt nedenfor i tabell 4.1.1.

Tabell 4.1. Hovedtemaene for intervjuene

Grunner til valg av parti
Interesseområder
Kontaktmønster og samarbeid
Forholdet mellom partiloyalitet og minoritetsbakgrunn

4.2. Grunner til valg av parti

Med dette temaet ser jeg på hva som var utslagsgivende for at representantene gikk inn i de partiene de gjorde. Ble de hovedsakelig styrt av sin ideologiske overbevisning, eller var andre politiske saker eller verdier avgjørende? Hvor viktig var for eksempel de ulike partienes innvandrings- og integreringspolitikk? Ble de vervet av venner eller bekjente, eller oppsøkte de partiet på eget initiativ? Dette er relevant i den forstand at hvis representantene selv kontaktet partiet uten å kjenne folk som allerede var aktive i dette partiet, indikerer dette at de virkelig ønsket å gå inn i nettopp dette partiet, enten det var av ideologiske hensyn, eller andre grunner.

En forutsetning for at representantene kan gi gode svar på spørsmålene om partivalg, er at de den gangen var bevisste de valgene de gjorde. De fleste av representantene som har vokst opp i Norge har vært engasjerte i ulike former for organisasjons- og foreningsarbeid før de gikk inn i politikken, og jeg antar derfor at disse representantene hadde god kjennskap til det politiske landskapet i Norge. Men i hvilken grad hadde de fire representantene som kom til Norge i voksen alder oversikt over hva de ulike partiene stod for? To av disse representantene forteller at de

visste at de ønsket å være politisk aktive da de kom til Norge, men at det var viktig for dem å vente til de hadde orientert seg i det politiske landskapet, og tilegnet seg nok kunnskap om det norske samfunnet og det norske språket. En av dem stod og vippest mellom to partier, og avgjørelsen ble ikke tatt før han hadde lest nok om de politiske partiene til å vite at han valgte riktig parti. Også de to siste ventet flere år før de gikk inn i partipolitikken i Norge, og hadde dermed god tid til å bli kjent med det norske partisystemet og den politiske debatten. Derfor forventer jeg at representantene hadde god oversikt over de ulike partiene, og at de kan redegjøre for kriteriene de la mest vekt på i valget av parti.

4.2.1. Å komme i kontakt med partiet

Tre av representantene snakket med venner og bekjente i partiet før de meldte seg inn, eller begynte å være mer aktive i partiet. Denne kontakten ble regnet som positiv da de fikk mer informasjon om partiet, i tillegg til et sosialt nettverk. Også kontakt med representanter fra andre partier hadde en positiv effekt. En representant var lenge passivt medlem av sitt parti, men tok kontakt med partiet for å bli aktiv politiker etter at en velrenommet representant fra et annet politisk parti insisterte på at han burde engasjere seg i politikken. Flertallet tok imidlertid kontakt med partiet på eget initiativ. Bare én representant oppgir at kontakten med folk fra partiet faktisk hadde en effekt på valget av parti, men heller ikke for denne representanten var dette avgjørende.

4.2.2. Partienes innvandrings- og integreringspolitikk

På spørsmål om hvor avgjørende partienes innvandrings- og integreringspolitikk var for representantenes valg av parti, er svarene noe varierende. For respondent F var partiets verdisyn, særlig i forbindelse med dets innvandrings-, integrerings- og inkluderingspolitikk svært viktig, da partiet så på innvandrere som en ressurs heller enn et problem. I likhet med F, sier også A at partiets innvandrings- og integreringspolitikk var viktig for hans valg av parti. Han mener han representerer et parti som har vært tidlig ute med å gi folk med minoritetsbakgrunn reelle posisjoner, i tillegg til at partiets politikk er veldig realistisk og bra på dette området.

Respondent B hadde ikke lest partienes programmer om innvandrings- og integreringspolitikk, men mener at man blir formet av å ha minoritetsbakgrunn uansett om man vil eller ikke, og at disse spørsmålene dermed lå i bakgrunnen. Han hadde en følelse av at det var "snille" og "slemme" partier på innvandrings- og integreringsområdet, og at han selv gikk inn i et av de snille.

Respondentene G og D hadde et internasjonalt fokus da de gikk inn i politikken, og partienes politikk i lokale spørsmål lå derfor mer i bakgrunnen da de valgte politisk parti. G ble politisk aktiv i en tid da innvandrerne var arbeidsinnvandrere. Partiene hadde fortsatt ikke utarbeidet tydelige programmer for innvandring og integrering, og han var dermed ikke så opptatt av dette. Også for respondent D var partienes holdninger i internasjonale spørsmål viktigere. Respondent C var på sin side i utgangspunktet overhodet ikke interessert i innvandrersaker, og dermed hadde partienes programmer for innvandring og integrering svært lite å si for hans valg av parti.

4.2.3. Ideologi

Når representantenes forteller hvorfor de havnet i det partiet de gjorde, er ideologisk samsvar og tilhørighet den forklaringen som de fleste legger sterkest vekt på. Særlig representanter fra høyresiden uttrykker at det aldri var tvil om hvilket parti de skulle gå inn i, det fantes bare ett alternativ. Én representant forteller at han til tross for å komme fra en familie med helt andre politiske overbevisninger, alltid hadde vært en tilhenger av sitt parti. For en av de andre representantene var partienes faktiske handlinger det viktigste. Han valgte sitt parti fordi han i oppveksten hadde sett konkrete positive resultater av sitt partis politikk, og det var dette som engasjerte han til å gå inn i politikken.

Imidlertid var ikke alle representantene like sikre i sine valg av partier. Flere av representantene forteller at de ideologisk tilhørte venstresiden av det politiske bildet, men at de sto og vippet mellom Ap og SV, eller SV og Rød Valgallianse (RV), og at deres endelige valg til en viss grad ble styrt av tilfeldigheter, strategiske betraktninger eller bekjentskaper. En av disse representantene forteller for eksempel at partiets

størrelse fikk en avgjørende effekt, da han trodde det ville være lettere å få innflytelse i et større parti. En annen representant som vippet mellom to partier, gikk rett og slett inn i det partiet han ble kontaktet av først. Én av representantene har skiftet parti i løpet av sin politiske karriere. Denne representanten la lite vekt på ideologi i valget av sitt første parti, og forteller at valget den gangen hadde vært mer pragmatisk, og i større grad basert på internasjonal politikk.

At representantene på venstresiden virket mer pragmatiske i sitt partivalg kan skyldes at Ap, SV og RV i stor grad deler den samme ideologien, og har et likt verdisyn. Flere av representantene syntes ikke at det var store forskjeller mellom disse partiene. De følte seg ideologisk hjemme i flere partier, og dette gjorde at de kunne la andre faktorer gjøre utslaget for hvilket parti de skulle gå inn i. På høyresiden finner man to store partier med mange likheter, siden de begge ledes av en liberal ideologi, men disse partiene har svært forskjellig syn på for eksempel innvandring. Dette kan være en forklaring på at de høyreorienterte representantene hadde en sterkere følelse av å høre til i det ene eller det andre partiet.

4.3. Interesse- og arbeidsområder

For å kunne si noe om hvordan representantene ser sitt mandat i bystyret, er det viktig å se på deres politiske interesser. Hvordan faller disse sammen med interessene til partiene de representerer, og hvor opptatt er de av minoritetsrelaterte spørsmål? Hvorvidt representantenes interesser har endret seg underveis, kan gi et inntrykk av måten de er blitt integrert inn i partipolitikken og bystyret. Hvilke arbeidsområder representantene arbeider innenfor, og hvor godt interesser og arbeidsområder stemmer over ens, vil også være interessant. Hvis de har mange interesser utenom sin egen komité eller arbeidsområde – finner de det enkelt selv å sette dagsorden og ta opp temaer de brenner for?

4.3.1. Representantenes interesser

Med unntak av én, forteller alle representantene at de var opptatt av minoritetsrelaterte temaer da de gikk inn i politikken. Flere av representantene henviser i denne

forbindelse til sin egen minoritetsbakgrunn. Som én representant sier; *"Jeg har minoritetsbakgrunn, og jeg forstår problemene og vanskelighetene mer enn kanskje mange andre, så det er viktig å ta slike saker"*. Innvandrernes behov for boliger og sosiale møteplasser, respekt og rettsvern for minoritetene, og det at minoritetene måtte integreres i samfunnet, er noen av sakene som blir trukket frem. Arbeidet mot rasisme, og da særlig kampen mot diskriminering av minoriteter på arbeidsmarkedet, retten til morsmålsopplæring og at minoritetene skulle ha tilgang til demokratiske arenaer var også viktige områder for representantene da de ble politisk aktive. Imidlertid hadde representantene også mange andre interessefelt da de gikk inn i politikken. Flere var veldig opptatt av internasjonal politikk, og i denne forbindelse blir særlig kampen mot apartheid i Sør-Afrika, og motstanden mot NATO trukket frem. I tillegg nevner representantene skolepolitikk, kriminalpolitikk, kommunal integrering, fordelingspolitikk, eldreomsorg og kultur som viktige interesseområder tidlig i sin politiske karriere.

Jeg spurte representantene om det er forskjell på hva de interesserer seg for nå og hva de interesserte seg for tidligere. Svarene tyder på at deres interesser ikke har endret seg radikalt over tid, de fleste forteller at de fortsatt har det samme engasjementet som før. De er fortsatt opptatt av å videreutvikle det flerkulturelle samfunnet, og av at minoritetene skal føle seg hjemme i det norske samfunnet. Rasisme og diskriminering av minoriteter på arbeidsmarkedet engasjerer dem også like mye i dag som før. Skolepolitikken er også fortsatt viktig, og i denne forbindelse er én representant opptatt av nynorsk som sidemål, en annen trekker frem valgfrihet som det viktigste, mens en tredje fokuserer på den offentlige enhetsskolen som bør legge til rette for at folk med forskjellig etnisk bakgrunn kan komme sammen. Videre er internasjonal politikk og norsk utenrikspolitikk temaer som fortsatt engasjerer mange av representantene.

At deres interesseområder er så stabile, tyder på at dette er temaer som hele tiden har vært viktige for dem. Det kan også bety at dette er problemstillinger som fortsatt er like aktuelle som før. Et eksempel er ønsket om å redusere arbeidsledigheten blant folk med minoritetsbakgrunn. Representant A kan fortelle at selv om økonomien

i Norge er mye bedre i dag, med en arbeidsledighet på rundt tre prosent, er arbeidsledigheten blant minoritetene fortsatt mye høyere, med tall rundt 10-11 prosent.

At representantenes interesser ikke synes å ha endret seg stort kan også være et utslag av at de ikke husker hva de var opptatt av før, eller at de ønsker å fremstå som konsekvente. Én av representantene har imidlertid endret interessefokus radikalt. Fra å ha en bred lokalpolitisk interesse, er han nå mer opptatt av kontakten med sitt gamle hjemland som har vært preget av uroligheter og naturkatastrofer. Engasjementet for lokalpolitikken i Oslo har dermed gradvis måttet vike til fordel for arbeidet med fredsprosessen og gjenoppbyggingen i hjemlandet, men dette har ingenting å gjøre med representantens opplevelser med lokalpolitikken og bystyret å gjøre. Han har hele tiden vært ærlig mot partiet om denne interessen, og holdt dette atskilt fra arbeidet han gjør i bystyret. Hans standpunkt i saken er i samsvar med partiets holdninger, og han anser derfor dette forholdet som uproblematisk.

Til tross for den høye graden av stabilitet, har flere representanter gjennom sin deltakelse i bystyret fått et noe bredere interessefelt. Nye utfordringer har oppstått, og de har måttet sette seg inn i mange nye områder og problemstillinger. Dermed er det ikke så rart at de etter hvert har lagt vekt på flere og andre temaer enn det de gjorde før de gikk inn i politikken. Miljøpolitikk, en god byutvikling i Oslo, og det at Oslo skal være en trygg by, er områder representantene ikke hadde like mye fokus på før. Videre har de internasjonalt fokuserte representantene blitt mer opptatt av lokal politikk, og representanten som opprinnelig ikke var interessert i minoritetssaker, forteller at han nå er opptatt av likestilling for kvinner med minoritetsbakgrunn, når det gjelder utdanning, å komme ut i arbeid, og fordelingen av arbeidsoppgavene i hjemmet. Han ønsker også valgfrihet i kvinners bruk av hijab, og et forbud av burka og niqab. Representantenes nye interesseområder ser ut til å henge nært sammen med de arbeidsoppgavene representantene har hatt, og komiteene de har sittet i gjennom sin tid i bystyret. Dette tyder på at representantene er godt integrerte i sine komiteer og i bystyret som sådan.

4.3.2. Representantenes tilfredshet med arbeidsområder

Hva slags saker representantene arbeider med avhenger mye av hvilke av bystyrets komiteer og arbeidsgrupper sitter de i. Hvor fornøyde er de med komiteene, og hvorfor? Representantene har også mulighet til selv å ta opp temaer de interesserer seg for. Synes de det er lett å sette dagsorden, og ta egne initiativer i og utenfor eget ansvarsområde?

Når partiene skal fordele sine representanter på de ulike bystyrekomiteene, får representantene komme med ønsker, men det er gruppestyret som avgjør hvor representantene havner. Man prøver å følge representantenes ønsker, men andre faktorer må også tas hensyn til, som hvor mye erfaring de har, og hvor partiet tror at de kan gjøre en god jobb. Partifordelingen og kjønnsfordelingen i komiteene blir også tatt i betraktning. Representantene jeg har snakket med fordeler seg på byutviklingskomiteen, kultur- og utdanningskomiteen og samferdsels- og miljøkomiteen.

Fire av representantene har sittet i komiteene de ønsket seg i denne bystyreperioden. De andre representantene kan fortelle at de ikke fikk ønskene sine oppfylt, og særlig én representant endte opp i en komité som han virkelig ikke ville inn i. Likevel har alle vært veldig fornøyde. For eksempel hadde én representant ønsket seg inn i enten byutviklingskomiteen eller finanskomiteen, men er nå glad det ikke gikk slik, da særlig byutviklingskomiteen er en svært arbeidstung komité som behandler cirka 80 prosent av alle sakene som kommer opp i bystyret.

At representantene er fornøyde, selv om mange av dem ikke fikk sine ønsker oppfylt, kan skyldes at deres interesse for et saksområde vekkes når de setter seg inn i det nye feltet. Denne antagelsen styrkes av at representantene viser til en interesse for temaer og problemstillinger som er tilknyttet deres komiteer. Representantene forklarer sine positive erfaringer med at komiteene har vært spennende og engasjerende, at de har lært mye, at de har vært med å se at avgjørelsene som fattes får konkrete resultater, eller at de har fått gjennomslag for viktige saker.

En annen forklaring på representantens trivsel kan være at de til tross for å være plassert i én komité, ikke er låst til bare å jobbe med dette området. Flere av representantene mener at det er lett å ta opp egne saker og forfølge interesser som

faller utenfor deres komités ansvarsområde. I følge respondent F er det ikke bare greit, men også ønskelig for partiet at representanter har interesserer på tvers av politikkområder, for plutselig trenger partiet dem til noe helt annet enn det de arbeider med i dag. Han mener at det er en katastrofe for et parti å få ensakspolitikere, mens partiet styrkes av å kunne bruke representanter som har engasjement over alt. Imidlertid synes ikke alle at det er like lett å komme med egne saker og sette dagsordenen. I følge respondent A kan det være ganske tidkrevende å legge frem saker alene, først for partiet, og så for bystyret. Skal han orke å ta på seg den jobben, må det da være en konkret sak han brenner veldig for. Flere representanter forteller også at til tross for at det regnes som positivt at man viser initiativ med å ta opp nye saker, er det ikke fritt fram. Man må alltid avklare sakene i partigruppen før man kan gå videre med dem.

4.4. Kontaktmønstre og samarbeid

Ved å stille spørsmål om representantenes samarbeid og kontaktmønstre i bystyret forsøkte jeg å få et innblikk i hvordan de jobber som politikere, også i de uformelle kanalene. Representantene forteller at arbeidet i bystyret i hovedsak er partirettet, men at arbeidet i komiteene og i ulike arbeidsgrupper bidrar til samarbeid på tvers av partiene. Videre er de dømt til samarbeid med andre partier for å få saker igjennom, da ingen partier har rent flertall. Denne formen for samarbeid er imidlertid preget av målet om å få flertall for partiets saker. Men finnes det noen spesielt bånd mellom representantene med minoritetsbakgrunn, som kan tenkes å slå ut på tvers av partitilhørighet når man behandler saker som har en form for minoritetsrelevans?

Jeg stilte også spørsmål om representantenes kontaktmønstre utenfor bystyret for å belyse hva slags kontakt de eventuelt har med sine egne etniske grupper, ulike innvandrersorganisasjoner og andre ikke-etniske organisasjoner. Er deres kontaktmønstre først og fremst saksbaserte, slik at deres kontakt med grupper og organisasjoner oppstår og vedvarer i forbindelse med konkrete saker, eller eksisterer det et tettere og mer konstant samarbeid, uavhengig av hva slags saker de arbeider med i komiteene eller bystyret? Min interesse har vært særlig rettet inn mot

innvandrersorganisasjoner og representantenes egne etniske miljøer, men det er også interessant hvis representantene har like tette, eller tettere bånd med andre typer organisasjoner, eller om de har få kontakter utenfor bystyret generelt.

4.4.1. Minoritetssamarbeid på tvers av partier i bystyret

Andelen og sammensetningen av politikere med minoritetsbakgrunn i bystyret har endret seg noe etter siste valg, men fortsatt er representanter med pakistansk bakgrunn i klart flertall. Skulle det finnes et spesielt nettverk mellom representanter med minoritetsbakgrunn, burde det være særlig gode muligheter til å finne det blant disse. I følge de norskpakistanske representantene har de imidlertid ikke noe nærmere kontakt med hverandre enn med de andre politikerne. En av representantene forklarte dette med at de er spredd på ulike komiteer, med så mye å gjøre på hver sine felt at deres felles bakgrunn ikke har hatt noen betydning.

I løpet av intervjuene har det heller ikke blitt trukket frem noe spesielt miljø blant minoritetsrepresentantene generelt i bystyret. Partienes samarbeidsmønster, basert på komiteer og arbeidsgrupper, ser ut til å stå sterkere enn sosiale fellesskap basert på etnisitet eller følelsen av å være en minoritet. Som en representant sier: *”Grunnleggende er vi folkevalgte, og må kjempe for den ideologien og de sakene som er viktige for våre velgere. Og jeg tror ikke at det ville vært bra hvis alle representantene med minoritetsbakgrunn i bystyret kunne jobbet sammen om en sak. Det ville vært umulig. For vi har valgt forskjellige partier, vi har forskjellig ideologisk ståsted”.*

En representant fra SV trekker frem morsmålsopplæring som et eksempel på mangelen på samarbeid mellom minoritetene i de ulike partiene. Retten til morsmålsopplæring i osloskolen ble fjernet i 1993, og denne representanten har arbeidet for å få dette inn igjen som en rettighet. Han forteller at til tross for at Ap og H har mange representanter med minoritetsbakgrunn, vil ikke disse partiene støtte en slik ordning. Representanten mener at dette skyldes at minoritetsrepresentantene styres av partiene. Selv om for eksempel Ap har fem personer med minoritetsbakgrunn som faste representanter, og flere vararepresentanter, mener han at disse representantene

har mindre påvirkningsmuligheter innad i partiet enn man har i SV. Han forteller at man i SV har skapt et miljø utenfor det parlamentariske som jobber med minoriteter og kampen mot rasisme, og som legger press og påvirker partiet og organisasjonen. I Ap og H blir representantene med minoritetsbakgrunn lett overkjørt, mener representanten. Det kommer også frem i intervjuet med én av representantene fra et av disse partiene at denne representanten personlig er for morsmålsundervisning, selv om dette ikke kommer frem i diskusjonene i bystyret. Dette tyder på en sterkere lojalitetsfølelse til partiet. I den grad representanten prøver å vinne gjennom sitt syn i saken, skjer dette i så fall innenfra i partiet, og ikke ved å inngå samarbeid med de andre representantene med minoritetsbakgrunn.

4.4.2. Kontaktmønstre med minoritetsorganisasjoner og etniske grupper

På spørsmål om representantenes forhold til sine etniske grupper og minoritetsorganisasjoner generelt, forteller representant E at han har et svært tett samarbeid med sin egen etniske gruppe. Han får mange henvendelser fra folk med samme minoritetsbakgrunn, og han anser seg selv som en ressursperson som kan knytte kontakter for sin gruppe både her og i hjemlandet. Han mener at hans etniske gruppe er svært flink til å organisere seg, og har organisasjoner for både store og små problemer, noe som er svært positivt for integreringen i det norske samfunn. Representanten har også selv vært med å starte en helseorganisasjon for sin etniske gruppe. Også representant A har tett kontakt med sin egen gruppe. Han er opptatt av å kjenne sin gruppes problemer og interesseområder, og kjempe for sin gruppes saker, da han mener å kjenne gruppens situasjon bedre enn andre. Han er også selv aktiv, og sitter som nestleder i en forholdsvis ny arbeidsgiverorganisasjon for sin gruppe.

Disse to representantene mener å ha en god og jevnlig kontakt med folk fra sin egen gruppe. De går aktivt inn for selv å finne ut hva deres grupper ønsker at de skal ta opp, og deres relasjoner til egne grupper må dermed kunne sies å gå ut over det saksbaserte. Ingen av dem forteller imidlertid om noe videre kontakt med minoritetsorganisasjoner generelt. Representant E mener likevel at de ulike etniske gruppene gjennom tettere samarbeid kan hjelpe hverandre, og han forteller at han har

interesse av et tettere forhold til andre minoriteter og minoritetsorganisasjoner. Han har ikke hatt tid til å jobbe med dette profesjonelt, men han har fått god kontakt med noen etniske grupper, gjennom private arrangementer i regi av organisasjoner han deltar i.

Representant C trekker på sin side ikke frem noen spesielt sterk kontakt med sin egen etniske gruppe, men han mener å kjenne lederne i alle 250 innvandrersorganisasjoner i Oslo. Han er i kontakt med dem ofte, og mener å ha et godt forhold til disse organisasjonene. Han forteller at han stiller opp for disse organisasjonene, og har deres tillitt, uavhengig av om de stemmer på hans parti eller ikke. De stiller opp på de møtene han innkaller til, og sier fra hvis de er uenige i saker. Han mener å ha blitt gitt rollen som brobygger mellom kulturer, og har også meklet i konflikter og tatt en nøytral rolle i saker som minoriteter er opptatt av. Dermed ser det ut til at også denne representanten har et kontaktmønster med minoritetsorganisasjonene som går utover det partiorienterte arbeidet i bystyret.

Disse representantenes tette kontakt med egne etniske grupper og minoritetsorganisasjoner ser imidlertid ikke ut til å være gjeldende for de andre representantene. Kontakten representantene har med organisasjoner og grupper utenfor bystyret er i stor grad saksorientert. De opplyser at denne kontakten ikke er formell eller fast, men blir satt i sving ut fra de opplysningene de måtte trenge i forbindelse med behandling av politiske saker. Som en av representantene sier; *"Det er mange man har kontakt med, og det må man ha. Men det er ikke noe faste møter, det er sånn kontakt som kommer ut fra de sakene man jobber med. Er det idrett kommer idrettsforeningene på banen, er det miljø, kommer miljøorganisasjonene osv"*. Dermed er representantenes kontaktmønstre i stor grad preget av hvilke komiteer de tilhører, og hva slags saker de behandler i disse komiteene.

Til tross for å vektlegge sine saksbaserte kontaktmønstre, mener imidlertid representant F at man formes av å være en del av en gruppe, og at man dermed har mer kontakt med denne gruppen enn med andre. *"Kontakten er gjerne slik at når du tilhører en gruppe språkmessig, kulturelt osv, har du en større kontakt med dem. Er du pakistaner har du kontakt med pakistanere, er du muslim har du kontakt med muslimer, er du innvanderer har du kontakt med innvandrersorganisasjoner, og bor du i*

Groruddalen, har du kontakt med bydelene der. Det er slik kontakten går”. Representant D ytrer på sin side et ønske om at innvandrersorganisasjonene skal ha tettere kontakt med bystyrerepresentantene, og dermed er det likevel mulig å gjenkjenne en interesse for et mer minoritetsorientert kontaktmønster også hos disse representantene.

4.5. Forholdet mellom partiloyalitet og minoritetsbakgrunn

Jeg har også stilt spørsmål om hvordan representantene prioriterer mellom de ulike representasjonsfokusene. Jeg har stilt spørsmål om hvor viktig representantene tror at personstemmer har vært for at de ble valgt inn i bystyret, hvem de tror disse stemmene kom fra, og om dette har vært med å påvirke deres atferd som politikere. Har forholdet til spesielle velgergrupper noe å si for hvor deres lojalitet ligger? Jeg kommer også inn på representantenes konflikter med partiet, og hvordan disse er blitt håndtert, da dette kan si mye om hvilke interesser representantene selv anser som viktigst å forsvare. Til slutt skal jeg se på representantenes egne oppfatninger om representasjonsrollen. Anser de seg som partirepresentanter eller minoritetsrepresentanter?

4.5.1. Personstemmer, press og feedback

I systemer med preferansestemmegivning kan velgerne gi personstemmer til sine ønskede kandidater, men de har dermed også mulighet til å straffe kandidater som ikke har levd opp til forventningene. Man kan derfor anta at representantenes rolleoppfatninger påvirkes av hensynet til gjenvalg, som igjen påvirkes av både valgsystemet og hvilke grupper som støtter dem (Narud og Valen, 2007:100). Et vesentlig spørsmål blir i denne forbindelse om velgerne har direkte innflytelse på personvalget. Ved lokalvalgene i Norge har velgerne muligheter til å gi ekstra personstemmer til foretrukne kandidater, og forskning har vist at personstemmegivningen innenfor innvandremiljøene har vært omfattende som følge av velgernes nære kjennskap til kandidatene (Christensen m.fl. 2003:127). Dette støttes av en undersøkelse om minoritetsvelgere, presentert i Aftenposten i forbindelse med lokalvalget i 2007 (Aftenposten 2007). Der kom det frem at hele 74 prosent av

utvalget mente at det å kunne stemme på politikere med minoritetsbakgrunn var avgjørende for om de ville delta i valget, og at mange kun stemte på partier som hadde kandidater med minoritetsbakgrunn på listene. Dette tyder på som at disse velgerne mente at minoritetskandidater kunne representere deres interesser bedre enn etnisk norske kandidater.

En sammenligning av minoritetsrepresentantenes plasseringer på partienes valglistene i Oslo, og deres endelige plassering etter valget i 2003, viser at i alt elleve av de 13 bystyrerepresentantene fikk forbedret sin plassering på listene etter valg som følge av personstemmer. Åtte av de 13 representantene var ikke forhåndskumulerte av partiene, og av disse åtte hadde syv dårligere plassering på listen enn antallet mandater partiet oppnådde. De var dermed avhengige av personstemmer for å komme inn i bystyret, mens det samme gjaldt én av de fem kandidatene som hadde fått stemmetillegg (Vedlegg 1). Selv om jeg ikke har tilgang på individdata om hvordan velgere fra ulike etniske grupper stemte, tyder altså forskning på at disse personstemmene sannsynligvis i stor grad stammer fra representantenes egne miljøer.

Har representantene selv noen tanker om hvem som har gitt dem personstemmer? Føler de noen spesiell forpliktelse overfor dem de tror de har fått personstemmene fra, eller opplever de at forventninger fra velgerne legger et press på dem som representanter?

Både representant B og F mener at deres minoritetsbakgrunn har vært vesentlig i nominasjonsprosessene, og avgjørende for at de i det hele tatt endte opp med en plass på valglistene for sine respektive partier. Representant F forklarer dette på følgende måte: *"Det er ikke tvil i mitt hjerte, ikke et fnugg av tvil, om at vi hovedsakelig sitter der hvor vi er i dag fordi vi har den bakgrunn vi har, i tillegg til den intelligensen, den innsatsen, all kunnskapen og alt det der. Det hjelper ikke bare å være svart, for å si det sånn, men en kombinasjon av det å være svart og å ha disse egenskapene, det er det som har gjort at vi er så mange, og at vi sitter der hvor vi sitter. I tillegg ser det ut til at alle representantene har reflektert over hvem de har fått personstemmer fra. Som representant B sier: "Man kan si hva man vil, men det er en grunn til at jeg sitter i bystyret. Det er noen som har stemt på meg, og det er nok ikke hvite, norske".* Representant E forteller at han var den i sitt parti som fikk flest personlige stemmer,

etter byrådsleder kandidaten og ordfører kandidaten, og mener at dette i hovedsak var personstemmer fra velgere fra hans egne etniske gruppe. Et slik syn går igjen hos de andre representantene også. Dermed ser det ut til at representantene har en klar formening om at deres minoritetsbakgrunn har vært vesentlig for at de har blitt valgt inn i bystyret, og at de i stor grad har vært avhengige av sine egne gruppers personstemmer.

Imidlertid ser det ut til at representantene opplever dette avhengighetsforholdet til velgerne på forskjellige måter. Representant B forteller at fordi han har en så stor støtte fra minoritetene, er han forpliktet til å sette fokus på mennesker med minoritetsbakgrunn i sitt arbeid i bystyret, og det synes han er greit. Dette synet støttes av flere av de andre representantene også. På den andre siden opplever representant C det å være avhengig av minoriteters personstemmer som svært negativt, og han mener det legger begrensninger på han som politiker. Denne representanten har opplevd at partiet har plassert han lenger ned på valglistene, og med henvisning til det store antallet personstemmer han oppnår gitt beskjed om at ”du kommer jo inn uansett”. Fordi han er avhengig av sitt miljø personstemmer ved valg tør han ikke, av frykt for å ikke bli gjenvalgt, ta opp vanskelige temaer som han gjerne vil ha på dagsorden. Et eksempel på slike saker er homofili blant muslimer.

På spørsmål om representantene på noen måte føler seg presset av minoritetsvelgerne og sine egne grupper finner jeg også variasjoner mellom representantene. Selv om representant E er fornøyd med den tette kontakten han har med sin egen etniske gruppe, og ikke akkurat føler seg presset, mener han at forventningene til tider kan bli litt høye. Han forteller at han på en måte er blitt en kjendis i sitt eget miljø etter å ha kommet inn i bystyret. *”Med meg som eneste politiker i bystyret, forventer mitt miljø alt fra A til Z”*. Han føler at mange ser på han som den eneste direkte kontakten til bystyret og til partiet. Folk krever mye, og det går ut over familielivet. *”Jeg må jo holde kontakten med mitt miljø hele tiden. Ellers blir det sagt at jeg bare kommer når jeg vil ha stemmer, ellers kommer jeg ikke. Folk vil jo hilse på, og man kan ikke gå fritt rundt i byen, så det er litt negativt”*.

En av de andre representantene forteller også om et dilemma, knyttet til forventninger blant velgerne med samme etniske bakgrunn. Denne representanten har

vært med i sitt parti lenge, og har etter hvert fått nye verv, og blitt mer aktiv i rikspolitikken. Han forteller at han gjennom sitt rikspolitiske engasjement ikke bare er representant for sin befolkningsgruppe eller Oslo fylke, han er representant for hele landet. Han mener at jo høyere du kommer opp i vervene, jo mer eierskap har partiet og storsamfunnet av deg, og at det da ikke er like lett å stå på barrikadene og skrike på minoritetsrettigheter. Han frykter at dette ikke er særlig forståelig for en velger som har samme bakgrunn, og som ved valget stemte han frem. Det har vært vanskelig for han å oppdage at han blir beskyldt for ikke lenger å kjempe minoritetenes sak. Gjennom sine nye verv mener han å ha fått tilgang til nye kanaler for påvirkning, som kanskje ikke alltid skjer offentlig. *”Det betyr ikke at de interessene de ønsker at jeg skal ivareta blir oversett. Faktisk kan det hende at de blir enda bedre ivaretatt enn da jeg bare stod og kjeftet i mediene. Nå må jeg virkelig vurdere før jeg kjefter i mediene for det kan bli oppfattet feil, og ikke minst kan det faktisk også skade de samme interessene jeg ønsker å ivareta. Men de ser meg ikke i mediene for å stå på barrikadene for å kjempe deres sak og for å kjeft. I realiteten sitter jeg i et rom med Bjarne Håkon Hansen, ansvarlig statsråd, og kjefter på han og sier at sann vil jeg ikke ha det og dette vil jeg ha, og faktisk får innflytelse på det. Men jeg kan ikke si det ute”.*

Representant D og F mener på sin side at innvandrergruppene og organisasjonene viser for liten interesse for det som skjer mellom valgene. Representant F trekker frem særlig norskpakistanerne, som har en sterk posisjon i bystyret. De har mobilisert svært godt under valgene og fått inn flere representanter, men benytter seg i liten grad av mulighetene minoritetsrepresentantenes inntog i bystyret medfører. Representant D beklager seg over at organisasjonene som arbeider med spørsmål som omhandler minoritetsrettigheter ikke er aktive. *”De er aktive til å stemme og gi sin støtte slik at folk med minoritetsbakgrunn blir valgt inn, men de er ikke flinke nok til å følge opp om minoritetsrepresentanter gjør jobben sin eller ikke. For det er ikke nok at man kommer inn i bystyret. Det viktige er hva som skjer etter at man er kommet inn. En garanti for at jeg skal kunne gjøre en god jobb i bystyret er at de forskjellige organisasjonene er utenfor og presser meg til å fremme deres forslag”.* Denne representanten mener at det er en krevende prosess å skulle få gjennomslag for saker først i sitt eget parti, og deretter i bystyret, men at denne jobben ville vært

enklere hvis utenforstående organisasjoner var med og presset. I tillegg mener han at man trenger bekreftelser på at det man gjør er riktig. *”Jeg kan levere et privat forslag, men når det ikke er forankret i miljøet vil det gå helt galt”*.

4.5.2. Konflikt med partiet

På spørsmål om representantene har opplevd å stå i konflikt med partiet, er synet som går igjen at man kan være uenig i standpunkter partiet tar i ulike saker, men at har man ikke reservert seg mot noe av det som står i partiprogrammet, står man formelt sett ansvarlig for alt, og man skal forsvare alt. Representantene forteller likevel at det stort sett er rom for uenighet innad i partiene, og det er fullt lov å diskutere. Som en SV-representant sier *”Å, SV har jo bare uenighet. Her er det bare moro! Her er det bare å preke og kjefte og stå på plenen foran stortinget og gjøre alt”*.

De fleste av representantene oppgir at de har vært uenige i partiets politikk, eller har vært i en form for konflikt med partiet. Generelt ser det imidlertid ut til at representantene har et ganske pragmatisk og løsningsorientert forhold til det å være uenig med partiet, og det ikke å få igjennom sine saker. Har de tapt saken, går de bare videre, heller enn å henge seg helt opp i enkeltsaker. *”Det er en utfordring for alle, ikke minst for politikere med minoritetsbakgrunn og minoritetene i det hele tatt, for hvis vi skulle bryte ut av partiene på grunn av enkelte saker hvor vi føler oss ukomfortable, hvor skulle vi gå? Det er ikke noe valg. Vi er en del av samfunnet og har vi bestemt oss for å være aktive, må vi engasjere oss i de partiene som allerede er der”*.

I sin studie fra 1998 fant Ansari og Qureshi (1998:54) at i den grad representantene de intervjuet hadde vært i konflikt med sine partier, var dette ofte i saker som hadde sterk innvandrerrelevans. Det samme mønsteret finner jeg også blant de representantene jeg har vært i snakk med. For eksempel forteller en representant at han ikke støtter sitt parti i forslaget om å heve aldersgrensen for å hente ektefeller hjem til Norge til 21 eller 24 år for å hindre tvangsgifte. Han påpeker imidlertid at dette spørsmålet er av rikspolitisk betydning, det vil ikke bli avgjort i partigruppen i bystyret, og han har aldri vurdert å trekke seg ut på grunn av dette. En annen

representant trekker frem debatten rundt KRL-faget. Han var uenig med sitt eget parti, og la vekt på at menneskerettighetsdomstolen i Genève hadde erklært faget for et brudd med menneskerettighetene. Gjennom diskusjoner kom han likevel til enighet med partiet, og han føler seg mye mer komfortabel med hvordan faget fremstår i dag.

Flere av representantene trekker frem at deres parti i stor grad lar politikerne med minoritetsbakgrunn være med å forme politikken på minoritetsområdet, og dette kan være en av grunnene til at representantene generelt klarer å løse konfliktene internt. Bare én av representantene har brutt ut av et parti på grunn av en intern konflikt. Denne konflikten hadde med innvandring å gjøre. Representanten mener at man må tåle å ikke være hundre prosent enige med et parti i alt, men forklarer bruddet med at han likevel har noen prinsipper han må stå ved. Da representanten følte at partiet rokket ved hans grunnleggende prinsipper om menneskeverd og verdier, måtte han bryte ut. En tilleggsfaktor var at mange i partiet hadde vært enige, men ikke turte si det offentlig. *”Da de valgte makta over menneskeverdet, var det ikke mer å lure på”*. En av de andre representantene mener at han aldri har vurdert å trekke seg ut av partiet, men at hans toleransegrense likevel ikke er uendelig hvis partiet brøt med noen verdier som var ekstremt viktige for han, som forsvaringen av minoritetsrettigheter.

4.5.3. Representantenes egne defineringer av representasjonsfokus

På direkte spørsmål om hvilket representasjonsfokus representantene identifiserer seg med, er det partifokuset som blir tillagt mest vekt. Få av representantene er villige til å omtale seg selv som minoritetsrepresentanter, og det ser ut til at mange av dem har en negativ holdning til begrepet. De vektlegger at deres lojalitet først og fremst ligger hos partiet og til partiprogrammet, og at de gjennom dette også er lojale til velgerne. Særlig representant C er veldig opptatt av ikke å bli fremstilt som noen innvandrerpolitiker. Han mener at han representerer sitt parti som individ, og ikke som en del av en gruppe. *”Jeg brenner for mitt partis saker og ønsker ikke å bli stemplet som innvandrerrepresentant. Media er også skyldige. De ringer kun når det er snakk om æresdrap osv, ikke i forbindelse med for eksempel OL og Oslos hundreårsjubileum”*.

Felles for representantene som ikke vil anse seg som minoritetspolitikere er at de ikke ønsker å bli fremstilt som representanter som kun kan ta på seg minoritetssaker, da de tror at man ved å velge en slik identitet vil innskrenke sin innflytelse på andre områder. Som representant F sier: *"Når jeg har kommet inn og blir valgt, og partiet setter meg på lista, er det ikke bare fordi jeg skal snakke om minoritetsspørsmål. Og minoritetene har også interesse av å vise at vi ikke bare er ensakspolitikere, men allroundere, og at vi kan gjøre en jobb over alt og vi er en del av samfunnet. Når jeg bor i Oslo, er det ikke bare minoritetsspørsmål som opptar meg. T-banens avgang, tryggheten på skoleveien og skolesystemet, barnehageprisene og tilgangen til barnehagen, og forurensning og støy og mudring i Oslo havn... Alt angår meg selv om jeg har den bakgrunnen jeg har, og det sier meg at vi ikke kan begrense oss til bare å ta en sak"*.

Likevel betyr ikke dette partifokuset at representantene ikke mener at deres bakgrunn har noe å si for deres syn på egen rolle. I følge representant D har representanter med minoritetsbakgrunn mer kunnskap og innsikt i innvandringsrelaterte saker, og i sammenligning med etnisk norske representanter kan de virke mer naturlige og troverdige i sitt engasjement. Han mener at til tross for at han aldri har vært representant for minoriteter, har det likevel vært viktig for han å kjempe for minoritetsrettigheter. Representant B mener at minoritetsbakgrunnen er uvesentlig i dag til dag politikk, men at den i visse tilfeller kan være veldig viktig. Han forteller at man som politiker kan representere alle, men at minoritetsbakgrunnen likevel forplikter, og at innvandrings- og integreringsspørsmål er saker som engasjerer han veldig. Dermed ser det ut til at et negativt syn på det å være minoritetsrepresentanter ikke nødvendigvis betyr at representantene ikke har en spesiell følelse for minoritetene.

Representant G er også opptatt av at hans hovedanliggende er å være partipolitiker, men i motsetning til de foregående representantene kaller han seg likevel også minoritetsrepresentant. Han mener at minoritetene fortsatt er i en fase der de trenger ekstra hjelp, og han ser ingen motsetning mellom det å representere både partiet og minoritetene. Han forteller videre at han som politiker har fått en helt annen

kunnskap og oversikt over hvordan det norske samfunnet fungerer, og mener som representant B at dette forplikter han til å hjelpe der det er behov for hjelp.

Representant A og E har ingen problemer med å kalle seg minoritetsrepresentanter, og begge ser seg spesielt som representanter for egen etniske gruppe. Begge er opptatt av å vite hva som foregår i deres miljø, og å engasjere seg i spørsmål som opptar og angår dem. Begge forteller at det er viktig for deres grupper at de selv er aktive i politikken, da de er med å vekke det politiske engasjementet i gruppen. For E er det viktig å være en rollemodell, for å øke interessen, valgdeltakelsen og politikkunnskapen blant medlemmene av sine grupper, mens representant A er opptatt av at sammensetningen i bystyret i fremtiden blir enda mer representativ for befolknings sammensetningen i Oslo, at enda flere grupper får representanter i bystyret, da han mener han at den politiske deltakelsen og interessen da vil vekkes hos en større andel av minoritetsbefolkningen, slik det skjedde med hans etniske gruppe.

4.6. Oppsummering

I dette kapitlet har det kommet frem at representantene i hovedsak lot seg styre av ideologi i valg av politisk parti, mens partienes innvandrings- og integreringspolitikk var av en viss betydning for noen av representantene, og ingen betydning for andre. Videre har jeg sett at alle representantene oppgir mange minoritetsrelaterte interessefelt, men at de også har mange andre interesser, og at de har fått flere interesseområder i forbindelse med arbeidet i sine komiteer. Jeg har også sett at representantene ikke har noe spesielt samarbeid seg i mellom i bystyret, og at deres kontaktmønstre utenfor bystyret i hovedsak er saksrettet, men at flere av representantene likevel har en spesiell kontakt med egne etniske grupper eller minoritetsorganisasjoner.

Flertallet av representantene ser seg som partirepresentanter heller enn minoritetsrepresentanter, og de er opptatt av å ikke fremstå som ensakspolitikere. Det har også kommet frem at flere av representantene mener at de som minoriteter har en større troverdighet i, og kunnskap om minoritetssaker. De er alle bevisste på at de har fått en avgjørende andel personstemmer fra minoriteter og egne etniske grupper, og

mange av dem mener at dette forholdet forplikter dem i deres arbeid i bystyret. Til slutt har jeg sett at representantene i stor grad forholder seg lojale til partiet, selv når de er uenige i partiets politikk, men at et flertall av konfliktene som blir trukket frem er saker med minoritetsrelevans, og den eneste representanten som noen gang har byttet parti gjorde dette også på grunn av en minoritetsrelatert sak.

5. Representantenes representasjonsfokus i bystyremøtene

5.1. Hovedtemaene fra møtedokumentene

I forrige kapittel presenterte jeg representantenes svar på spørsmål om hvordan de ser på sin egen representasjonsrolle i bystyret. I dette kapitlet vil jeg ved hjelp av bystyrets møtedokumenter ta for meg representantenes faktiske atferd under bystyremøtene, for å se om de i praksis har et spesielt fokus på minoriteter eller ikke. Jeg har delt opp funnene fra møtedokumentene i fire hovedtemaer som er presentert i tabell 5.1.

Tabell 5.1. Hovedtemaer for presentasjonen av bystyrets møtedokumenter

Den muntlige spørretimen
Private forslag
Representantenes ytringer
Sakene flest representanter tar ordet i

Jeg vil først ta for meg representantenes deltakelse i den muntlige spørretimen og deres bruk av private forslag, da disse gir representantene gode muligheter til å sette egne saker på dagsordenen i bystyret. Fremmer de spesielt mange saker relatert til egen etnisk gruppe eller minoriteter generelt, eller skiller de seg ikke fra de etnisk norske representantene? Videre vil jeg gå gjennom alle deres ytringer i bystyret. I hvor mange saker er det mulig å finne et spesielt minoritetsfokus? Jeg vil også komme inn på måten representantene formulerer seg i bystyret; om de snakker på vegne av partiet, eller om de kommer med mer personlige ytringer i saker med innvanderrelevans. Til slutt vil jeg se på hvilke av sakene som ble behandlet i bystyret i denne perioden som har fått flest av representantene til å ta ordet.

I gjennomgangen av hvor mye representantenes bruker spørretimespørsmål og private forslag sammenlignet med de etnisk norske representantene, tar jeg for meg representantene som har sittet i bystyret hele perioden, og dette er elleve representanter med minoritetsbakgrunn og 37 etnisk norske representanter. De resterende representantene er enten vararepresentanter eller representanter som ikke har sittet hele

perioden, og vil i denne forbindelsen ikke regnes med. Når jeg sammenligner hva slags type saker representantene med minoritetsbakgrunn og de etnisk norske representantene har fremmet i disse kanalene vil jeg imidlertid også trekke inn saker fremmet av disse representantene.

5.2. Den muntlige spørretimen

Oslo bystyre vedtok i oktober 1999 at det skulle igangsettes en prøveordning med muntlig spørretime i bystyret, og i mars 2001 ble den vedtatt som en fast del av bystyremøtene. Formålet med innføring av en muntlig spørretime i bystyret var å øke bystyremedlemmenes mulighet til raskt å kunne ta opp spørsmål med ordfører og byrådet (Oslo kommune 2001). Spørretimen foregår etter at ordføreren har satt dagsorden for bystyremøtet, og alle representantene har like stor rett til å komme med spørsmål, selv om det tidligere har vist seg at den muntlige spørretimen i hovedsak har fungert som et virkemiddel for representantene fra opposisjonspartiene (ibid.).

I løpet av perioden for min undersøkelse er det blitt stilt 460 spørretimespørsmål, både av faste representanter og vararepresentanter, og det er slik tidligere studier har vist, opposisjonspartiene som står for flest. Til sammen stilte Ap, SV og RV 351 av spørsmålene, noe som utgjør 76,3 prosent. Byrådspartiene H og Fremskrittspartiet (FrP) stod for kun 39 spørretimespørsmål til sammen, altså bare åtte og en halv prosent, mens byrådets støttepartier, Venstre (V) og Kristelig Folkeparti (KrF), stod for 70 spørsmål, som tilsvarer 15,2 prosent. At det er så stor variasjon mellom byrådspartiene og opposisjonspartiene gjør det vanskelig å sammenligne representantene med minoritetsbakgrunn fra de ulike partiene. Hvis representanter fra H stiller færre spørsmål enn representanter fra Ap eller SV, kan dette skyldes at de ikke har et like stort behov for å stille spørsmål til byrådet, da det kan antas at de har et nærmere forhold til byrådet, og at de generelt er mer fornøye med den jobben byrådet gjør.

De elleve representantene med minoritetsbakgrunn utgjør 18,6 prosent av bystyret. Til sammen stod de for 46 spørsmål, noe som tilsvarer ti prosent av alle private spørsmål som er fremmet i perioden. De 37 etnisk norske representantene som

har sittet i bystyret hele perioden stod på sin side for 357 av alle spørsmålene. Disse representantene utgjør 62,7 prosent av bystyret, men står for 77,6 prosent av de muntlige spørsmålene. Representanter med minoritetsbakgrunn kommer altså med en mye mindre andel spørsmål, mens de etnisk norske representanter fremmer en større andel enn deres andel utgjør i bystyret. Dette betyr at representanter med minoritetsbakgrunn i mindre grad ser ut til å benytte seg av muligheten til å stille spørretimespørsmål enn de etnisk norske representantene.

Forskjeller mellom representanter med minoritetsbakgrunn

Syv av representantene med minoritetsbakgrunn stilte private spørretimespørsmål. Seks av disse er representanter for Ap og SV, mens den siste representanten kommer fra byrådspartiet H. Mønsteret med at opposisjonspartiene i større grad benytter seg av spørretimene gjør seg dermed gjeldende også blant disse representantene. I tabellene 5.2. til 5.5. har jeg laget en oversikt over representantenes alder, hvor lang tid de har sittet i bystyret, antallet spørretimespørsmål de har stilt i perioden, og hvor mange av disse spørsmålene som har innvanderrelevans.

Tabell 5.2. Spørsmål stilt av Aps representanter med minoritetsbakgrunn

Representant	Alder	Antall år i bystyret	Antall spørsmål	Antall spørsmål med minoritetsrelevans
Khalid Mahmood	48	1984-91, 1995-dd	15	0
Karima Abd-Daif	42	1999-dd	10	3
Kamil Azhar	28	2003-dd	5	0
Ahmed Wais	49	2003-dd	1	1
Balasingham Yogarajah	44	2003-dd	0	0
Sum			31	4

Tabell 5.3. Spørsmål stilt av SVs representanter med minoritetsbakgrunn

Representant	Alder	Antall år i bystyret	Antall spørsmål	Antall spørsmål med minoritetsrelevans
Akhtar Chaudhry	46	95-99 vara, 99-dd fast	9	2
Reza Rezaee	46	2003-dd	5	0
Sepideh Sadeghi	28	2003-dd	0	0
Sum			14	2

Tabell 5.4. Spørsmål stilt av Vs representanter med minoritetsbakgrunn

Representant	Alder	Antall år i bystyret	Antall spørsmål	Antall spørsmål med minoritetsrelevans
Tariq Shah	52	2003-våren 2007	0	0
Sum			0	0

Tabell 5.5. Spørsmål stilt av Hs representanter med minoritetsbakgrunn

Representant	Alder	Antall år i bystyret	Antall spørsmål	Antall spørsmål med minoritetsrelevans
Aamir Sheikh	37	95-99 vara, 99-dd fast	1	1
Mertefe Bartinlioglu	39	2003-dd	0	0
Sum			1	1

Som man kan se ut fra tabellene er det fire representanter som ikke fremmer spørsmål; Balasingham Yogarajah fra Ap, Sepideh Sadeghi fra SV, Tariq Shah fra V og Mertefe Bartinlioglu fra byrådspartiet H. At Bartinlioglu ikke fremmer noen spørsmål, passer godt inn med det generelle mønsteret blant byrådspartirepresentantene. Dette forklarer likevel ikke hvorfor de tre andre representantene ikke benytter seg av spørretimen. En ting som alle fire representantene har til felles, er at de sitter sin første periode i bystyret. På den andre siden kommer alle representantene som har sittet lenger enn én periode med spørretimespørsmål. Dette tyder på at lenger erfaring i bystyret gjør det lettere for representantene å ta ordet i spørretimen. Til en viss grad er de eldste representantene også de med mest erfaring fra bystyret, men det ser ikke ut til at alder gir en god forklaring på representantenes ulike bruk av spørretimen. Shah fra V er den eldste av representantene, men kommer likevel ikke med noe spørretimespørsmål, og heller ikke Yogarajah eller Bartinlioglu er de yngste i sine partier.

Hva slags spørsmål stiller representantene?

Det er ikke bare *hvor mange* saker representantene velger å ta opp i spørretimen som er interessant, men også *hva slags* saker de velger å ta opp. Hva slags spørsmål stiller representantene med minoritetsbakgrunn, og hvor mange av deres spørsmål kan sies å

ha en minoritetsrelevans? Jeg vil nå gi en rask gjennomgang av representantenes spørsmål, der jeg starter med de representantene som har fremmet flest spørsmål.

Khalid Mahmood fra Ap kommer i alt med 15 spørsmål, men ingen av disse har noe spesielt minoritetsperspektiv. Ni av Mahmoods spørsmål er nært knyttet til hans egen komité, samferdsels- og miljøkomiteen. For eksempel fremmer han fem spørsmål relatert til kollektivtrafikken, to om regler for parkeringsavgifter, ett spørsmål om fartsgrenser, og ett om opprydning av uregelmessigheter i taxinæringen. De siste seks sakene dreier seg om spredte temaer som reparering av rådhustrappen, Oslo kommunes syn på kjøp av Svein E. Bakkes eiendom på Bygdøy, oppgradering av byens bad, mulighet for bruk av kunstgressbaner om vinteren, samt to saker om avtaler for reklameskilter på nedstigningstårn i byen.

Karima Abd-Daif fra Ap sitter i helse og sosialkomiteen, og fremmer ti spørsmål i løpet av spørretimene som i stor grad henger sammen med hennes komitéområde. Tre av spørsmålene har et tydelig minoritetsperspektiv, og omhandler arbeidsledighet blant mennesker med minoritetsbakgrunn, ungdom med minoritetsbakgrunn som dropper ut av skolen, og PP-tjenestens bruk av intelligenstester som ikke er tilpasset barn med minoritetsbakgrunn. Ellers stiller Abd-Daif to spørsmål om rådet for funksjonshemming og det sentrale eldrerådets kontakt med bystyre og byråd, samt spørsmål om vold og seksuelle overgrep mot prostituerte, økende behov for gratis matutdeling blant beboerne i Oslo, Fransiskushjelpen, og mulighetene for dette tilbudets videre eksistens, problemer med at ungdom har med våpen til skolen, og til slutt et spørsmål om håndteringen av narkomane ved Vaterland.

Akhtar Chaudhry fra SV fremmer i løpet av perioden ni spørsmål, og to av disse har en form for minoritetsperspektiv. Én sak omhandler dårlig service og lange køer utenfor politiets utlendingsenhet i Storgata, som har som hovedoppgave å ta imot og registrere asylsøkere, samt å iverksette alle negative vedtak i asylsaker. Det andre spørsmålet gjelder jordskjelvet i Pakistan, der Chaudhry også kommer med en oppfordring til Oslo kommune om å være med og hjelpe. To saker er tilknyttet utviklingskomiteen, der Chaudhry er SVs fraksjonsleder, og omhandler prosedyrer for saksbehandling i rivingssaker og brannsikring av kommunale eiendommer. Ellers stiller han spørsmål om sponsing av forebyggende politiarbeid, tiltak for å forbedre

luftkvaliteten, vansker med varelevering til butikker i Tøyengata, om at Oslo Brann- og redningsetat mangler måler for radioaktivitet, og til slutt et spørsmål om tiltak for at kvinner skal kunne føle seg trygge når de går rundt i byen.

Kamil Azhar fra Ap fremmer fem spørretimespørsmål, og ingen av dem kan sies å være minoritetsrelaterte. Azhar tilhører kultur- og utdanningskomiteen, og fire av Azhars spørsmål har nær tilknytning til denne komiteen. Tre spørsmål omhandler barnehager og barnehageplasser, og ett tar opp manglende tilbud og oppfølging for lærlinger. Azhars siste spørsmål handler om oppfølgingen av tiltakspakken for bedre luftkvalitet i Oslo.

Reza Rezaee fra SV kommer i likhet med Azhar med fem spørretimespørsmål, og heller ikke hos han finner jeg noen innvandringsrelevans i de sakene han tar opp. Tre av spørsmålene omhandler sidemålsforsøket i osloskolen, ett spørsmål går på mulighetene for at konfliktrådet kan benytte seg av kommunale lokaler, og det siste spørsmålet gjelder bruken av rådhuset som lokale for en fredskonferanse. Også Rezaee sitter i kultur- og utdanningskomiteen, og som Azhar bruker han spørretimen hovedsakelig til å trekke frem saker som er relevante for denne komiteen.

Aamir Sheikh fra H stiller bare ett spørsmål i løpet av perioden, og dette spørsmålet går på hva byråden har gjort i forbindelse med familier som holder barna hjemme fra skolen. Dette er en sak som er direkte knyttet til hans komité, kultur- og utdanningskomiteen, men kan også sies å ha et minoritetsfokus. Han refererer til en sak der 110 familier ble anmeldt fordi de holdt barna hjemme eller sendte dem på skole i utlandet, og denne saken omhandlet i hovedsak familier med minoritetsbakgrunn.

Ahmed Wais fra Ap er medlem av byutviklingskomiteen og fremmer som Sheikh bare ett spørretimespørsmål i løpet av denne perioden. Dette spørsmålet har imidlertid ingenting med hans komité å gjøre, men med etnisk segregering i skolen. Saken gjelder etnisk norske foreldre som flytter barna sine ut av skoler på østkanten og flytter dem til vestkanten når andelen elever med minoritetsbakgrunn overstiger 30 prosent i den opprinnelige skolen.

Med unntak av Wais, og til en viss grad Chaudhry, stiller alle representantene spørsmål som i stor grad sammenfaller med komiteene de tilhører. Dette stemmer godt

med at mange representanter under intervjuene trekker frem interessefelter tilknyttet komiteene sine. Bare fire av representantene benytter seg av den muntlige spørretimen til å fremme saker med minoritetsperspektiv, og til sammen står disse representantene for syv slike saker. Hvordan står det så til med de etnisk norske representantenes bruk av den muntlige spørretimen?

Sammenligning av minoritetsperspektiv

Av i alt 460 spørretimespørsmål, finner jeg et minoritetsperspektiv i 31 av spørsmålene, og som jeg har vært inne på fremmer til sammen fire av representantene med minoritetsbakgrunn syv av disse spørsmålene. På sin side står de etnisk norske representantene for 24 minoritetsrelevante spørsmål, der 13 av de faste stiller 19 av dem, og fire vararepresentanter står for de siste seks. Forholdsmessig ser det dermed ut til at alle de etnisk norske representantene og representantene med minoritetsbakgrunn som stiller spørretimespørsmål stiller i snitt like mange spørsmål hver i denne perioden. Men er det noen forskjell på hva slags type minoritetsperspektiv man finner hos etnisk norske representanter og representanter med minoritetsbakgrunn?

Wais tar opp problemet med at etnisk norske foreldre tar sine barn ut skolen for at de ikke skal gå i klasser med for mange elever med minoritetsbakgrunn, noe som skaper et segregert skolesystem. Også blant de etnisk norske er dette et viktig tema, og både de faste representantene Rina Mariann Hansen, Trond Jensrud, og vararepresentant Brit Axelsen fra Ap tar opp samme type spørretimespørsmål. Dermed er ikke Wais mer opptatt av dette temaet enn mange etnisk norske representanter, og et interessant trekk her er at alle som har fremmet spørsmål om dette temaet er representantene fra Ap. Jensrud og Wais stiller til og med spørsmålene sine rett etter hverandre, i samme spørretime.

Karima Abd-Daif bekymrer seg for at PP-tjenestens måleinstrumenter ikke er tilpasset barn med minoritetsbakgrunn, og at en for stor andel barn med minoritetsbakgrunn som en følge av dette blir sendt til spesialundervisning i skolen. Den samme frykten for at barn med minoritetsbakgrunn ikke skal tilpasse seg vanlige skoleklasser, og slik havne i spesialklasser, finner jeg igjen hos representantene Nina Backe og Rina Mariann Hansen fra Ap, Kari Pahle fra SV og Liv Guldbrandsen fra

RV, med henvisning til blant annet behovet for gratis kjernetid i barnehagen og redusert pris på SFO. Abd-Daif er heller ikke den eneste som fokuserer på arbeidsledighet blant minoritetene, og hva kommunen kan gjøre for å forbedre dette. Også Kjell Veivåg, vararepresentant fra V fremmer et slikt spørsmål.

Sheikh retter søkelys mot barn med minoritetsbakgrunn som blir holdt borte fra skolen, og det samme gjør Marianne Borgen fra SV, selv om hun snakker spesifikt om sigøynerbarn som blir holdt hjemme fra skolen, eller ikke fullfører obligatorisk skolegang. Marianne Borgens spørsmål er til en viss grad også sammenfallende med Abd-Daifs spørsmål om ungdom med minoritetsbakgrunn som ikke fullfører videregående skole. Akhtar Chaudhry tar opp køene utenfor politiets utlendingsenhet i forbindelse med asylsøkere, men også Trond Jensrud og Tom Pape fra Ap, Knut Even Lindsjørn fra SV, Erling Folkvord fra RV og Kjell Veivåg fra V tar opp behandlingen av flyktninger, asylsøkere og arbeidsinnvandrere på ulike områder.

I tillegg er det faktisk slik at etnisk norske representanter fremmer spørsmål innenfor temaer som representantene med minoritetsbakgrunn ikke er innom. Knut Even Lindsjørn fra SV og Gunnar Prestegård, vararepresentant for KrF, tar opp etnisk diskriminering på henholdsvis utesteder og treningssentre, og Ivar Johansen fra SV stiller spørsmål knyttet til eldreomsorgen og minoriteters ønske om et tilbud bedre tilpasset deres religion og kultur. I tillegg tar etnisk norske representanter opp temaer som barnetigging grunnet traficking, barnefattigdom blant minoritetsbarn, tilpasset sosialhjelp for familier med flere enn tre barn, barnevernets kompetanse på familievold i minoritetsfamilier og integreringsutfordringer i bydel Søndre Nordstrand. Det stilles også spørsmål om barn med amerikansk bakgrunn som får dårligere karakter i engelsk grunnet amerikansk aksent, og om navnet Peer Gynt passer på en ny skole som skal fremme integrering.

Ved å sammenligne representantenes spørsmål med minoritetsperspektiv ser jeg dermed at mange av de samme temaene går igjen, både blant etnisk norske representanter og representanter med minoritetsbakgrunn. Minoriteters problemer i skolen og med arbeidsledighet, og behandling av flyktninger, asylsøkere og arbeidsinnvandrere, er temaer som er viktige for mange. Chaudhrys spørsmål om Oslo kommunes bidrag til jordskjelvsofrene i Pakistan skiller seg noe ut ved at det er det

eneste spørsmålet som omhandler et spesifikt land, nærmere bestemt det landet Chaudhry opprinnelig kommer fra. Ellers ser jeg ikke at representantene med minoritetsbakgrunns spørsmål skiller seg særlig fra spørsmålene til de etnisk norske, verken i tema, formulering eller i antall. Det ser faktisk heller ut som at de etnisk norske representantene til sammen dekker enda flere temaer som er relevante for minoritetsbefolkningen enn representanter med minoritetsbakgrunn gjør selv.

5.3. Private forslag

Private forslag er en mulighet for representantene til å sette temaer de er opptatt av på dagsordenen. Forslagene kalles private, men representantene jeg har intervjuet forteller at når man fremmer private forslag gjør man det ikke som privatperson, men på vegne av partiet. Man må alltid ta opp sakene med partigruppen først, og ingen saker går videre til behandling i bystyret hvis man ikke får partigruppene med på forslaget. Om partigruppene ikke hadde kontrollert sakene før de kom til behandling i bystyret, ville det kanskje bli fremmet flere private forslag, men det ville ikke bli vedtatt flere forslag. I et bystyre der ingen partier har rent flertall, må representantene i det minste sikre seg sin egen partigruppens stemmer hvis de skal klare å få et flertall i votering.

Representantenes private forslag har altså blitt diskutert og bearbeidet i partigruppene før de kommer opp i bystyret, og mange forslag har kanskje blitt avvist av partigruppen. Hvor mange saker representantene fremmer i bystyret sier dermed lite om hvor mange saker de har kommet med til partigruppen som ikke har gått igjennom. Videre kan de forslagene som faktisk blir fremmet i bystyret være så forandret gjennom diskusjoner i partigruppen at de ikke reflekterer representantenes opprinnelige forslag. Til tross for disse analyseproblemene velger jeg å legge frem hovedfunnene knyttet til de private forslagene som er fremmet i bystyret. Dette er de private forslagene representantene har fått godkjent i partigruppene, og siden deres navn er knyttet til forslagene, går jeg ut fra at de kan stå for dem også. Dermed kan en analyse av de private forslagene likevel gi interessant informasjon.

Hvem fremmer private forslag?

Det ble fremmet 113 private forslag i perioden oktober 2003 til juni 2007, og som i den muntlige spørretimen, ble de i hovedsak fremmet av representanter fra opposisjonspartiene; Ap, SV og RV er med på 83 av de private forslagene, noe som tilsvarer 73,5 prosent av alle forslagene. Også blant representantene med minoritetsbakgrunn er denne trenden svært tydelig, da alle representantene som kommer med private forslag er representanter for Ap og SV. 27 av de 37 etnisk norske representantene som har sittet hele perioden er med på å fremme forslag, noe som tilsvarer 73 prosent av disse representantene. Til sammen er de også med på 106 av de 113 forslagene. Bare fire av representantene med minoritetsbakgrunn er med på å fremme private forslag, noe som tilsvarer 36,4 prosent av disse representantene. Disse er bare med på ni av forslagene, altså om lag åtte prosent av forslagene, og de benytter seg dermed mye mindre av private forslag enn de etnisk norske representantene.

Representantene med minoritetsbakgrunn

Hva skiller de fire representantene som fremmer private forslag fra de andre representantene med minoritetsbakgrunn, og er det mulig å gjenkjenne et minoritetsfokus i forslagene de tar opp? I tabell 5.6. har jeg laget en oversikt over deres private forslag og hva de handler om.

Tabell 5.6. Private forslag fremmet av representanter med minoritetsbakgrunn

Representant	Tid i bystyret	I samarbeid med	Sak	Minoritetsrelevans
Akhtar Chaudhry	95-99 vara, 99-dd fast		Utlysing av borgeraksjon for Vestbanetomten	Nei
Akhtar Chaudhry		Andreas Behring, Hans P. Aas (SV)	Tilgjengelighet for allmennheten rundt Sjøfartsmuseet på Bygdøy	Nei
Akhtar Chaudhry		Ivar Johansen (SV)	Evigvarende kontrakter - Kommunen skal stå ved et løfte	Nei
Akhtar Chaudhry		Rina Brunsell Harsvik (A)	Åpning og utvikling av Tryvannstårnet	Nei
Reza Rezaee	2003-dd	Ivar Johansen, Kari Pahle, (SV)	Etablering av forsøksprosjekt hvor KRL-faget omgjøres til et felles livssyns-, etikk og verdifag	Ja
Reza Rezaee		Kari Pahle (SV)	Kommunen bør opprette et flerkulturelt hus	Ja
Khalid Mahmood	1984-91, 1995-dd		Å sikre Skar leir i offentlig eie	Nei
Khalid Mahmood			Bygging av klubbhus for cricket på Ekebergsletta	Ja
Karima Abd-Daif	1999-dd	Tom Pape (A)	Sommerjobb for funksjons-hemmede i Oslo kommune	Nei

Representantene som fremmer private forslag er Chaudhry og Rezaee fra SV, og Mahmood og Abd-Daif fra Ap. Disse fire representantene er de samme som er mest aktive i den muntlige spørretimen; til sammen står de for 39 av de 46 spørretimespørsmålene fremmet av representanter med minoritetsbakgrunn. Som jeg var inne på i forbindelse med den muntlige spørretimen, er dette også i hovedsak representantene med lengst erfaring som bystyrerepresentanter. Chaudhry, Abd-Daif og Mahmood har alle i sittet bystyret i mer enn én periode. Sheikh fra H er faktisk den eneste representanten som har sittet mer enn én periode som ikke fremmer private forslag. Av representantene som bare har sittet denne perioden er Rezaee den eneste som kommer med private forslag. Dermed ser det ut til at representantenes erfaring i bystyret er en vesentlig faktor for representantenes bruk av private forslag, slik det er for deres bruk av den muntlige spørretimen.

Chaudhry står bak fire av de ni private forslagene; ett alene, og to i samarbeid med representanter fra SV og Ap. Disse forslagene henger nært sammen med temaer han jobber med i byutviklingskomiteen, og ingen av dem har noen spesiell

minoritetsrelevans. Abd-Daif er den representanten med minoritetsbakgrunn som har flest minoritetsrelaterte spørsmål i den muntlige spørretimen, men hun kommer bare med ett privat forslag, og dette er uten minoritetsrelevans, men henger tett sammen med helse og sosialkomiteen som hun tilhører.

Mahmood kommer alene med to private forslag, der det ene kan sies å ha et minoritetsfokus. Dette forslaget omhandler bygging av klubbhus for cricket, der han mener at et slikt klubbhus er viktig for integreringen av minoriteter, da det i hovedsak er folk med minoritetsbakgrunn som spiller cricket. Rezaee fremmer i samarbeid med Kari Pahle og Ivar Johansen fra SV, to private forslag som er nært tilknyttet hans komité, kultur og utdanningskomiteen, og de er begge minoritetsrelaterte. Det første forslaget går på å etablere et prøveprosjekt for KRL-faget, der representantene ønsker å fjerne den kristne formålsparagrafen for bedre å tilpasse undervisningen til det stadig mer flerkulturelle samfunnet. Det andre forslaget deres er å opprette et flerkulturelt hus, der særlig minoritetsgrupper kan bedrive blant annet språkopplæring.

Av i alt ni private forslag, henviser representantene spesielt til minoritetene i tre av sakene, og det betyr at en tredjedel av deres forslag har et minoritetsfokus. Disse forslagene er imidlertid bare fremmet av Rezaee og Mahmood, mens Chaudhrys fire forslag og Abd-Daifs ene forslag er uten minoritetsrelevans. Ingen av de tre minoritetsrelaterte forslagene omhandler representantenes egne etniske grupper, de tar opp et generelt minoritetsperspektiv. Rezaee og Mahmood bruker dermed ikke denne kanalen til å fremme saker på vegne av sine etniske grupper.

Etnisk norske representanters forslag med minoritetsrelevans

Også etnisk norske representanter fremmer forslag som omhandler minoriteter på en direkte eller indirekte måte. Som det kommer frem av tabell 5.6. samarbeider Rezaee med Kari Pahle på to private forslag og med Ivar Johansen på ett. I tillegg fremmer seks andre etnisk norske representanter fem saker med minoritetsrelevans. Representantene og deres saker er presentert i tabell 5.7.

Tabell 5.7. Etnisk norske representanters forslag med minoritetsrelevans

Representanter	Sak
Kari Pahle, Ivar Johansen (m/ Reza Rezaee)	Etablering av forsøksprosjekt hvor KRL-faget omgjøres til et felles livssyns-, etikk og verdifag
Kari Pahle (m/ Reza Rezaee)	Kommunen bør opprette et flerkulturelt hus
Marianne Borgen, Knut Even Lindsjörn	Barn og voksne uten lovlig opphold i kommunen må sikres mat, klær, nødvendig helsehjelp og ev. barnevernstjenester
Aud Kvalbein, Ann Kathrine Tornås	Forebyggende arbeid mot rasisme og antisemittisme
Liv Guldbrandsen	Bruken av det samiske flagget 17. mai
Liv Guldbrandsen, Erling Folkvord	Om at den nye skolen på Søndre Nordstrand ikke skal hete Peer Gynt-skolen
Erling Folkvord	Tiltak som kan bedre Oslo kommunes barnevernssamarbeid overfor barn i sigøyrerfamilier

Jeg finner altså et minoritetsperspektiv i syv saker som til sammen åtte av de 37 faste norske representantene har vært med på å fremme. I tillegg fremmer også Vs Kjell Veivåg og Ane Willumsen ett minoritetsrelatert forslag sammen. Imidlertid har Veivåg vært vararepresentant hele perioden, mens Willumsen var vara til hun fikk fast plass i bystyret i 2007, og derfor teller jeg ikke med dette forslaget.

5.4. Representantenes ytringer

Man kan få mye informasjon om hvordan representantene oppfatter sin egen representasjonsrolle ved å se hvilke saker de tar ordet i, og hvordan de formulerer seg. Derfor har jeg gått igjennom alle bystyrets møtedokumenter for å se hvor mange saker representantene med minoritetsbakgrunn uttaler seg i. Hvem er mest aktive? Hvor stor andel av deres ytringer har minoritetsrelevans, og har de kun minoritetsfokus når typisk minoritetsrelaterte saker behandles i bystyret, eller er det mulig å finne et slikt fokus også i andre typer saker? Snakker de på vegne av partiet, eller seg selv, og er de mer personlige når de uttaler seg i minoritetssaker enn i andre saker? Funnene er presentert i tabell 5.8.

Tabell 5.8. Ytringene til representanter med minoritetsbakgrunn i bystyremøtene

Representant	Parti	Ytringer totalt ¹	Minoritetsrelevans totalt ²	Minoritetsrelevans i annen type saker ³	Uten minoritetsrelevans på vegne av partiet ⁴	Minoritetsrelevans på vegne av partiet ⁵
Akhtar Chaudhry	SV	138 (97)	14 (10,1 %)	7 (50 %)	76 (61,3 %)	3 (21,4 %)
Khalid Mahmood	A	68 (51)	13 (19,1 %)	8 (61,5 %)	31 (56,4 %)	3 (23,1 %)
Karima Abd-Daif	A	51 (44)	21 (41,2 %)	13 (61,9 %)	24 (80 %)	16 (76 %)
Kamil Azhar	A	39 (32)	12 (30,8 %)	10 (83,3 %)	1 (44,5 %)	6 (50 %)
Reza Rezaee	SV	37 (26)	14 (37,8 %)	9 (64,3 %)	11 (47,8 %)	3 (21,4 %)
Aamir Sheikh	H	15 (14)	10 (66,7 %)	7 (70 %)	5 (100 %)	6 (60 %)
Balasingham Yogarajah	A	12 (9)	5 (41,7 %)	4 (80 %)	5 (71,4 %)	3 (60 %)
Ahmed Wais	A	10 (3)	6 (60 %)	3 (50 %)	4 (100 %)	3 (50 %)
Sepideh Sadeghi	SV	8 (7)	4 (50 %)	1 (25 %)	2 (50 %)	4 (100 %)
Tariq Shah	V	7 (7)	1 (14,3 %)	1 (100 %)	6 (100 %)	1 (100 %)
Mertefe Bartinlioglu	H	4 (1)	1 (25 %)	1 (100 %)	1 (33,3 %)	0 (0 %)
Sum		389	101	64	225	45

Hvilke representanter kommer med flest ytringer

Som det kommer frem av tabellen, er det stor forskjell på hvor mye de ulike representantene tar ordet i bystyret, og dette kan skyldes flere ting. Flere av representantene har i intervjuene forklart at partigruppene i mange av sakene har fordelt partiets taletid på de ulike representantene, slik at det er avtalt på forhånd hvem som skal si hva, og hvor lenge de har ordet. Videre er det også vanlig av man får ekstra taletid hvis man for eksempel har ledet en arbeidsgruppe, og gruppens arbeid skal

¹ Tall i parentes viser antallet ytringer som er relaterte til representantenes komiteer.

² Tallene i parentes viser prosentandelen representantenes minoritetsrelaterte ytringer utgjør av alle ytringer

³ Tallene i parentes viser prosentandelen av de minoritetsrelaterte ytringene som er fremmet i forbindelse med saker som opprinnelig ikke har minoritetsrelevans

⁴ Tallene i parentes viser prosentandelen av representantenes ytringer uten minoritetsrelevans, der de snakker på vegne av partiet

⁵ Tallene i parentes viser prosentandelen av representantenes minoritetsrelaterte ytringer, der de snakker på vegne av partiet

legges frem i bystyret, eller man har en spesiell rolle i komiteene. For eksempel står Chaudhry alene for over 35 prosent av alle ytringene som representanter med minoritetsbakgrunn kommer med, og tar ordet i over dobbelt så mange ganger som Mahmood, representanten med nest flest ytringer. Dette antar jeg at henger mye sammen med Chaudhrys rolle som SVs fraksjonsleder i byutviklingskomiteen, da nesten hundre av ytringene hans omhandler byutviklingssaker.

De som tar ordet mest i denne perioden, er de samme representantene som er mest aktive i forbindelse med spørretimene og i å fremme private forslag. Chaudhry, Mahmood, Abd-Daif, Azhar og Rezaee står for hele 333 av de 389 ytringene representanter med minoritetsbakgrunn kommer med i bystyret, noe som tilsvarer 85,6 prosent. Det ser dermed ut til at det å ha lengre erfaring i bystyret er det mest avgjørende for hvor aktiv man er. Dette mønsteret er imidlertid ikke helt tydelig. Sheikh fra H har også sittet flere perioder, men kommer ikke med privat forslag, og han tar heller ikke ordet like mye som de andre ”erfarne” representantene. Rezaee og Azhar, som begge bare har vært representanter i denne bystyreperioden, er på sin side veldig aktive i bystyremøtene.

Minoritetsrelaterte ytringer

Jeg regner ytringer som minoritetsrelevante, ikke bare hvis representantene snakker om saker som angår minoriteter direkte, men også hvis de trekker frem minoriteter spesielt i saker som omhandler andre tema. Dette siste vil faktisk være et sterkere indisium på at representantenes minoritetsrolle påvirker deres mandat, da dette tyder på at de aktivt setter fokus på minoriteter også utenom de minoritetsrelaterte sakene. Ut fra min definisjon har representantene til sammen hele 101 ytringer med en form for minoritetsrelevans, noe som utgjør om lag en fjerdedel av alle ytringene.

De fem mest aktive representantene er også de som kommer med flest minoritetsrelaterte ytringer, men dette betyr ikke nødvendigvis at disse representantene i større grad uttaler seg på minoritetenes vegne enn de andre. Mens Chaudhry og Mahmood til sammen har 27 ytringer som omhandler minoriteter, tilsvarer dette bare henholdsvis 10,1 og 19,1 prosent av alle ytringene disse representantene kommer med. Sammenligner jeg dem med representanter som Sheikh, Wais, Sadeghi og Yogarajah,

ser jeg at til tross for at de sistnevnte representantene har færre minoritetsrelaterte ytringer, utgjør likevel disse henholdsvis 66,7, 60, 50 og 41,7 prosent av deres ytringer i løpet av bystyreperioden, altså en mye større andel. Dette kan kanskje skyldes at det er lettere å ha en høy andel minoritetsrelaterte saker når man kommer med få ytringer, men ser man på Abd-Daif, er hun en av representantene som kommer med flest ytringer, og likevel er over 41 prosent av alle hennes ytringer minoritetsrelaterte. Også Rezaee og Azhar har til tross for en stor aktivitet, en relativt stor andel ytringer med minoritetsrelevans.

64 av de 101 uttalelsene med minoritetsrelevans er ytringer som kommer i forbindelse med saker som i utgangspunktet ikke har noe spesielt med minoriteter å gjøre. Et eksempel på dette er at Abd-Daif i en generell diskusjon om helsetjenesten spesielt trekker frem at barn og unge med minoritetsbakgrunn har dårligere helse enn etnisk norske. Alle representantene, med unntak av Sadeghi, kommer med like mange, eller flere uttalelser med minoritetsrelevans i saker som ikke har direkte med minoriteter å gjøre som i saker som har en direkte minoritetsrelevans.

Personlige uttalelser, eller uttalelser på vegne av partiet

Jeg har valgt å se på hvordan representantene formulerer sine ytringer fordi jeg mener at hvorvidt de snakker på vegne av partiet eller er mer personlige i måten de ordlegger seg på, sier noe om hvordan de ser seg selv som representanter. Så fremt representantene uttaler seg på vegne av partiet vil dette være en indikasjon på at de i stor grad er opptatt av rollen som partirepresentanter, og formidler av politikken dette partiet står for; de uttaler seg ikke som privatpersoner. Dette vil i så fall tyde på at de i stor grad ser seg selv som partirepresentanter, og at deres minoritetsbakgrunn ikke spiller noen større rolle. At representantene faktisk trekker inn et fokus på minoriteter i en fjerdedel av uttalelsene sine, vil da være av mindre betydning, for det er partiet, og ikke personen som fremmer dette fokuset. Hvis de refererer mindre til partiet, og heller kommer med mer personlige ytringer i saker der de trekker frem et minoritetsfokus, vil dette på den annen side tale for at de har et mer personlig engasjement som påvirker deres atferd på dette området.

Etter å ha gått igjennom alle bystyrets møtedokumenter, finner jeg en sterk tendens til at representantene uttaler seg på vegne av partiet, og at de i stor grad bruker vendinger der partiet gjøres til subjekt, slik som for eksempel *"Ap understreker at..."* eller *"Vi i Oslo SV mener at..."* og *"for H er det viktig at..."* osv. Jeg skiller mellom minoritetsrelaterte saker og alle andre saker for å se om det er noen forskjell i måten de uttaler seg i de ulike sakene, og flesteparten refererer faktisk svært mye mindre til partiene i uttalelser som omhandler minoriteter. Unntakene er Shah, som snakker på vegne av V i absolutt alle saker, og Azhar og Sadeghi som faktisk i større grad trekker inn partiene sine når de snakker om innvandrersrelaterte saker enn andre typer saker. Abd-Daif refererer også i stor grad til partiet sitt, men mindre i minoritetsrelaterte saker, selv om forskjellen ikke er stor. For de andre syv representantene er imidlertid tendensen svært tydelig, og disse representantene henviser rundt halvparten så mye til partiene i sine minoritetsrelaterte ytringer som i andre saker.

Videre finner jeg at seks av representantene ved til sammen elleve anledninger henviser direkte til sin egen bakgrunn, ofte for å få frem politiske poeng. Azhar ordlegger seg for eksempel spøkefullt på denne måten: *"Nå hadde alle de mørke vært på talerstolen og da måtte jeg også opp en tur"*, i bystyrets diskusjon om muligheten for å kvotere inn minoritetsrepresentanter i Eldrerådet. Også Chaudhry er ganske klar i sin tale i bystyrets behandling av saken "Introduksjonsordningen for flyktninger": *"Helse- og sosialkomiteens leder, som har ansvar for bydelene, burde vite hvor mange barnehageplasser det finnes i byen, og hvor mange mennesker som står i kø for å komme inn i disse barnehagene. Hvor mange av disse som står i disse køene har minoritetsbakgrunn? Jeg er en av dem. Mitt barn kommer ikke inn i barnehagen. Skal jeg bli lastet for at min kone, for eksempel, ikke klarer å komme på det kurset som helse- og sosialkomiteens leder nå omtalte?"* Jeg finner også flere religionshenvisninger, som *"Jeg som muslim har ingen tro på..."* og *"Som muslim takker jeg bystyrets flertall..."*. De andre representantene jeg finner slike personlige formuleringer hos er Rezaee og Sadeghi fra SV, Mahmood fra Ap, og Sheikh fra H.

5.5. Saker som engasjerer representantene

Jeg har nå tatt for meg hovedfunnene fra representantenes ytringer, men jeg har ikke sett på deres uttalelser i forhold til hverandre. Hvis mange av representantene tar ordet i gjennomgangen av noen bestemte saker, er dette en god indikasjon på at de har et sterkt engasjement for disse sakene, og det er derfor interessant å se hvilke saker som får flest av dem til å ta ordet.

Jeg finner mange eksempler på at to eller tre representanter tar ordet i samme sak, og ofte gjelder dette saker der representantene sitter i samme komité. Men jeg er ute etter å finne de sakene som ser ut til å engasjere en større del av representantene med minoritetsbakgrunn, og da mener jeg at det er mer hensiktsmessig å velge ut de sakene der fire eller flere av representantene tar ordet. Jeg finner til sammen elleve slike saker fra hele bystyreperioden. Fire av sakene er budsjettdebatter, noe som er lite overraskende da slike debatter går over mange timer, og mange representanter kommer til orde. I disse debattene kommer representantene med flest ytringer under behandlingen av kultur- og utdanningskomiteens område, noe som nok i stor grad skyldes at mange av dem tilhører denne komiteen. Imidlertid tar representanter som Chaudhry, Mahmood og Abd-Daif, som tilhører andre komiteer, også ordet i disse diskusjonene. Videre deltar mange representanter i tre redegjørelser om ”byens tilstand”, som også består av lange debatter og replikkvekslinger. De siste fire sakene der representantene er mest aktive, er enkeltsaker som handler om i) Inntaksregler til videregående skoler i Oslo, og ii); Oppnevning av sentralt eldreråd for perioden 2003-2004; iii) Eldre med minoritetsbakgrunn og; iv) Reza Rezaee og Kari Pahles private forslag om endring av KRL-faget.

Den saken flest av representantene tar ordet i er sak nr. 96 fra 17. mars 2004, som omhandler oppnevning av sentralt eldreråd for perioden 2003-2004. Både Chaudhry, Sadeghi og Rezaee fra SV, samt Azhar, Abd-Daif og Mahmood fra Ap deltar i denne saken, i tillegg til avdødde Samira Munir fra H, og SV-vara, Thabit Saleh Tambwe. Diskusjonen dreier seg om et forslag fra Ap, SV og RV om at man bør kvotere inn to representanter med minoritetsbakgrunn i eldrerådet, da det bor 60.000 eldre med minoritetsbakgrunn i Oslo, men ingen representanter i eldrerådet har minoritetsbakgrunn. Representantene fra Ap, SV og RV er opptatt av å få inn

minoritetsrepresentanter i eldrerådet, og mener derfor at kvotering vil være et godt alternativ. Munir fra H går imidlertid mot kvotering, og støtter dermed partiet sitt, heller enn de andre representantene med minoritetsbakgrunn. Denne saken har direkte minoritetsrelevans, og at alle representantene hadde ytringer med minoritetsrelevans er dermed å forvente. Videre er det ingen av representantene som bryter med sine partiers ståsted i diskusjonen. Det er likevel interessant at så mange som åtte representanter med minoritetsbakgrunn tar ordet i en slik sak.

Også en annen sak leder til stor aktivitet, nemlig sak nr. 207, "Redegjørelsen om byens tilstand", som ble behandlet 7. juni 2006. Byens tilstand kommer på dagsordenen årlig, og foregår på den måten at byrådslederen først kommer med noen bemerkninger om hvordan han synes ting foregår i Oslo, før de ulike partienes gruppeledere får muligheten til å legge frem sine partiers vurderinger av byens tilstand. De andre representanter kan så kommentere og stille dem spørsmål. Representantene med minoritetsbakgrunn som tar ordet er Mahmood, Abd-Daif, Azhar og Wais fra Ap, og Chaudhry fra SV, og deres spørsmål er i hovedsak rettet til varaordfører Kristiansen fra FrP, og til ordfører Lae fra H. De er innom forskjellige temaer som søppel i gatene, barnehageplasser og sosiale tjenester, men ett tema går igjen hos alle, og det er en kritikk av FrPs innvandrings og integreringspolitikk. Representantene viser bekymring over samarbeidet mellom FrP og H, og hvordan dette påvirker byrådspartienes politikk på dette området. Det interessante her er at til tross for at man diskuterer en generell utvikling i Oslo som by, trekker samtlige av representantene som uttaler seg inn et minoritetsperspektiv i debatten.

5.6. Oppsummering

I gjennomgangen av representantenes bruk av den muntlige spørretimen og private forslag, har det kommet frem at de har brukt disse kanalene i mindre grad enn de etnisk norske representantene. Seks av de elleve representantene med minoritetsbakgrunn har stilt spørretimespørsmål og fremmet private forslag med minoritetsrelevans, men de har likevel fremmet færre slike saker enn de etnisk norske representantene. Det har også vist seg at etnisk norske representanter i forbindelse med

spørretimen faktisk har dekket over flere minoritetsrelaterte temaer enn representantene med minoritetsbakgrunn.

Jeg har i dette kapitlet også sett på alle ytringene til representantene i løpet av hele perioden. Da har det kommet frem at de i stor grad snakker på vegne av partiet, og at de ofte kommer med uttalelser relatert til deres arbeid i komiteene. Jeg har imidlertid sett at representantene flest snakker mindre på vegne av partiet i saker som omhandler minoriteter enn i andre saker. De er også mer personlige i sine uttalelser på dette området, og flere av representantene spiller til tider på sin egen bakgrunn for å få gjennom poenger i minoritetsrelaterte saker. Videre har jeg funnet at representantene i gjennomsnitt trekker inn et fokus på minoriteter i en fjerdedel av ytring de kommer med, selv om dette varierer representantene mellom.

Jeg har også sett at to saker i denne bystyreperioden har engasjert over halvparten av representantene med minoritetsbakgrunn til å ta ordet. Den ene saken hadde i utgangspunktet ikke minoritetsrelevans, men samtlige representanter med minoritetsbakgrunn som tok ordet trakk likevel inn et fokus på innvandrings- og integreringspolitikk. Den andre saken hadde direkte minoritetsrelevans, og det at den fikk så mange av representantene til å ta ordet tyder på et stort engasjement for denne saken. Imidlertid stod representantene fra høyre- og venstresiden på hver sin side i saken, og de holdt seg dermed lojale til sine respektive partier heller enn å gå sammen om å fremme minoritetsinteresser.

6. Representantenes representasjonsroller i teori og praksis

6.1. Innledning

Målet med denne studien er å vurdere om representantene med minoritetsbakgrunn baserer sin representasjonsrolle i bystyret på partirepresentasjon eller minoritetsrepresentasjon, og hvordan deres representasjonsfokus reflekteres i deres faktiske atferd i bystyremøtene. I kapittel tre formulerte jeg en rekke påstander som jeg mener er beskrivende for et rent partirepresentasjonsfokus og et rent minoritetsrepresentasjonsfokus. Jeg vil nå knytte disse påstandene opp mot funnene presentert i de to foregående kapitlene. Fremstår alle representantene som rene partirepresentanter, eller ser det ut til at deres mandat er definert ut fra minoritetsrepresentasjon? Hva sier deres atferd i bystyret om deres representasjonsfokus i praksis?

På bakgrunn av dette vil jeg diskutere hvorvidt det kan sies å være et samsvar mellom representantenes formidling av representasjonsfokus og det fokuset som ser ut til å styre deres atferd. Til slutt vil jeg drøfte hvorvidt en kombinasjon av parti- og minoritetsrepresentasjon innebærer krysspress og konflikter for representantene, eller om en slik blanding av representasjonsfokus virker uproblematisk.

6.2. Representantenes opplevelse av representasjonsfokus

Jeg vil nå ta for meg representantenes egne oppfatninger om representasjonsrollen. Dette vil diskuteres i lys av de første syv punktene i min operasjonalisering av representasjonsfokusene på partirepresentasjon og minoritetsrepresentasjon, og disse er gjengitt nedenfor i tabell 6.1.

Tabell 6.1. Representantenes opplevelse av representasjonsfokus

Område	Partirepresentasjon	Minoritetsrepresentasjon
Valg av parti	Representantene har valgt parti på bakgrunn av partiets ideologi	Partienes minoritetspolitikk har vært mer avgjørende enn ideologi for representantenes valg av parti
Representantenes interesser	De har ingen spesiell interesse for minoritetssaker	De har en spesiell interesse for minoritetssaker
Representantenes kontaktmønstre i bystyret	Deres kontaktmønstre i bystyret er partirettet	De har en spesiell kontakt innad i bystyret med andre representanter med minoritetsbakgrunn, uavhengig av partitilhørighet
Representantenes kontaktmønstre utenfor bystyret	Deres kontaktmønstre utenfor bystyret er saksorientert, og de har ikke tettere kontakt med minoritetsorganisasjoner og minoritetsgrupper enn andre typer organisasjoner	De har tettere kontakt med minoritetsorganisasjoner enn andre typer nettverk, og denne relasjonen går ut over det å være saksavhengig
Opplevelse av konflikt med partiet	De har aldri vært i konflikt med partiet, heller ikke om minoritetsrelaterte saker	De har vært i konflikt med partiet i forbindelse med minoritetsrelaterte saker
Avhengighet og ansvarlighet overfor minoritetsvelgerne	Hvis representantene har en oppfatning om at de ble stemt inn i bystyret på grunn av personstemmer fra minoritetsvelgere, føler de likevel ikke noe spesielt ansvar fra denne gruppen; det er partiets interesser de representerer	De føler seg forpliktet til å representere minoritetene
Representantenes oppfatning av sitt mandat	De anser seg som partirepresentanter, og opplever ikke at de har et mandat fra egen gruppe eller minoriteter generelt	De anser seg som minoritetsrepresentanter, heller enn partirepresentanter

På bakgrunn av funnene som ble presentert i kapittel fire er det mange ting som tyder på at representantene jeg intervjuet, ut fra mine kriterier presentert i tabell 6.2.1, definerte sitt representasjonsfokus ut fra en rolle som partirepresentanter, heller enn minoritetsrepresentanter:

For det først kom det frem at alle representantene la mest vekt på ideologi da de valgte parti. Jeg fant at flere av representantene på venstresiden ikke bare tok sitt valg på bakgrunn av ideologi, men også andre faktorer som bekjenskaper i partiet, og partiets størrelse, men jeg fant ingen tegn til at disse representantene hadde et sterkere minoritetsfokus enn de høyreorienterte representantene. Hvis representantene hadde

vært styrt av et ønske om å representere minoritetene spesielt, mener jeg at de ville ha fokusert på de ulike partienes innvandrings- og integreringspolitikk. Imidlertid kom det frem av intervjuene at et mindretall av representantene tilla partienes minoritetspolitiske programmer nevneverdig vekt, og i hovedsak ser det ut til at representantenes valg av parti var styrt av et ønske om å representere partier og deres interesser, og ikke basert på et fokus på minoritetsrepresentasjon.

Videre kom det frem at representantene hadde mange forskjellige interesseområder som i stor grad var tilknyttet arbeidsområdene de var blitt gitt av sine respektive partier. Disse interessefeltene var blitt utvidet gjennom deres arbeid som partirepresentanter i ulike arbeidsgrupper og komiteer, og dette tyder på at deres interesser var nært forbundet med de interessefeltene som deres partier stod for. Representantene hadde heller ingen spesiell kontakt med hverandre i bystyret, slik man kunne forvente hvis de satte fokuset på minoritetsrepresentasjon høyst. Deres samarbeid fremsto som utelukkende partiorienterte, og i hovedsak formet av deres arbeidsområder i komiteene. Det kom også frem at deres kontaktmønstre utenfor bystyret var uformelle, og i stor grad avhengig av hvilke saker de til en hver tid arbeidet med.

Disse funnene underbygges av representantenes svar på de direkte spørsmålene i intervjuene om synet på egen representasjonsrolle. Der kommer det frem at et flertall ikke ønsket å bli sett på som minoritetsrepresentanter. Representant C mente at fokuset på ham som minoritetsrepresentant gjorde det vanskelig for ham å fylle rollen som partirepresentant. Flere av de andre mente også at det var umulig bare å være ensakspolitikere, og bare å jobbe med minoritetssaker. Ved å fremstå som minoritetsrepresentanter, ville de da fått sin innflytelse på andre politikkområder innskrenket. Derfor var de veldig tydelige på at de var partirepresentanter, og at deres ansvarlighet overfor velgerne først og fremst gikk gjennom det å være lojal til partiet og partiets program. Deres ideal som politikere var å ha et bredt engasjement, og å kunne jobbe med alle politiske områder. Denne måten å definere sitt mandat på er helt i tråd med et rent fokus på partirepresentasjon, og det er derfor tydelig at partimandatet hadde en stor plass i deres syn på sin rolle som representanter.

Imidlertid var ikke bildet helt svart-hvitt. Jeg fant flere tegn til at representantene ikke var rene partirepresentanter, men også hadde et fokus på minoritetsinteresser og minoritetsrepresentasjon.

I intervjuene kom det frem at alle representantene, med unntak av én, hadde mange minoritetsrelaterte interesser da de gikk inn i politikken, men at også den siste representantens interesse for minoritetsrelaterte temaer hadde økt i løpet av hans tid som bystyrepolitiker. Dermed fant jeg hos alle representantene brede interesseområder med minoritetsrelevans. Dette må imidlertid ses i lys av at respondentene visste at intervjuene hadde et fokus på dem som minoritetspolitikere, og at det var denne rollen jeg forsøkte å belyse. Dette kan ha ført til at flere tilla sine minoritetsinteresser mer vekt enn de ville gjort hvis intervjuene hadde omhandlet et annet tema. Imidlertid viste representantene uansett en større interesse for minoritetstemaer enn jeg ville forventet å finne hos etnisk norske representanter, og dette mener jeg bekrefter et fokus på minoritetsrepresentasjon.

Selv om representantene i utgangspunktet la vekt på at deres kontaktmønstre utenfor bystyret var saksorienterte, fant jeg også flere unntak. Representantene A, C og E hadde tett kontakt med egne etniske grupper, eller andre minoritetsorganisasjoner. Særlig A og E fortalte at de aktivt gikk inn for å selv finne ut hva deres grupper ønsket at de skulle ta opp, noe som tyder på at de prioriterte å jobbe spesielt for å fremme sine gruppers interesser. Videre ytret både representant D, E og F ønsker om nærere relasjoner med minoritetsorganisasjoner, da de mente at de ville kunne representere minoritetene bedre hvis minoritetsorganisasjonene la mer press på dem, og var mer aktive i å vise hva de ønsket av dem som representanter. Dette viser at disse representantene fokuserte på minoritetsrepresentasjon, og at de ønsket å representere minoritetene på en god måte.

Til tross for at så mange av representantene var negative til å bli kalt for minoritetsrepresentanter, gjaldt heller ikke dette alle. Både representant A, E og G anså seg selv som minoritetsrepresentanter eller representanter for sine egne grupper. Selv om de var nøye om å presisere at de var representanter for sine partier, og for alle osloborgere – ikke bare minoritetene, var særlig representantene A og E opptatt av at de hadde en spesiell nærhet til sine grupper, og at de ønsket å hjelpe dem. De mente

også at deres posisjon i bystyret hadde en positiv effekt på gruppens politiske interesse og deltakelse, og at de var med på å styrke sine gruppers integrering i det norske samfunnet. G på sin side mente at han i sin tid som politiker hadde lært så mye om hvordan det norske samfunnet fungerte, og at han dermed hadde anledning og en plikt til å hjelpe minoritetene som i en startfase hadde behov for ekstra hjelp. Dermed er det tydelig at selv om representantene i hovedsak definerte sin representasjonsrolle ut fra en partiloyalitet og et fokus på å fremme partiinteressene, ble deres representasjonsrolle på mange måter også formet av et fokus på minoritetsrepresentasjon.

Et interessant funn er at dette også gjelder representantene som var mest negative til å bli ansett som minoritetsrepresentanter. For eksempel ser jeg at representant C, som bare ville fremstilles som ren partirepresentant, hadde tett kontakt med alle minoritetsorganisasjoner i Oslo, og anså seg selv som en brobygger mellom kulturer. Han hadde også en genuin interesse for mange minoritetsrelaterte politikkområder. Representant D, som aldri hadde sett seg selv som en representant for minoritetene, mente at han som innvandrers hadde større legitimitet og bedre kunnskap enn etnisk norske representanter til å ta opp minoritetsrelaterte saker. Han fortalte også at han i stor grad jobbet for å fremme minoritetsrettigheter, både i samarbeid med minoritetsorganisasjoner, og andre organisasjoner som jobbet for dette. Også representanter som B og F fortalte at de, til tross for å ikke ville bli fremstilt som minoritetsrepresentanter, følte seg forpliktet til å fremme minoritetenes sak, og gi noe tilbake til de som hadde stemt dem frem. Det var også disse representantene som hadde vært mest opptatt av sine partiers innvandrings- og integreringspolitikk da de valgte parti. Dermed er det mulig å gjenkjenne et minoritetsperspektiv i deres representasjonsroller, til tross for at de ikke selv så seg som minoritetsrepresentanter.

På bakgrunn av funnene fra intervjuene mener jeg at ingen av representantene jeg har snakket med kan regnes som verken rene partirepresentanter eller minoritetsrepresentanter. Ingen av dem oppfyller alle kriteriene jeg har definert de to representasjonsfokusene ut fra fullstendig, de har alle trekk ved seg som passer med begge representasjonsfokusene. Dermed mener jeg å kunne slå fast at til tross for at så mange av representantene ikke ønsker å fremstilles som minoritetsrepresentanter og

graden av minoritetsfokus varierer, definerer alle representantene sitt mandat ut fra et fokus på *både* parti- og minoritetsrepresentasjon.

6.3. Representantenes atferd i bystyret

I følge både Narud og Valen (2007:100-101) og Esaiasson (2000:63), vil representanters atferd være styrt av hvilke interesser de mener de er satt til å fremme. I gjennomgangen av funnene fra intervjuene har jeg kommet frem til at representantenes representasjonsrolle i stor grad defineres ut fra et fokus på partirepresentasjon, men at jeg også i større eller mindre grad kjenner igjen et fokus på minoritetsrepresentasjon hos alle representantene jeg har intervjuet. Nå skal jeg med bakgrunn i funnene fra kapittel fem diskutere hvilket representasjonsfokus som ser ut til å dominere representantenes faktiske atferd i bystyret.

Tabell 6.2. Representantenes atferd ut fra de to representasjonsfokusene

Område	Partirepresentant	Minoritetsrepresentant
Representantenes bruk av muntlige spørretimer og private forslag	Representantene benytter seg av spørretimer og private forslag til å fremme partirelevante saker relatert til komiteene de sitter i, og ikke minoritetssaker	De benytter seg i større grad enn andre representanter av spørretimer og private forslag til å fremme minoritetsrelaterte saker
Representantenes ytringer	De refererer i stor grad til partiet i sine ytringer	De er personlige i sine ytringer og refererer ikke til partiet
	De har lite minoritetsfokus i sine ytringer	De har i stor grad et minoritetsfokus i sine ytringer
Representantenes engasjement	De viser ikke noe mer engasjement for minoritetsrelaterte saker enn andre typer saker som behandles i bystyret	De viser større engasjement for minoritetsrelaterte saker enn andre typer saker som behandles i bystyret

I gjennomgangen av representantenes bruk av den muntlige spørretimen og private forslag, fant jeg at representantene med minoritetsbakgrunn hadde fremmet færre forslag og spørsmål med minoritetsrelevans enn de etnisk norske representantene. I tillegg var sakene de tok opp oftest nært tilknyttet komiteene de satt i. I sammenligningen av deres spørretimespørsmål med spørsmål stilt av de etnisk

norske representantene, kom det også frem at de stort sett omhandlet de samme temaene. I den grad jeg fant noen forskjell mellom representantene, tok faktisk de norske representantene opp flere minoritetsrelaterte temaer enn representantene med minoritetsbakgrunn. Videre fant jeg ett eksempel på at en representant med minoritetsbakgrunn tok opp det samme temaet som etnisk norske representanter fra samme parti, noe som tyder på at det var partiet, og ikke denne representanten spesielt som sto bak dette spørsmålet.

Da jeg så på hver enkelt representants totale sett med ytringer i løpet av perioden så jeg også at de i stor grad snakket på vegne av partiet, og ikke seg selv eller minoritetene. Dette ga et inntrykk av at de snakket som partiutsendinger, og at deres roller som privatpersoner var atskilt fra hva de sa. Videre tok de som oftest ordet i saker som var tilknyttet deres komitéområder. På bakgrunn av disse funnene kan det se ut til at representantene ikke hadde et sterkere minoritetsfokus enn andre representanter i sin atferd i bystyret, og det er i hvert fall tydelig at deres atferd i stor grad var formet av et fokus på partirepresentasjon.

Dette trenger likevel ikke å bety at de var rene partirepresentanter. Jeg har sett at representantene med minoritetsbakgrunn i mindre grad benyttet seg av den muntlige spørretimen og private forslag enn de etnisk norske representantene. At de fremmet færre minoritetsrelaterte saker, trenger imidlertid ikke å bety at de hadde mindre fokus på minoritetssaker enn de etnisk norske representantene. Ved å se på den relative andelen minoritetsrelaterte spørretimespørsmål og private forslag, ser jeg at de hadde et minoritetsfokus i syv av 46 spørretimespørsmål, og tre av ni private forslag. Til sammen hadde de da et minoritetsfokus i 18,2 prosent av sine saker. På sin side hadde de faste etnisk norske representantene et slikt perspektiv i 19 av 357 spørretimespørsmål, og syv av 106 private forslag, altså i bare 5,6 prosent av sakene de fremmet. Dermed fremmet representanter med minoritetsbakgrunn relativt sett mange flere minoritetsrelaterte spørsmål enn de etnisk norske representantene. Selv om deres saker ikke skilte seg ut i tema, var den relative forskjellen så stor at det var tydelig at de hadde et spesielt minoritetsfokus i disse kanalene som overskred minoritetsfokuset hos de etnisk norske representantene.

I gjennomgangen av alle deres ytringer fant jeg også at de i gjennomsnitt hadde et minoritetsfokus i en fjerdedel av sine ytringer, og flertallet av disse ytringene kom faktisk i forbindelse med budsjettsaker og andre typer debatter som ikke hadde spesielt med minoriteter å gjøre. Dette tyder på at de aktivt gikk inn for å sette minoritetsperspektivet på dagsordenen. De refererte også mindre til partiet i sine minoritetsrelaterte ytringer, og var mer personlige i sine formuleringer. I denne forbindelse kom flere av representantene med direkte henvisninger til sin egen rolle som minoriteter for å få frem politiske poeng, og dette viser at de aktivt brukte sin minoritetsbakgrunn i slike saker.

Minoritetsfokuset var imidlertid i første omgang ikke like åpenbart hos alle representantene. Azhar og Sadeghi var for eksempel svært lite personlige i sine ytringer, og refererte i veldig stor grad til partiet. De snakket faktisk oftere på vegne av partiet i sine minoritetsrelaterte ytringer enn i andre ytringer, og dette kan tyde på at de var opptatt av å vise at det var partiet som sto bak det de sa, og ikke nødvendigvis dem selv. Azhar fremmet i tillegg fem spørretimespørsmål som i stor grad hang sammen med hans arbeid i kultur- og utdanningskomiteen, og som alle var uten minoritetsperspektiv. Likevel hadde disse to representantene en veldig stor andel ytringer med minoritetsfokus. For eksempel fant jeg et minoritetsperspektiv i hele 50 prosent av Sadeghis ytringer, mens 80 prosent av Azhars minoritetsytringer kom i forbindelse med andre typer saker, der han i utgangspunktet ikke hadde trengt å fremme et slikt perspektiv. Videre fant jeg hos begge et eksempel på at de gjorde bruk av sin minoritetsbakgrunn for å understreke et poeng.

På sin side hadde Mahmood og Chaudhry flest minoritetsrelaterte ytringer, men den minste relative andelen, sett i lys av hvor mye de faktisk hadde ordet. Jeg ser imidlertid at de begge refererte mye mindre til partiet i sine minoritetsrelaterte ytringer enn i andre saker, og på lik linje med Azhar og Sadeghi trakk de begge ved flere anledninger inn sin egen minoritetsbakgrunn for å få frem sine argumenter. Begge representantene benyttet seg også av spørretimen eller private forslag til selv å ta initiativ til å sette minoritetsrelaterte saker på dagsordenen. Jeg mener derfor at selv om disse representantene tilsynelatende hadde et svakere minoritetsfokus enn de andre representantene, ble et manglende minoritetsfokus på ett område kompensert for med

et sterkere minoritetsfokus på et annet. Dermed mener jeg å kunne si at minoritetsbakgrunnen også for disse representantene hadde noe å si for deres utøvelse av representasjonsrollen, og at de ikke var rene partirepresentanter.

Dette gjelder imidlertid ikke for Tariq Shah, én av representantene som kom med færrest ytringer. Han tok ordet bare syv ganger i løpet av hele perioden, og han fremmet ingen private forslag eller spørretimespørsmål. Bare én av ytringene hans hadde minoritetsrelevans, og som Mahmood og Chaudhry hadde han dermed en mindre andel minoritetsrelevante ytringer enn flertallet. Forskjellen mellom disse tre representantene er imidlertid at Shah i tillegg alltid snakket på vegne av partiet, også i den ene ytringen han kom med som hadde minoritetsrelevans. Han refererte heller aldri til sin egen minoritetsbakgrunn. Jeg har dermed ikke grunnlag for å tillegge han et fokus på minoritetsrepresentasjon, og det ser dermed ut til at hans atferd, i motsetning til de andre representantenes, ble formet av et rent partifokus.

Med unntak av Shah kan jeg slå fast at jeg finner et fokus på både partirepresentasjon og minoritetsrepresentasjon i alle representantenes atferd, og jeg finner flere interessante eksempler på hvordan representantene balanserer dette doble representasjonsfokusset. For eksempel ser jeg at ingen av de seks representantene som fremmet minoritetsrelaterte saker, ved hjelp av spørretimespørsmål eller private forslag, brukte begge kanalene til dette formålet. Abd-Daif fremmet hele tre minoritetsrelaterte spørsmål i spørretimen, noe som kan tyde på at hun i større grad enn mange av de andre representantene gikk aktivt inn for å sette minoritetstema på dagsordenen i den muntlige spørretimen. I forbindelse med de private forslagene brukte hun imidlertid ikke muligheten til å gjøre det samme. Det samme mønsteret ser jeg hos de andre representantene. Chaudhry, Sheikh og Wais fremmet alle minoritetsrelaterte spørretimespørsmål, mens Chaudhrys private forslag var partiorienterte, og Sheikh og Wais fremmet ikke noen private forslag i løpet av perioden. For Rezaee og Mahmood gikk det andre veien; de fremmet mange spørretimespørsmål, men alle deres spørsmål var knyttet til deres komiteer eller andre temaer, mens de i sine private forslag i stor grad fremmet et minoritetsperspektiv. Dermed ser det ut til at de samlet, sett kombinerte et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon i disse foraene.

Da jeg gikk gjennom saker som engasjerte flest av representantene til å ta ordet fant jeg at en stor andel av disse sakene var minoritetsrelaterte saker. Jeg gikk nærmere inn på de to sakene som flest av dem uttalte seg i, og i begge sakene hadde de et minoritetsfokus, til tross for at den ene saken ikke omhandlet minoriteter spesielt. Dette viser at representantene var engasjerte i minoritetsrelaterte saker og temaer. Flest ytringer kom i en sak som omhandlet muligheten for å kvotere inn minoritetsrepresentanter i eldrerådet. Et interessant funn her var at i stedet for at de sammen gikk inn for kvotering, noe man kunne ansett for å være i minoritetenes interesse, fulgte de heller partiene sine. Munir fra H var tydeligvis formet av sitt partis liberale ideologi, og gikk mot kvotering heller enn å følge representantene fra Ap og SV. De sistnevnte representantene holt seg på sin side lojale til sine partier, ved å gå inn for kvotering. Dette viser at representantene hadde et spesielt fokus på minoritetssaker, og at de gjerne uttalte seg i slike saker, men at dette fokuset sjelden gikk på bekostning av partihensynet og deres ideologi. Dette mener jeg bekrefter at representantene var formet av begge representasjonsfokusene.

6.4. Hvordan samsvarer representantenes ord og handlinger?

På bakgrunn av analysen av representantenes syn på eget mandat, ser jeg at selv om alle var formet av et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon, var det store forskjeller mellom representantene i hvordan, og i hvilken grad de to representasjonsfokusene kom til uttrykk. Mitt inntrykk er at representantene A, C og E fremsto som motpoler i deres syn på representasjonsmandat, der C plasserte seg nærmest fokuset på partirepresentasjon, og de to andre i større grad passet inn som minoritetsrepresentanter. Derfor ville det vært interessant å se hvorvidt disse tre representantene også skilte seg ut i sin atferd i bystyret. Jeg har blant annet også sett visse mønstre i hvem som har tette kontakt med, og hvem som i størst grad anser seg som representanter for egen gruppe. Da jeg har lovet representantene anonymitet kan jeg imidlertid ikke gå inn på slike detaljer, men kun diskutere hovedtendensene fra intervjuene og møtedokumentene.

Hovedtendensen er at det er en høy grad av samsvar mellom representantenes egen definering av representasjonsfokus og representasjonsfokuset jeg fant i deres atferd, ved at representantene på begge områder formes av et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon. Imidlertid finner jeg et manglende samsvar mellom hvordan flere av representantenes vurderte eget representasjonsfokus ut fra de direkte spørsmålene om dette, og hvordan representasjonsfokuset kom til syne gjennom de andre spørsmålene i intervjuene og i deres faktiske atferd i bystyret. Mange av representantene fremsto på de direkte spørsmålene om representasjonsfokus som veldig skeptiske til å bli kalt minoritetsrepresentanter. I analysen av både intervjuene og møtedokumentene har jeg likevel sett at også disse representantene på flere måter fremsto som minoritetsrepresentanter, og ikke bare rene partirepresentanter. Hva kan da forklare at de var så negative til å bli omtalt som minoritetsrepresentanter?

I sin studie om politikere med minoritetsbakgrunn fra 1998 konkluderte Ansari og Qureshi (1998:72) med at disse politikerne i stor grad fungerte som "fotsoldater" for sine partier. Hver gang de forsøkte å markere selvstendige standpunkter ble de frosset ut av partiene. "Innvandrerrepresentanter" var nødvendige å ha på valglistene, men bare for å bli brukt som stemmesankere, "innvandrerallibier". I følge Lund og Rogstad (2006:2-3) blir representanter med minoritetsbakgrunn lett stemplet som innvandrerrepresentanter fordi det er så få minoriteter i synlige maktposisjoner. Et dilemma for disse representantene er at deres minoritetsbakgrunn gir dem stor legitimitet i saker som omhandler minoriteter, men svekker deres partipolitiske legitimitet i andre saker (ibid.). Selv om representanter med innvandrerbakgrunn skulle ønske å bli ansett som partirepresentanter, er det likevel deres minoritetsbakgrunn som hele tiden kommer i fokus. Dermed kan det hende at selv om jeg har funnet et fokus på minoritetsrepresentasjon også hos representantene som var negative til å bli kalt minoritetsrepresentanter, kan dette da skyldes at de ble tvunget av omgivelsene til å bry seg om slike saker, selv om de egentlig ikke hadde interesse av dette, og bare ønsket å arbeide med andre politikkområder.

Dette kan jeg imidlertid ikke trekke slutninger om, da de andre funnene viser at representantene hadde en spesiell interesse for minoritetssaker. Det ser imidlertid ut til at Lund og Rogstad trekker frem et viktig poeng med at representantene kan ønske å

underkommunisere sin minoritetsbakgrunn for å oppnå større legitimitet på andre saksområder. Dette kan være en god forklaring på hvorfor så mange av representantene er så forsiktige med å kalle seg minoritetsrepresentanter, og heller legger vekt på at de som representanter for et politisk parti har interessefelt som strekker seg langt utenfor minoritetsrelaterte saksområder. At jeg spurte representantene om de anså seg som ”minoritetsrepresentanter”, kan da ha gitt representantene følelsen av å bli sett på som innvandreralibier, eller ikke fullverdige medlemmer av partiet. Dermed kan det hende jeg hadde fått andre svar hvis jeg hadde benyttet meg av andre begreper for å kaste lys over representantenes potensielle roller som forsvarere av minoritetsinteresser.

Jeg fant også en mangel på samsvar mellom hva representantene sa i intervjuene, og hva de gjorde i bystyremøtene. Flertallet av representantene som i intervjuene faktisk fremstilte seg selv som minoritetsrepresentanter, henviste stort sett i denne forbindelse til relasjonen med sin egen etniske gruppe, ikke alle minoriteter generelt. I analysen av bystyremøtene fant jeg på den andre siden ikke mer enn to ytringer som kunne sies å ha med representanters egne grupper å gjøre. Ellers snakket alle om minoriteter generelt. Dette kan kanskje bety at representantene ikke hadde noen spesielle saker å ta opp i denne bystyreperioden som bare var relevante for deres egne etniske grupper, eller at de forventet at det var lettere å få flertall i sakene på denne måten. Det kan imidlertid også hende at representantene følte at det var mer legitimt å trekke inn et fokus på minoriteter generelt, enn å åpent vise at de representerte enkelte etniske gruppers interesser. Dette kan kanskje ha ført til at de ”pakket inn” sakene, slik at de fremsto som relevante for alle minoritetsgrupper, selv om de var myntet på en spesiell etnisk gruppe. Det kan også hende at sakene de tok opp faktisk var relevante for en stor andel mennesker med minoritetsbakgrunn. Da kan de ha valgt å legge dem frem som dette, selv om den egentlige grunnen til at de tok dem opp, var relevansen disse sakene hadde for deres egen etniske gruppe. Jeg kan heller ikke utelukke at et manglende fokus på etnisitet i bystyret skyldes at representantene heller benyttet seg av andre kanaler enn bystyret for å fremme sin egen gruppes interesser.

6.5. Er det problematisk å ha flere representasjonsfokus?

Hvordan representanter former sin politikerrolle avhenger i stor grad av hvilke interesser de ønsker å representere, og forventningene dette skaper fra dem selv, deres parti og deres velgergrupper. I dette kapitlet har jeg sett at selv om et flertall av representantene i hovedsak ønsket å fremstå som partirepresentanter, hadde de fleste et tydelig fokus på minoritetsinteresser, og følte en ansvarlighet overfor sine minoritetsvelgere.

Ifølge Narud og Valen (2007:101), kan det være vanskelig for representanter å ha flere representasjonsfokus fordi de ulike representasjonsfokusene kan komme i konflikt med hverandre. Rollekonflikter oppstår når man føler at man er utsatt for rolleforventninger som på en eller annen måte står i strid med hverandre (Haukedal, 2005:178). Som representanter for partiinteresser, opplever representantene i bystyret krav og forventninger fra partiet og dets primærvelgere. De er avhengig av velvilje fra partiet for å bli renominert på partiets valglistene, og de forventes dermed å være lojale til partiet. Hvis representantene bryter med flertallet i partiet, kan dette få store følger for deres fremtidige engasjement. Som minoritetsrepresentanter opplever de samtidig krav og forventninger fra minoritetsvelgerne. Hvis minoritetsvelgerne ikke er fornøyde med deres arbeid i løpet av en periode, kan de straffe dem ved ikke å gi dem viktige personstemmer ved neste valg. Få representanter med minoritetsbakgrunn gis sikre plasser på valglistene. De er derfor avhengige av personstemmer for å bli valgt inn, og som jeg har vært inne på tidligere tyder forskning på at disse representantene mottar flest personstemmer fra sin egen etniske gruppe eller andre minoriteter (Bjørklund og Bergh 2005:184).

Dermed står representantene i et avhengighetsforhold til både partiet og minoritetsvelgerne, og dette kan lett skape et krysspress som gjør det vanskelig for dem å forme sin representasjonsrolle. Jeg vil derfor nå gå inn på hvordan kombinasjonen av parti- og minoritetsfokus ser ut til å ha fungert hos representantene. Virker det som at de opplevde et krysspress fra partiet og minoritetene, eller lot de to representasjonsfokusene seg lett kombinere?

I kapittel fire kom det frem at representantene stort sett hadde et pragmatisk forhold til de politiske sakene som ble behandlet i bystyret, og de aksepterte partiets

avgjørelser hvis de ikke fikk gjennomslag for sitt eget syn. Imidlertid hadde de fleste av dem opplevd å stå i et konfliktforhold med eget parti, og det så også ut til at de i større grad var uenige med sine partier i forbindelse med innvandrrelaterte saker enn andre saker.

Hvordan representantene håndterte konfliktene, viser hvordan de prioriterte mellom representasjonsfokusene. Det har vist seg at de oftest valgte å forbli lojale til partiet, og at de forsøkte å ordne opp i konfliktene internt. På denne måten har de prioritert partifokuset over minoritetsfokuset hvis de har måttet velge, også i minoritetsrelaterte saker. Et eksempel på dette er representanten som i intervjuet fortalte at han støttet kravet om morsmålsopplæring, men som ikke ga uttrykk for dette under diskusjonene om morsmålsopplæring i bystyret. Imidlertid valgte én av representantene i en konfliktsituasjon mellom sine to representasjonsfokus å forholde seg lojal til sine minoritetsvelgere, og heller bryte med partiet. Også en av de andre representantene opplyste at han ville valgt å prioritere minoritetsinteressene hvis han ble stående i en konflikt med partiet om grunnleggende minoritetsrettigheter.

Det mest interessante i denne sammenhengen er imidlertid ikke representantenes prioriteringer i konfliktsituasjoner, men det faktum at de faktisk kom opp i konfliktsituasjoner mellom parti- og minoritetsinteressene. Dette viser nemlig at det kan være vanskelig å kombinere de to representasjonsfokusene, og at representantene i forbindelse med minoritetsrelaterte saker til tider opplevde å bli dratt mellom de to forskjellige representasjonsfokusene. Det at flere av representantene på direkte spørsmål om representasjonsfokus underkommuniserte minoritetsfokuset selv om det kom fram av de mer indirekte spørsmålene og av deres atferd i bystyret at de hadde et tydelig fokus på minoriteter, kan også ses i lys av dette. Det ser ut til at disse representantene frykter at de ved å fremheve et minoritetsperspektiv, ikke ville bli regnet som partirepresentanter, og at de opplevde at det ikke så lett lot seg gjøre å fremstå som begge deler.

Jeg så i kapittel fire at alle representantene hadde reflektert over hvordan de kom inn i bystyret, og at alle var seg bevisst at de hadde mottatt et stort antall stemmer fra sine egne etniske grupper og minoritetsvelgere generelt, som i mange tilfeller hadde vært avgjørende. Det så ut til at det å være avhengig av personstemmer gjorde

dem bevisste på hvem som var deres velgergrupper, og at dette forholdet ga dem en ansvarsfølelse overfor minoritetene som en potensiell velgergruppe. De var klar over at de trengte minoritetenes støtte i valget, og at de dermed var nødt til å ta hensyn til deres interesser. Imidlertid var det ulikt hvordan representantene forholdt seg til dette. For de fleste så det ut til at dette avhengighetsforholdet ble ansett som forholdsvis uproblematisk, men det kom frem at dette ikke var tilfelle for alle. For representant C resulterte dette forholdet i at han følte seg presset som politiker, og at han avsto fra å fremme saker han brant for, og som hans parti var positive til at han tok opp. Han turte nemlig ikke ta opp disse sakene av frykt for å møte motstand i sin egen etniske gruppe, og som en konsekvens, få færre personstemmer, og miste sin plass i bystyret.

En av de andre representantene fant det vanskelig å kombinere avhengigheten og forpliktelsen overfor minoritetene med ansvarligheten han hadde til partiet, og han hadde en følelse av å ikke strekke til. Denne representanten hadde fått en høyere posisjon i partiet sitt, og opplevde at partiet derfor stilte større krav til han enn før, og at han ikke lenger kunne vise sitt minoritetsengasjement offentlig. Dette mente han førte til at minoritetsvelgerne som hadde stemt på han begynte å sette spørsmålstejn på om han faktisk representerte deres interesser. Dette kan kanskje tyde på at jo sterkere man fokuserer på det ene representasjonsfokuset, jo mindre plass blir det for det andre. Dette dilemmaet kan ses i lys av noe Esaiasson (2000:52) kaller *parlamentsposisjon*. Esaiasson mener at jo viktigere posisjon representantene har i partiet, jo mindre rom har representantene til å fremme andre interesser enn partiets. Det kan også tenkes at representanter som stiger i partihierarkiet kan føle et ekstra press fordi minoritetsvelgerne da ser dem som vellykkede og ressurssterke. Dermed øker kanskje deres forventninger, og de mener at representantene burde få til enda mer, og jobbe enda hardere for å få fremme deres interesser.

Det kan på bakgrunn av disse to representantenes opplevelser se ut til at representanter med minoritetsbakgrunn i større grad enn etnisk norske opplever et krysspress fra velgerne og partiet. Dette kan komme av at man som del av en minoritetsgruppe kanskje har en sterkere følelse av å måtte stå sammen, og at representantene er "én av oss". Dermed stiller kanskje gruppen høyere krav til "sine representanter" enn det for eksempel velgergrupper fra Oslo øst ville gjort til en

representant fra deres egen side av byen. Ut fra dette kan det se ut til at det er vanskelig for representantene å kombinere representasjonsfokusene på en god måte.

Dette er imidlertid to enkelttilfeller, og jeg finner også flere ting som tyder på at det lar seg gjøre å kombinere et fokus på parti- og minoritetsinteresser. Representantene A, E, og G, som åpent kalte seg representanter for egne etniske grupper eller minoriteter generelt, mente at det ikke var problematisk å definere seg selv som både parti- og minoritetspolitikere. Dette tyder på at deres minoritetsmandat sjelden kolliderte med deres mandat som partirepresentanter. Også det faktum at representantene D og F ønsket et større press fra minoritetsorganisasjoner i periodene mellom valg, kan tyde på at de hadde en formening om at et sterkere press på dem som minoritetsrepresentanter ikke ville vanskeliggjøre deres roller som partipolitikere. Videre fortalte faktisk flere av representantene at de i stor grad var med på å utforme partienes minoritetsprogrammer, og på denne måten hadde de gode muligheter til å forme partiets minoritetspolitikk i stedet for å bryte med den.

Også det faktum at representantenes atferd i bystyret tydelig var formet av et fokus på både parti- og minoritetsinteresser, viser at det lar seg gjøre å kombinere de to representasjonsfokusene. Jeg har sett at selv om representantene ofte henviste til minoriteter, eller engasjerte seg ekstra i minoritetsrelaterte saker, kolliderte ikke dette med ønsket om å fremstå som partirepresentanter. Det virket enkelt for representantene å knytte et fokus på minoriteter opp mot sakene som ble behandlet i bystyret, selv om sakene ikke i utgangspunktet var spesielt minoritetsrelevante. Ved å for eksempel putte inn en setning om minoritetenes erfaringer av møtet med PP-tjenesten i en generell diskusjon om denne tjenesten, kunne man i sine ytringer fremme et fokus på minoritetenes situasjon, uten at noen vil stille spørsmål om deres lojalitet til partiet. Dette kan kanskje da forklare hvorfor representantene trakk inn et fokus på minoriteter i så mange saker som i utgangspunktet ikke hadde noen spesiell minoritetsrelevans; det var lite kostbart for representantene, og på den måten kan det sies at de kombinerte utøvelsen av både partimandatet ved å ta opp partiets sak, og minoritetsmandatet ved å henvise spesielt til minoritetene.

Som et siste punkt kan jeg legge til at flere partier i forbindelse med nomineringen av listekandidater går spesifikt inn for å ha minoritetsrepresentanter på

listen. Dette tyder på at representantenes brede interessefelt som går utenom partiinteressene, regnes som positive fra partiets side, hvert fall så lenge det ikke går på bekostning av deres lojalitet til partiet. At flere av representantene i stor grad selv fikk være med på å utvikle sine partiers innvandrings- og integreringspolitikk, underbygger at partiene er ute etter den kompetansen representantene innehar, nettopp ved å være en del av en minoritetsgruppe.

7. Avslutning

7.1. Studiens problemstillinger

Temaet for denne studien har vært representanter med minoritetsbakgrunns syn på sin representasjonsrolle, og hva slags representasjonsfokus som kan gjenkjennes i deres atferd. Studien har to hovedproblemstillinger som følges av to underproblemstillinger:

1. I hvilken grad anser Oslo bystyres representanter med minoritetsbakgrunn seg som partirepresentanter, og i hvilken grad anser de seg som minoritetsrepresentanter?

2. Hvilket representasjonsfokus kan gjenkjennes i deres faktiske atferd i bystyret?

- Hvordan er samsvaret mellom representasjonsfokuset representantene selv presenterer, og det jeg finner i deres atferd i bystyret?

- Hvis representantene definerer sin representasjonsrolle ut fra et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon – er en slik kombinasjon av representasjonsfokus uproblematisk?

Jeg vil nå gå raskt gjennom hvordan jeg har forsøkt å besvare disse problemstillingene, før jeg vil oppsummere resultatene fra undersøkelsen.

7.2. Hva undersøkelsen er basert på

En rolle kan defineres som summen av de normer som knytter seg til en bestemt oppgave eller stilling (Haukedal, 2005:174), og i følge Narud og Valen (2007:101), har hvem representantene mener de er satt til å representere en direkte effekt på hvordan representasjonsrollen blir utformet. Jeg har i denne studien tatt utgangspunkt i at representantene med minoritetsbakgrunn kan ha forpliktelser overfor sine respektive partier, men at de ut fra sin minoritetsbakgrunn også kan føle et bestemt ansvar overfor minoritetene. Dette kan legge føringer på deres mandat som bystyrepolitikere, både i deres egne oppfatninger av sin representasjonsrolle, og i deres faktiske atferd. Derfor har jeg valgt å vurdere representantenes roller i lys av parti- og minoritetsrepresentasjon.

Jeg har gjennomført dybdeintervjuer med representantene for å belyse deres egne oppfatninger om sin representasjonsrolle. Ved å stille en del spørsmål som jeg

mente at indirekte ville gi informasjon om flere sider av denne, forsøkte jeg å få et helhetlig bilde av deres representasjonsfokus. Hovedtemaene var deres grunner for valg av politisk parti, deres politiske interesseområder, kontaktmønstre i og utenfor bystyret, deres følelse av forpliktelser mot- og avhengighet av minoritetsvelgerne, samt deres konflikter med deres respektive partier. Til slutt ba jeg dem direkte om å selv vurdere sin egen representasjonsrolle i lys av parti- og minoritetsrepresentasjon.

I gjennomgangen av møtedokumentene tok jeg for meg alle representantenes ytringer i bystyreperioden 2003 til 2007, med et spesielt fokus på deres bruk av den muntlige spørretimen og private forslag, og de sakene som engasjerte flest til å ta ordet. Et vesentlig moment her var å se hvorvidt de snakket på vegne av partiet eller ikke, om de selv tok initiativ til å sette minoritetsrelaterte saker på dagsordenen, eller om deres aktivitet heller så ut til å være styrt av et fokus på partiinteresser og saker de arbeidet med i komiteene.

Undersøkelser av Narud og Valen (2007) om hvordan sosiale bakgrunnsvariabler påvirker stortingsrepresentanters atferd på Stortinget, og Ansari og Qureshi (1998) om representanter med minoritetsbakgrunns syn på lokalpolitikken, var viktige inspirasjonskilder for hvilke temaer jeg valgte å fokusere på ved datainnsamlingen. Med utgangspunkt i disse temaene, formulerte jeg en rekke påstander om representantenes holdninger og atferd, gitt at de baserte seg på ren parti- eller minoritetsrepresentasjon. Ved å vurdere de empiriske funnene opp mot disse påstandene forsøkte jeg dermed å avgjøre representantenes representasjonsfokus.

7.3. Oppsummering og konklusjoner

7.3.1. Representantenes egne oppfatninger

Gjennom intervjuene kom det frem at representantenes syn på egen representasjonsrolle var formet av et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon. Partifokuset kom til syne ved at de hadde valgt parti på bakgrunn av ideologisk tilhørighet, mens partienes innvandrings- og integreringspolitikk hadde liten betydning for flesteparten av representantene. Videre var deres interesseområder i stor grad formet av hvilken komité partiene hadde plassert dem i. Deres kontaktmønster innad i

bystyret var partiorientert, og basert på et mål om å få flertall for partiets saker. De hadde heller ingen spesiell kontakt seg imellom, og samarbeidet ikke på tvers av partiene for få gjennom minoritetssaker. På direkte spørsmål om representasjonsfokus, kom det i tillegg frem at flertallet av representantene betraktet seg som partirepresentanter, og at de ikke ønsket å bli ansett som minoritetsrepresentanter.

Likevel var minoritetsfokuset fremtredende, også hos representantene som var mest negative til å bli kalt minoritetsrepresentanter. Alle hadde en sterk interesse for minoritetsrelaterte temaer som gikk ut over det partiorienterte. De var også alle overbeviste om at de fikk de fleste av personstemmene fra egen og andre minoritetsgrupper, og for de fleste av dem gjorde dette at de følte seg forpliktet til å tale minoritetenes sak i bystyret. Flere mente også at de hadde større legitimitet i minoritetsrelaterte saker enn etnisk norske representanter. I tillegg hadde noen av representantene tett kontakt med minoritetsorganisasjoner som gikk langt utover det saksbaserte, og flere av representantene ønsket også tettere kontakt med disse i fremtiden.

7.3.2. Representantenes atferd

Med unntaket av Shah fra V, som jeg ikke fant noe minoritetsfokus hos, kjente jeg i gjennomgangen av bystyrets møtedokumenter igjen et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon også i representantenes atferd. Representantene uttalte seg i hovedsak på vegne av partiet, og deres ytringer var også i stor grad relatert til deres arbeid i komiteene. Samtidig fant jeg at representantene var mer personlige i sine ytringer som omhandlet minoritetstemaer, og de brakte inn et fokus på minoriteter i en fjerdedel av sine ytringer. Over halvparten av disse ytringene kom i forbindelse med helt andre typer saker enn rene minoritetssaker, der representantene ikke hadde noen spesiell grunn til å fremme et minoritetsfokus. Videre hadde en mye større andel av deres private forslag og spørretimespørsmål minoritetsrelevans enn de etnisk norske representantenes saker.

Hvordan representantene kombinerte et fokus på både parti- og minoritetsrepresentasjon kom godt til syne i deres bruk av private forslag og

spørretimespørsmål, da ingen av representantene fremmet minoritetsperspektiv i begge disse kanalene. Et minoritetsfokus i den ene kanalen ble alltid kompensert for av et partifokus i den andre kanalen, eller de brukte aldri den andre kanalen. Også i gjennomgangen av sakene som engasjerte flest av representantene til å ta ordet så jeg hvordan kombinasjonen av representasjonsfokus kom til syne. I de to sakene der flest av representantene uttalte seg, fant jeg et minoritetsperspektiv i alle deres ytringer. Én av de to sakene hadde i utgangspunktet ikke noen innvandrerrelevans, men likevel trakk samtlige av representantene som uttalte seg frem et fokus på innvandrings- og integreringspolitikk. Samtidig så jeg i den andre saken at de ikke stod sammen for å fremme minoritetsinteresser, men at de fulgte sine partier og argumenterte mot hverandre. Dette viste at de hadde et stort engasjement i minoritetssaker, men at partiloyaliteten og ideologi samtidig la store føringer på deres atferd.

7.3.3. Samsvar mellom ord og handling

At jeg både med de indirekte spørsmålene i intervjuene, og i møtedokumentene, fant at alle representantene var formet av både parti- og minoritetsrepresentasjon, viser at det var en stor grad av samsvar mellom hva representantene sa, og hva de faktisk gjorde. På de direkte spørsmålene om hvordan representantene selv vurderte sitt eget representasjonsfokus, kom det imidlertid frem at flertallet ikke så seg selv som minoritetsrepresentanter, og dette skiller seg derfor fra de andre funnene. Dette kan tyde på at representantene på de direkte spørsmålene underkommuniserte sitt minoritetsfokus. Jeg innser at dette kan skyldes at jeg brukte begrepet ”minoritetsrepresentant”. Representantene kan tenkes å ha negative assosiasjoner til dette begrepet, da det kan ha fått dem til å føle seg som innvandrerallibier, og ikke som partirepresentanter på lik linje med etnisk norske representanter.

Jeg fant også et manglende samsvar mellom minoritetsfokuset som kom frem i intervjuene og i møtedokumentene. I intervjuene fremhevet flertallet av representantene som faktisk anså seg selv som minoritetsrepresentanter at de følte seg som representanter for sine egne etniske grupper, heller enn for alle minoritetene. I gjennomgangen av representantenes ytringer i møtedokumentene, så jeg imidlertid at

representantene stort sett henviste til minoriteter generelt, og jeg fant faktisk bare to eksempler på at noen av representantene henviste spesifikt til sine egne etniske grupper. Dette mener jeg at kan ha å gjøre med at representantene opplevde det som mindre legitimt å tale på vegne av én spesiell gruppe, og at det ble ansett som mer akseptabelt å fremlegge saker relevante for minoritetene generelt. Det kan også hende at dette var et nødvendig grep for å få flertall for sakene, eller at det skyldtes at de ikke hadde noen spesielle saker som kun var relevante for sin egen gruppe å ta opp.

At jeg vurderte representasjonsfokusene på parti- og minoritetsrepresentasjon ut fra så mange variabler, mener jeg at har styrket troverdigheten til funnene mine. Ved kun å vurdere representantenes egne representasjonsfokus ut fra direkte spørsmål, ville jeg ha fått frem at det var stor forskjell mellom representantene ved at noen så seg som representanter for minoritetene og sine egne etniske grupper, mens andre absolutt ikke ville fremstå som minoritetsrepresentanter. Men ved i tillegg å ta for meg alle de andre temaene i intervjuene, fikk jeg frem at forskjellen mellom representantene ikke var så stor som svarene på de direkte spørsmålene ga inntrykk av. De var alle på en eller annen måte formet av et fokus på minoritetsrepresentasjon, og ingen av dem jeg intervjuet ble stående som rene parti- eller minoritetsrepresentanter. Dette mener jeg tyder på at det var fornuftig å operasjonalisere representasjonsfokusene som jeg gjorde, og at jeg på denne måten har fått et mye mer nyansert innblikk i representantenes syn på representasjonsrollen.

Det er imidlertid viktig å poengtere at jeg ved å sammenligne datamaterialet fra intervjuene og møtedokumentene faktisk sammenligner to ulike utvalg, og at det derfor er vanskelig å kunne snakke om et reelt samsvar. Jeg tar i gjennomgangen av møtedokumentene for meg atferden til flere representanter som jeg ikke har intervjuet, og jeg kan derfor ikke vite hvordan disse representantene ville besvart spørsmålene i intervjuene. Den store graden av samsvar hos de andre representantene mellom funnene fra spørsmålene som indirekte belyste deres representasjonsfokus og deres faktiske atferd, kan tyde på at jeg ville funnet det samme hvis jeg hadde intervjuet de siste representantene også. Jeg har imidlertid ikke grunnlag for å slå fast hvordan disse representantene selv definerte sitt representasjonsfokus.

7.3.4. Blandet representasjonsfokus

Fordi jeg hadde en forventning om at de to representasjonsfokusene kunne skape forventningspress fra ulike hold, og på denne måten føre til et krysspress på representantene, gikk jeg gjennom representantenes konflikter med partiet, og hvordan de forholdt seg til det å være avhengig av minoritetsvelgerne. Jeg fant ut at de fleste representantene hadde opplevd å være i konflikt med partiet, og at de som eksempler på dette ofte trakk frem at de hadde vært uenige i sine partiers minoritetspolitikk. En av representantene brøt ut av partiet i forbindelse med en slik sak, og det er tydelig at forholdet mellom de to representasjonsfokusene kunne oppleves som vanskelig.

Et annet tegn på at representantene opplevde det vanskelig å kombinere fokuset på parti- og minoritetsrepresentasjon, er det faktum at flere av representantene ikke ville fremstå som minoritetsrepresentanter, selv om de på mange måter oppførte seg som det. En av forklaringene representantene ga på at de ikke ønsket å bli sett som minoritetsrepresentanter, er at det kunne svekke dem som partirepresentanter. Dermed ser det ut til at de fryktet at minoritetsfokuset skulle overskygge partifokuset slik at de bare ble vurdert som innvanderrepresentanter som bare kunne arbeide med innvandrersaker, og som ikke hadde legitimitet på noen andre politikkområder.

Jeg fant ut at det var et par faktorer som spesielt så ut til å vanskeliggjøre kombinasjonen av representasjonsfokus. Hva slags posisjon representantene hadde i partiet så ut til å være viktig. En sterkere rolle i partiet kan føre til at man føler mer press og forventninger fra partiet, samtidig som man kan oppleve at også minoritetsvelgerne kanskje også forventer mer fordi de da har fått ”en av sine egne” inn i den politiske ledelsen. Studier har også vist at det er mindre rom for representanter til å fremme andre interesser enn partiets når de kommer i en høy posisjon i partiet (Esaïasson 2000:52). Videre har jeg sett at det å være avhengig av minoritetenes personstemmer kan være vanskelig å forholde seg til for representanter som ønsker å ta opp kontroversielle temaer, som ikke vil bli godt mottatt i det samme miljøet.

For representantene flest ser det imidlertid ut til at det var ukomplisert å kombinere de to representasjonsfokusene. Representantene som faktisk ønsket at innvandrersorganisasjonene skulle presse sine saker enda hardere på dem, viste med

dette at de ikke var bekymret for at et sterkere press fra minoritetene ville vanskeliggjøre partirepresentasjonen. I gjennomgangen av representantenes atferd i bystyremøtene, så jeg også at de klarte å formidle et fokus på begge representasjonsfokusene ved i hovedsak å fremstå som trofaste partirepresentanter, men samtidig fremheve et fokus på minoritetene, også i saker som ikke egentlig hadde noen minoritetsrelevans. Så lenge representanter ikke bryter med sine partiers holdninger og ideologi ser det dermed ut til at det ikke er problematisk for partiet at de fremmer et ekstra minoritetsperspektiv, og på denne måten tilfører partiet noe nytt som man ikke finner hos etisk norske representanter.

7.4 Avsluttende kommentarer

Som nevnt innledningsvis søker jeg med denne studien å bidra til kunnskap om hvilken effekt det har for representasjonen at Oslo bystyre etter hvert har fått en så stor andel representanter med minoritetsbakgrunn. Hvorvidt representantene anser seg selv som parti- eller minoritetsrepresentanter er viktig, fordi dette kan antas å ha en effekt på hvordan deres rolle som representanter arter seg. Det er derfor av stor interesse at jeg i intervjuene fant et fokus på minoritetsrepresentasjon hos alle representantene, selv om ikke alle var villige til selv å si at de var minoritetsrepresentanter. I forbindelse med effekten av representantenes fokus, blir imidlertid deres atferd viktigst. Det har lite å si at representantene føler seg som minoritetsrepresentanter, hvis de i deres atferd oppfører seg som hvilke som helst norske representanter.

Narud og Valen (2007:117) fant i sin undersøkelse at stortingsrepresentanters bakgrunn påvirker deres representasjonsrolle. I denne studien har jeg sett at representanter med minoritetsbakgrunn i større grad enn etnisk norske representanter fokuserte på minoriteter i sine uttalelser i bystyret. Jeg har også sett at de fremmet flere minoritetsrelaterte spørretimespørsmål og private forslag. Dermed kan det se ut til at fokuset på minoritetsbefolkningen har økt i diskusjonene i bystyret som en følge av at andelen representanter med minoritetsbakgrunn har blitt større. Dermed viser min studie også at også minoritetsbakgrunn teller, og at det ser ut til at velgere med

minoritetsbakgrunn gjør rett i å gi personstemmer til kandidater med innvandrerbakgrunn hvis de ønsker å øke fokuset på minoritetene som gruppe.

Jeg nevnte innledningsvis at det er blitt gjort lite forskning på hvordan forholdet mellom representasjon og etnisitet utarter seg i praksis, og at den mest utfyllende studien på området er Ansari og Qureshis undersøkelse av representanter med minoritetsbakgrunn i lokalpolitikken. Deres konklusjon var at representantene med minoritetsbakgrunn fremsto som innvandrerallibier for partiene, med liten innflytelse på andre områder enn de minoritetsrelaterte. De kom også frem til at disse representantene sjelden klatret oppover i gradene i partiorganisasjon, eller i folkevalgte organer (Ansari og Qureshi 1998:72).

Ti år er imidlertid gått siden deres undersøkelse. Jeg mener at min studie kan bidra til en nyansering av bildet Ansari og Qureshi tegnet av representanter med minoritetsbakgrunns plass i det politiske bildet. Flere av representantene jeg snakket med så ut til å frykte minoritetsstempelet, og de var kritiske til å fremstille seg som minoritetsrepresentanter. Likevel så det ikke ut til at representantene bare fungerte som innvandrerallibier for at partiene skulle sanke minoritetsstemmer. De hadde kommet i reelle maktposisjoner der de ikke bare holdt på med minoritetsrelaterte saker. De var fullverdige partirepresentanter med kunnskap om, og interesser for mange politikkområder. Flere av representantene hadde også fått høyere verv i sine partier, som for eksempel Chaudhry, som var SVs fraksjonsleder i byutviklingskomiteen, og Khalid Mahmood, som på slutten av perioden 2003 til 2007 ble leder for byutviklingskomiteen. I tillegg sluttet Saera Kahn, representant for Ap, halvveis i bystyreperioden. Ikke fordi hun kom skjevt ut med partiet, men fordi hun ble tilbudt en fast plass på Stortinget.

At representantene ikke bare var innvandrerallibier, og at deres minoritetsbakgrunn faktisk var med på å forme deres representasjonsrolle, la forholdene til rette for at minoritetsvelgerne var veldig godt representert i Oslo i denne bystyreperioden. Men representantene var avhengige av å overtale et flertall av bystyrets medlemmer for å få gjennom minoritetenes saker, og det at de stod på hver sin side av det politiske bildet ser ut til å ha vanskeliggjort dette. Jeg har i denne undersøkelsen sett at representantene i hovedsak fulgte sine partier og sin ideologi hvis

de ble stående i en konfliktsituasjon mellom fokuset på parti- og minoritetsrepresentasjon. Jeg har også sett at det ikke eksisterte noe spesielt samarbeid dem imellom, og at de ikke gikk sammen for å kjempe for minoritetsrettigheter. Det kan derfor diskuteres hvor stor effekt det i praksis har for minoriteters representasjon at representantene med minoritetsbakgrunn innehar en så stor andel av plassene i bystyret. Jeg har ikke gått inn på i hvilken grad representantene i denne undersøkelsen fikk gjennomslag for saker i sitt parti eller i bystyret, og jeg har dermed ikke grunnlag for å vurdere hvorvidt minoritetsvelgerne, som en følge av at bystyret består av mange representanter med minoritetsbakgrunn, får gjennom flere av sine saker i bystyret. Dette må eventuelt bli belyst i en annen undersøkelse.

I tiden mellom datainnsamlingen og ferdiggjøringen av denne undersøkelsen har det vært lokalvalg i Norge, og Oslo bystyre har skiftet ut en stor del av sine representanter. Det ble for perioden 2007 til 2011 valgt inn tolv representanter med minoritetsbakgrunn, og deres andel i bystyret holder seg dermed stabil. Imidlertid har det skjedd endringer i partisammensetningen. Representantene med minoritetsbakgrunn fordeler seg nå mellom Ap, SV, RV, H og FrP, der over halvparten sitter som representanter for Ap. En annen endring er at bare to av elleve representanter med minoritetsbakgrunn var kvinner da jeg startet min undersøkelse, mens det samme forholdet nå er fem av tolv.

En svakhet med min studie er at den delen av analysen som omhandler materialet fra intervjuene er helt uten informasjon om kvinner, og bare belyser representanter fra Ap, H og SV. Sammensetningen i bystyret for den neste perioden gir med den økte andelen kvinner, og de nye representantene fra FrP og RV, grunnlag for å belyse flere spennende områder som jeg ikke har kunnet gå inn på i denne studien. RV og FrP utgjør på mange måter ytterpunktene i det politiske spekteret i Norge, og det kunne vært interessant å se om deres representanter forholder seg til parti- og minoritetsrepresentasjon på forskjellig måte. Særlig interessant ville det være å studere representanten fra FrP, da FrP gjerne anses som et parti som stiller strenge krav til minoritetene om at de skal assimileres inn i det norske samfunnet, og ta inn over seg vestlige verdier og kultur. Med dette utgangspunktet – ville det vært rom for FrPs representant til å ha et spesielt fokus på minoritetsrepresentasjon?

Videre ville det vært interessant å benytte seg av den høye andelen kvinner i det nye bystyret for å belyse deres syn på egen representasjonsrolle, og på denne måten vurdere hvorvidt kvinner og menn vurderer representasjonsrollen forskjellig. Dette er eksempler på videre studier av bystyret i Oslo, men det kunne også vært spennende å gå inn på en mer kvalitativ undersøkelse om representanters syn på egen representasjonsrolle, der andre kommunestyre, som for eksempel Drammen og Lørenskog, også var med, da det også i disse kommunene har vært en tradisjon med en høy andel representanter med minoritetsbakgrunn. Da ville man kunnet gå mer inn på enkeltfunn uten at respondentenes identitet ble avslørt, i tillegg til at det ville vært mulig å se på eventuelle forskjeller mellom de ulike kommunestyrene. Dette er bare eksempler, men viser at det finnes mange muligheter for interessante studier om representasjon og etnisitet, og at dette er et område som bør få mer oppmerksomhet i årene som kommer.

Kilder:

- Aftenposten (2007): *Innvandrere til AP og SV*. URL:
<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/article1965664.ece>
[Lesedato: 30.08.2007].
- Andersen, Svein (1997): *Case-studier og generalisering. Forskningsstrategi og design*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ansari, Atta og Naushad Ali Qureshi (1998): *Kolleger eller alibier. En studie av politikere med minoritetsbakgrunn*. Oslo: HiO Rapport 7:1998.
- Bjørklund, Tor og Johannes Bergh (2005): *Innvandrerne i lokalpolitikken. En suksesshistorie?*, kap. 10 i Saglie, Jo og Tor Bjørklund (red.) *Lokalvalg og lokalt folkestyre*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Bjørklund, Tor og Tor-Eirik Kval (2001): *Innvandrere og lokalvalget 1999*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning. Rapport 2:2001.
- Brochmann, Grete og Jon Rogstad (2004): "På sidelinjen? Vilkår for deltakelse i politikk og organisasjonsliv i Norge, s 315-341 i Bengtsson, B. (red.) *Föreningsliv, makt och integration*. Departementsserien 2004: 49.
- Christensen, Dag Arne, Tor Midtbø, Hans-Erik Ringkjøb, Lars Svåsand og Jakob Aars (2004): *Ny personvalgordning og hva så? En analyse av kommune- og fylkestingvalget i 2003*. Rapport/Rokkansenteret; 8:2004. Bergen: Stein Rokkan senter for flerfaglige samfunnsstudier/Rokkansenteret.
- Christophersen, Jens A. (1969): *Representant og velger*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dahl, Ottar (1988): *Grunntrekk i historieforskningens metodelære*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Esaiasson, Peter og Sören Holmberg (1996): *Representation From Above. Members of Parliament and Representative Democracy in Sweden*. Aldershot: Dartmouth.
- Esaiasson, Peter (2000): *How Members of Parliament Define Their Task*, kap. 3 i Esaiasson, Peter og Knut Heidar (red.): *Beyond Westminster and Congress. The Nordic Experience*. Ohio: Ohio State University Press Columbus.
- Fermann, Gunnar (2006): *Statsvitenskapelig forfatterskap: Skriveveiledning for studenter*. URL:
<http://www.svt.ntnu.no/iss/Gunnar.Fermann/STATSVITENSKAPELIG%20FORFATTERSKAP.pdf>
[Lesedato: 12.04.2007].

- Guldvik, Ingrid (2002): *Mellom formalisme og feminisme. En studie av kommunelovens bestemmelser om kjønnskvaltering*. URL: <http://www.ostforsk.no/rapport/pdf/022002ny.pdf> [Lesedato: 08.09.2007].
- Grønmo, Sigmund (2004): *Samfunnsvitenskaplige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Haukedal Willy (2005): *Arbeids- og lederpsykologi*. Oslo: J.W. Cappelens forlag.
- Hellevik, Ottar (2002): *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Labugt, Hilde Kirsti (2005): *Politisk representasjon av etniske minoriteter i Göteborg og Oslo*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Lund, Monica og Jon Rogstad (2006): *Den demokratiske utfordring*. URL: http://www.samfunnsforskning.no/files/file28170_t_2006_01.pdf [Lesedato: 14.03.2007].
- Mansbridge, Jane (1999): *Should Blacks Represent Blacks and Women Represent Women? A Contingent "Yes"*. URL: <http://www.jstor.org/cgi-bin/jstor/printpage/00223816/di014749/01p02621/0-150.pdf?backcontext=page&dowhat=Acrobat&config=jstor&userID=81f09d60@uio.no/01c054500d00504e8e6&0-150.pdf> [Lesedato: 14.01.2007].
- Mikkelsen, Britha (1995): *Methods for Development Work and Research*. London: Sage.
- Narud, Hanne Marthe og Henry Valen (2007): *Demokrati og ansvar. Politisk representasjon i et flerpartisystem*. Oslo: Damm Forlag.
- Norris, Pippa (1996): "Legislative Recruitment", kap. 7 i LeDuc, Lawrence, Richard G. Niemi og Pippa Norris (red.) *Comparing democracies*. London: Sage.
- Olsen, Johan P. (1984): "Representativitet og politisk organisering", kapittel 4 i Berg, Ole og Arild Underdal (red.): *Fra valg til vedtak*. Oslo: Aschehoug.
- Oslo kommune (2001): *Bystyret og komiteene 1*. URL: <http://www.sak.oslo.kommune.no/dok/Bys%5C2001%5CB%5C0000054565-2-WSG-2-210-0.htm> [Lesedato: 23.08.2007].
- Oslo kommune (2005): *Slik styres Oslo*. URL: <http://www.deich.folkebibl.no/arkiv/brosjyrer/brosjyre92.pdf> [Lesedato: 26.01.2007].

- Oslo kommune (2007a): *Bystyrets forhandlinger> 2000-2003*. URL:
<http://www.bystyret.oslo.kommune.no/diverse/article27598-5128.html>
 [Lesedato: 20.09.2007].
- Oslo kommune (2007b): *Bystyrets forhandlinger> 2004-2007*. URL:
<http://www.bystyret.oslo.kommune.no/diverse/article27597-5128.html>
 [Lesedato: 20.09.2007].
- Oslo kommune (2007c): *Møter i bystyret*. URL:
<http://www.sak.oslo.kommune.no/sru/>
 [Lesedato: 20.09.2007].
- Phillips, Anne (1995): *The politics of presence*. Oxford: Oxford University Press.
- Statistisk Sentralbyrå (SSB) (2003): *Innvandring og innvandrere*. URL:
http://www.ssb.no/emner/02/sa_innvand/
 [Lesedato: 19.01.2007].
- Statistisk Sentralbyrå (SSB) (2003a): *Innvandrerbefolkningen*. URL:
<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/arkiv/tab-2003-06-05-11.html>
 [Lesedato: 18.01.2007].
- Statistisk Sentralbyrå (SSB) (2003b): *Tabell 1. Kommunestyre- og fylkestingsvalet 2003. Utrekna tal for personar med røysterett, etter fylke*. URL:
<http://www.ssb.no/emner/00/01/20/stemmerettkomm/tab-2003-04-24-01.html>
 [Lesedato: 25.01.2007].
- Statistisk Sentralbyrå (SSB) (2003b): *Tabell 4. Kommunestyre- og fylkestingsvalet 2003. Utrekna tal for røysteføre utanlandske statsborgarar. Utvalde kommunar*. URL:
<http://www.ssb.no/emner/00/01/20/stemmerettkomm/tab-2003-04-24-04.html>
 [Lesedato: 25.01.2007].
- Statistisk Sentralbyrå (SSB) (2003b): *Tabell 6. Kommunestyre- og fylkestingsvalet 2003. Utrekna tal for røysteføre norske statsborgarar med innvandrarbakgrunn. Utvalde kommunar*. URL:
<http://www.ssb.no/emner/00/01/20/stemmerettkomm/tab-2003-04-24-06.html>
 [Lesedato: 25.01.2007].
- Statistisk Sentralbyrå (SSB) (2004): *Innvandring og innvandrere*. URL:
<http://www.ssb.no/emner/00/00/10/innvandring/>
 [Lesedato: 18.01.2007].
- Togeby, Lise (2004): *På den anden side af Sundet. Indvandrere og flygtninges organisering og politiske deltagelse i Danmark*, s. 289-314 i Bengtson, Bo (red.): *Föreningsliv, makt och integrasjon*. Departementserien 2004:49.

- Wägnerud, Lena (2000): Representing Women, kap. 6 i Esaiasson, Peter og Knut Heidar (red.): *Beyond Westminster and Congress. The Nordic Experience*. Ohio: Ohio State University Press Columbus.
- Yin, Robert K. (2003): *Case Study Research. Design and Methods*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Young, Iris (2000): *Inclusion and democracy*. Oxford: Oxford University Press.

Vedlegg 1: Brev fra NSD.

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES



Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Elisabeth Bakke
Institutt for statsvitenskap
Universitetet i Oslo
Postboks 1097 Blindern
0317 OSLO

Vår dato: 16.02.2007

Vår ref: 16118/SM

Deres dato:

Deres ref:

TILRÅDING AV BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 08.01.2007. Meldingen gjelder prosjektet:

16118	<i>Representanter med minoritetsbakgrunn i Oslo bystyre - minoritetsdelegater eller partirepresentanter?</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Elisabeth Bakke</i>
Student	<i>Elisabeth Raastad</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

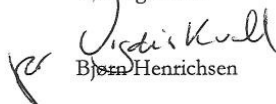
Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

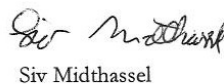
Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/endringskjema>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/register/>

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 30.11.2008 rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen


Bjørn Henriksen


Siv Midthassel

Kontaktperson: Siv Midthassel tlf: 55 58 83 34

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Elisabeth Raastad, Ullevålsvn. 15, 0165 OSLO

Aydelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Vedlegg 2: Brev med forespørsel om intervju.

Forespørsel om intervju i forbindelse med masteroppgave.

Hei, mitt navn er Elisabeth Raastad og jeg holder for tiden på med min masteroppgave i Statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. I denne oppgaven ønsker jeg å intervju representantene med minoritetsbakgrunn i Oslo bystyre. Jeg er interessert i å finne ut hvilken oppfatning dere har om deres egen rolle som parti- og minoritetspolitikere, og hva som definerer deres rolle som representanter i praksis. I denne forbindelse ville det vært til stor hjelp om jeg kunne fått lov til å intervju deg. Jeg vil også ta kontakt med andre politikere i bystyret med minoritetsbakgrunn.

Samtalen vil i hovedsak dreie seg om hvorfor du ble politisk aktiv, hva som var avgjørende for valg av politisk parti, dine interesseområder, eventuelle konfliktforhold mellom partipolitiske hensyn, egne oppfatninger eller spesielle innvandrersyn, samt dine kontaktmønstre med andre representanter i bystyret og ulike interesseorganisasjoner. Prosjektet er selvfølgelig helt frivillig basert, men det ville vært til stor hjelp om du hadde villet delta da det er nettopp dine og dine kollegers meninger og erfaringer jeg ønsker å kartlegge. Jeg vil også analysere budsjettdebatter, spørretimer og private forslag i bystyret, tilgjengelig på Oslo kommunes sider. Dette for å få et komplimenterende bilde til hva dere kan fortelle meg under samtalene.

Dette vil ikke være en normativ studie der jeg mener at bystyrerepresentanter skal fungere på den ene eller den andre måten. Tidligere litteratur om innvandrere og representasjon har fokusert mye på valgdeltakelse, valgordninger og forutsetninger for at kandidater med minoritetsbakgrunn blir valgt inn i kommunestyret. I Oslo er ikke-vestlige innvandrere svært overrepresenterte i forhold til andel av de stemmeberettigede. Der er derfor mye mer spennende å se på hva som skjer når man endelig har mange med minoritetsbakgrunn valgt inn i bystyret.

Jeg vil mest sannsynlig benytte meg av diktafon under intervjuene. Intervjuene vil så omkodes og aidentifiseres slik at personopplysninger som lagres ikke direkte kan kobles med deres svar. Målet er å bli ferdig med prosjektet innen sommeren, med mulig forlengelse frem til neste høst. Alt datamateriale vil bli slettet etter endt prosjekt og i selve oppgaven vil informasjonen bli brukt på en måte som gjør at de enkelte kan identifiseres, og prosjektet er meldt til Personalvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Jeg vil understreke at det er frivillig å delta, og hvis du ønsker det kan ditt samtykke trekkes tilbake på et hvert tidspunkt uten at du trenger oppgi noen grunn for dette. Jeg vil selv ta kontakt om kort tid for å sette opp tid for intervjuene og svare på spørsmål dere måtte ha om prosjektet. Ønsker du å komme i kontakt med meg tidligere, legger jeg ved navn og adresse både til meg selv og veileder.

Mvh
Elisabeth Raastad

Vedlegg 3: Intervjuguide.

Intervjuguide:

Personalia:

1 Navn:

2 Alder:

3 Kjønn:

4 Sivilstatus:

5 Barn:

6 Botid i Norge:

7 Statsborgerskap:

8 Eventuelt tidligere statsborgerskap:

1. Hvilke faktorer var avgjørende for ditt valg av politisk parti:

Når ble du politisk aktiv i Norge?

Hva er de viktigste grunnene til at du gikk inn i politikken?

Hvilke saker var du mest opptatt av da du gikk inn i politikken?

Hva var de viktigste grunnene for ditt valg av parti? (ideologi, bekjente eller familie aktive i partiet, tilbud, mulighet for posisjon osv)

Før du valgte parti – hadde du satt deg inn i politikken til de ulike partiene angående innvandring og integrering?

Hvor viktig var disse temaene for ditt valg?

Hvordan ble du engasjert? (tok du kontakt selv, ble du med gjennom bekjente, ble du oppsøkt av partiet osv)

2. Hva slags saker er du interessert i, opptar deg mest:

Hvilke saker er du mest opptatt av i dag?

Er det de samme sakene som fikk deg inn i politikken eller har det endret seg?

Hva slags type saker jobber du mest med og i hvilken grad stemmer disse sakene over ens med dine interessefelt?

Er du fornøyd med komiteen du tilhører?

(Sitter du i den komiteen som er nærmest dine interessefelt eller kunne du egentlig tenke deg å sitte i en annen komité? Hvorfor havnet du i denne komiteen?)

I hvilken grad og på hvilken måte synes du sakene som tas opp i bystyret er relevante for folk med innvandrerbakgrunn?

3. Hva slags kontaktmønster har du, hvem samarbeider du mest med:

I bystyret:

-egne partikolleger (norske)

-egne partikolleger (innvandrerepresentanter)

- norske fra andre partier
- innvanderrepresentanter
- innvanderrepresentanter med samme etniske bakgrunn
- medlemmer fra egen komité osv

Interesseorganisasjoner:

- Tar du selv kontakt med noen interesseorganisasjoner?
- Hvilke typer?
- Blir du kontaktet av interesseorganisasjoner?
- Hvilke typer?

Hva slags type kontakt har du med interesseorganisasjoner?

Via møter (formelle/uformelle, e-post, telefon, brev, gjennom offisielle partikanaler eller ved personlig kontakt?)

Hvor hyppig kontakt har du med de ulike organisasjonene?

4. Partipolitiker og/eller minoritetspolitiker?

Anser du deg i første omgang som en partipolitiker eller minoritetspolitiker?

Har du noen gang opplevd saker der partiideologiske hensyn har vært i strid med egen overbevisning eller spesielle innvanderhensyn?

Hvordan håndterte du dette?

Hvis nei - hvordan tror du at du ville prioritert hvis det hadde oppstått en slik konfliktsituasjon?

Har du noen gang byttet parti?

I så fall når skjedde dette, hvilke partier byttet du mellom og hva var bakgrunnen for at du valgte å bytte parti?

Har du følt press fra egen etnisk gruppe eller minoritetsorganisasjoner på å ta opp saker deres saker?

5. Eventuelt:

Er det noe jeg ikke har tenkt på å spørre om som du synes virker relevant?

Vedlegg 4: Tabell over representantenes plasseringer på stemmelister og etter opptelte personstemmer.

Listeplass og endelig plassering for representantene med minoritetsbakgrunn

Representanter med stemmetillegg	Landsbakgrunn	Parti	Plassering på liste	Plassering etter valg, partivis	Partiets mandater, totalt
Chaudhry, Akhtar	Pakistan	SV	6. plass	2. plass	12
Khan, Saera	Bangladesh	Ap	7. plass	3. plass	15
Mahmood, Khalid	Pakistan	Ap	8. plass	4. plass	15
Sadeghi, Sepideh	Iran	SV	3. plass	5. plass	12
Shah, Tariq Mehmood	Pakistan	Venstre	7. plass	3. plass	3
Representanter uten stemmetillegg	Landsbakgrunn	Parti	Plassering på liste	Plassering etter valg, partivis	Partiets mandater, totalt
Abd-Daif, Karima	Marokko	Ap	18. plass	14. plass	15
Azhar, Kamil A.	Pakistan	Ap	15. plass	12. plass	15
Bartinlioglu, Mertefe	Tyrkia	Høyre	11. plass	14. plass	15
Munir, Samira	Pakistan	Høyre	43. plass	13. plass	15
Rezaee, Reza	Iran	SV	18. plass	11. plass	12
Sheikh, Aamir Javed	Pakistan	Høyre	51. plass	16. plass	15
Wais, Ahmed Ali	Somalia	Ap	47. plass	13. plass	15
Yogarajah, Balasingham	Sri Lanka	Ap	21. plass	11. plass	15

Kilde: Labugt, Hilde Kirsti (2005): Politisk representasjon av etniske minoriteter i Göteborg og Oslo. Oslo: Universitetet i Oslo